

tate a suprafeței joacă rol de reflector, iar înlăturarea lor devine tot mai anevoioasă.

Se consideră că tehnologia STEALTH va fi eficientă, în general, numai împotriva celor mai răspindite stații de radiolocație terestre actuale. Însă deși stațiile de radiolocație vor rămâne ca și până acum principalul mijloc de observare a spațiului aerian, se va impune perfecționarea lor, în special în ceea ce privește lărgirea gamei de frecvențe, introducerea mijloacelor de automatizare și gruparea unei serii de stații de radiolocație în rețea cu organizarea concomitentă a transmisiilor de date între aceste stații.

Scăderea intensității radiației infraroșii se are în vedere în primul rând în zona compartimentelor energetice ale mijloacelor de luptă, iar pentru avioane cu viteze de zbor hipersonice este necesar să se prevadă și răcirea bordajului lor.

Pentru motoare sînt considerate eficiente utilizarea diferitelor ecrane care să acopere părțile lor cele mai încălzite și introducerea în curentul de gaze de eșapament a unor adaosuri de diferite substanțe, care să micșoreze intensitatea radiației infraroșii sau să modifice spectrul acesteia. Totodată, se fac eforturi în scopul înlăturării, sau cel puțin al imitării efectului radiațiilor în infraroșu în gama de unde de 3-5 μm , utilizată cel mai mult de capetele de autodirijare ale rachetelor.

Sarcina ecranării radiației infraroșii se dovedește a fi extrem de complexă întrucît la elaborarea ecranelor trebuie să se țină seama de influența lor asupra caracteristicilor aerodinamice ale avionului și de posibilitatea mării suprafeței lui efective de reflexie. Una din soluțiile acestei probleme este considerată propunerea de a se utiliza ecrane mobile la prizele de aer și la efuzoarele motorului.

Tehnologia STEALTH pătrunde și în alte domenii ale tehnicii militare. La proiectarea navelor de luptă, în special a navelor mici purtătoare de rachete, se folosesc noile forme de

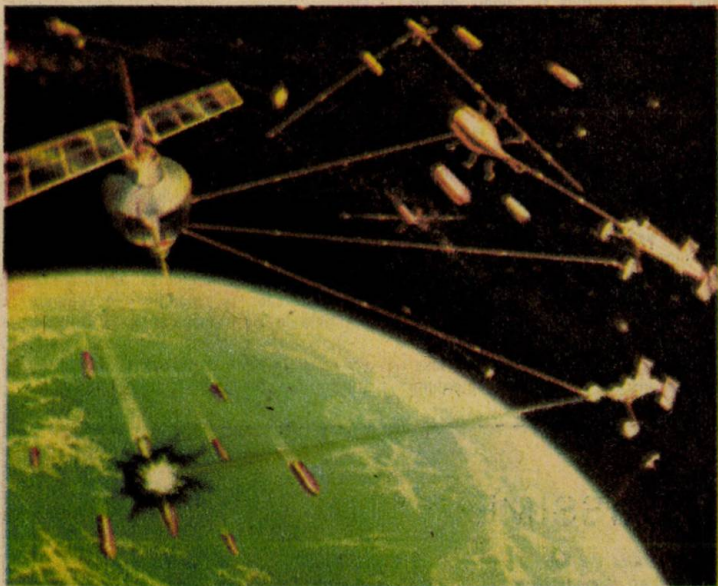
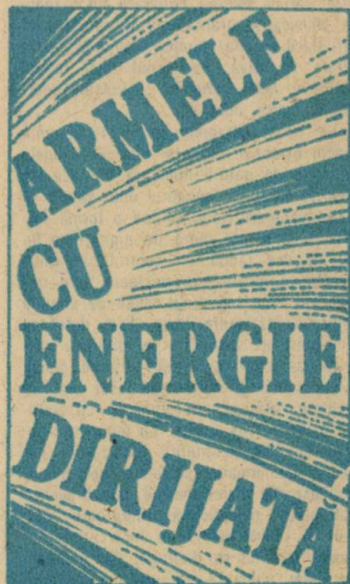
cocă tip „V adînc” în locul formelor clasice. Toate suprafețele corpului și suprastructurilor navei dispuse deasupra liniei de plutire sînt înclinate către orizont și rotunjite. Suprastructurile sînt realizate cu un volum și o înălțime cît mai mici.

Antenele stațiilor de radiolocație sînt închise în capsule rezistente, radiotransparente, care se ridică în poziția înaltă numai pe timpul necesar pentru cercetarea suprafeței mării și a spațiului aerian. Prin aceste măsuri se caută ca, rămînînd tot în cadrul formelor tradiționale de arhitectură, aer și hidrodinamicitate, să se obțină suprafețe efective de reflexie cît mai mici. Totodată, se are în vedere reducerea cît mai accentuată și a celorlalte cîmpuri fizice ale navelor — magnetic, acustic, termic — în așa fel încît acestea să devină obiective cît mai puțin vizibile pentru sesizările din aer, de pe suprafață sau din adîncul mărilor și oceanelor.

În ultimul timp, astfel de măsuri tind să se generalizeze și se au în vedere și la proiectarea autovehiculelor blindate și în general la proiectarea tehnicii de luptă a trupelor de uscat.

Evident, faptul că tehnica de luptă devine tot mai „invizibilă” pentru sesizările obișnuite va determina o nouă etapă în dezvoltarea mijloacelor de cercetare radioelectronice și electronoptice, creșterea complexității acestora, respectiv sporirea fondurilor financiare cheltuite pentru realizarea lor și implicit o nouă spirală a cheltuielilor militare. Din această cauză, programul STEALTH, ca de altfel toate programele de dezvoltare a mijloacelor de ducere a războiului, este privit cu dezaprobare în lumea întreagă de majoritatea covârșitoare a omenirii, care nu mai vrea război, care dorește dezarmare și pace.

Colonel dr. ing. NECULAI FUDULU

După cum ne dăm seama, asistăm, din păcate — împotriva năzuințelor marii majorități a oamenilor din întreaga lume ca pe Terra să se instaureze o pace tracică, să se renunțe la arme și război pentru rezolvarea problemelor lumii —, la o escaladare continuă a cursei înarmării. Un aspect al acestei escaladări îl reprezintă preocupările specialiștilor mili-

tari americani pentru realizarea armelor cu energie dirijată — cu laser și cu fascicule — care, după părerea lor, vor modifica esențial, în anii următori, mijloacele și formele luptei armate.

Armele laser se bazează pe posibilitățile laserilor de a genera fascicule foarte înguste de energie electromagnetică con-

centrată care se propagă, direcționat, cu viteza luminii. Efectul nimicitor constă în concentrarea instantanee a energiei pe suprafața expusă a țintei și în creșterea bruscă a temperaturii acesteia.

Marea cantitate de energie eliberată de fasciculul laser duce la aprinderea materialului țintei sau la alte distrugerii termomecanice ale acestuia. Se afirmă

că un fascicul laser cu o putere la ieșire de 15 kW, cu un diametru de 1 mm și o densitate de flux de 1,9 mW/cm² perforază plăci de aluminiu cu grosimea de pînă la 13 mm.

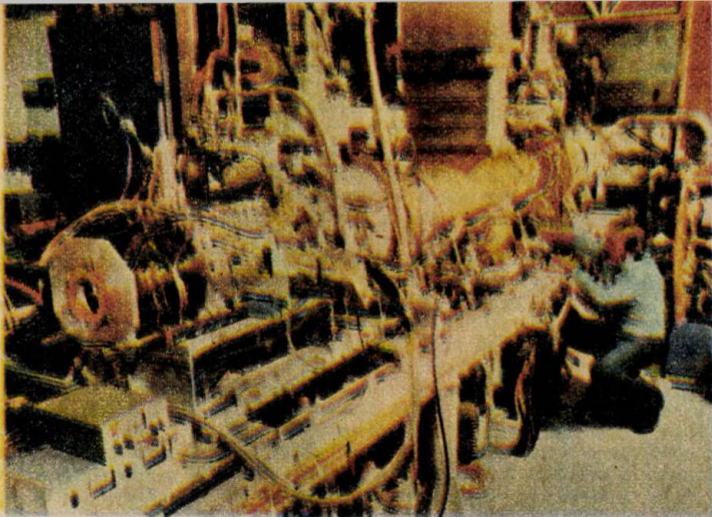
După părerea specialiștilor, pentru a fi eficace împotriva mijloacelor aeriene, laserul trebuie să atingă o densitate de flux de 10—60 mW/cm². Calitățile armei laser constau în atingerea și incendiarea practic instantanee a țintei, care astfel nu mai are timp să execute manevre; suficiența descoperirii doar a poziției curente a țintei și neîmpunerea calculelor pentru determinarea traiectului, a poziției viitoare; posibilitatea de a fi folosită împotriva țințelor care zboară la înălțimi mici și în imediata apropiere a obiectivului apărut; durata de acțiune potențial nelimitată.

Datorită acestor caracteristici, arma laser se poate utiliza cu succes în lupta împotriva țințelor aeriene manevriere, cu zbor la joasă înălțime, și în primul rînd împotriva rachetelor antinavă.

La sfîrșitul anului 1983, marina militară americană a efectuat o serie de experiențe privind interceptarea țințelor aeriene cu viteză subsonică cu ajutorul laserului de înaltă energie (cu bioxid de carbon). Laserul a fost instalat pe un avion-laborator KC-135.

Țintele aeriene au fost lansate de la Centrul de încercări rachete al marinei militare americane de la Point-Mugu, California, și au pătruns în raionul de dispoziție a navelor țință, zburînd la joasă înălțime, imitînd zborul rachetelor antinavă. Utilizînd laserul, o țință aeriană a fost distrusă, iar celelalte au fost avariate. S-au demonstrat astfel posibilitățile dirijării precise a fasciculiului laser spre țință și, de asemenea, s-au obținut date privind durata menținerii fasciculiului pe diferite părți ale țintei.

Arma laser are și neajunsuri. Cel mai important neajuns este acela al dependenței propagării efective a fasciculiului laser prin atmosferă de condițiile meteo. Împrăștierea fasciculiului laser crește cu distanța de acțiune și duce la scăderea intensității fluxului pe unitatea de suprafață. În timpul încercărilor cu unii laseri de putere instalați la sol s-a determinat

Experimentări de laborator cu un laser de înaltă energie

că, chiar în condiții meteo bune, bătaia eficace a unui astfel de laser în atmosferă nu depășește 10 km.

Experiențele au arătat că fasciculul laser de înaltă energie este capabil să distrugă părți importante din corpul aparatelor de zbor fără a fi necesară o concentrare de prea mare durată a fasciculiului pe aceste părți. Chiar fără să perforoze materialul, în funcție de construcția acestor aparate, fasciculul laser provoacă fisuri interne care slăbesc rezistența metalelor.

În același timp se afirmă că mijloacele aeriene pot fi apărute de efectul distructiv al fasciculiului laser. Se fac, deja, cercetări cu scheme constructive și materiale care să asigure reducerea efectului distructiv al fasciculiului laser. Un mijloc de apărare se bazează pe proprietatea suprafeței de aluminiu bine lustruite de a reflecta aproximativ 97 la sută din energia incidentă. Se cercetează, de asemenea, mijloace de apărare împotriva radiației laser de înaltă energie a aparaturii optice și a emițătoarelor cu ajutorul materialelor care își modifică la iradiere proprietățile de transparentă și reflexie.

Defocalizarea fasciculiului laser datorită supraîncălzirii și ionizării aerului pe traseul de propagare determină necesita-

tea creșterii puterii la emisie, a duratei și frecvenței impulsurilor laser. Cu toate acestea se apreciază că, în perspectivă, arma cu laser va putea asigura apărarea apropiată împotriva rachetelor care zboară la mică înălțime mai ales a unităților navale.

Laserul mai poate fi folosit ca armă împotriva rachetelor balistice intercontinentale și a sateliților. Evident că în acest caz este vorba de un laser de înaltă energie, de exemplu, un laser chimic, în cazul căruia energia eliberată de o reacție chimică se transformă în radiație laser. Dacă reacția chimică capătă o desfășurare intensivă, de genul unei reacții explozive, apar, implicit, impulsuri energetice foarte puternice.

Se poate imagina că în locul unor reacții explozive chimice s-ar putea apela la unele de natură nucleară. Pe această idee se bazează conceptul unui satelit cu laser roentgen. Satelitul are o formă sferică și un număr mare de emițătoare laser dispuse radial. În centrul satelitelui se află o încărcătură nucleară care trebuie să servească drept sursă de energie pentru emițătoarele laser. Este dotat cu un sistem de detectare în infraroșu care poate descoperi și urmări diferite obiective cosmice. Emițătoarele laser sînt îndreptate către aceste obiective cu ajutorul sistemului de ochire. La momentul potrivit are loc detonarea încărcăturii nucleare. Ca urmare, se eliberează impulsuri laser de mare energie care provoacă distrugerea obiectivelor zburătoare. Evident că, după detonarea încărcăturii nucleare, satelitul se distruge, dar impulsurile laser eliberate asigură neutralizarea simultană a unui mare număr de obiective. În prezent, conceptul de satelit cu laser roentgen face obiectul unor cercetări asidue în SUA.

Armele cu fascicule se bazează pe posibilitatea potențială de a distruge diferite obiecte cu ajutorul unor fascicule de înaltă energie. Purtătorii de energie sînt particule elementare: electroni, protoni sau neutroni. La întîlnirea cu țința, particulele fasciculiului pătrund în interiorul diferitelor materiale, le pot străbate sau

RARISSIME

■ *Poliție din orașul vest-german Celle intervenise cu brutalitate împotriva unor tineri demonstrați pentru pace, după care s-a adresat tribunalului local, cerînd... despăgubiri pentru „daunele suferite”: 18 măciuci a 12 mărci și 75 pleningi/hecare, 4 cătușe a 4,26 mărci perechea și o „parabărbie” a 20,75 de mărci. Exact atunci un purtător de cuvînt militar anunța la Bonn pierderile provocate de manevrele NATO „Carabine Fortress” pe teritoriul RFG: 500 accidente grave, pagube de 13,5 milioane mărci, 11 morți, 100 de răniți. Nu a fost sesizat nici un tribunal vest-german pentru despăgubiri. Altfel s-ar fi petrecut lucrurile dacă blindatele ar fi călcat, să zicem, o... măciucă polițienească a 12 mărci și 75 de pleningi/bucată!*

RARISSIME

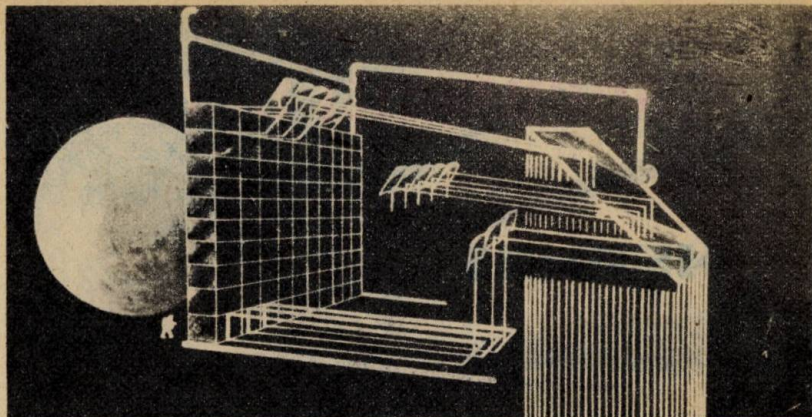
■ La o întrunire cu un grup de oameni de afaceri, fostul ministru britanic al muncii a povestit că i-au trebuit trei luni pentru a găsi un lucrător care să-i repare gardul, de unde concluzia sa că în Marea Britanie nu s-ar pune „problema creării de slujbe”. Sindicatele nu au gustat anecdota, liderul muncitorilor din ramura mecanică, Terry Duffi, declarând: „Șomerii nu caută o slujbă de cinci minute, spre a repara un gard. Ei vor un loc de muncă adevărat. De altfel, alții își repară singuri gardurile”. Cum s-ar spune, autorul anecdotei a nimerit cu... oștean-gard!

■ Trei sute de bărbați s-au prezentat la procesul intentat unei clinici din Pittsburg, statul american Pennsylvania, care-i tratase de... chelie. Fiecare suportase, contra sumei de 3 000 de dolari, metoda zisă de „inserție dermică” și care consta în implantarea pe arie pleșuvă a unor fire de nailon vopsite în culoarea aleasă de client. Numai că părul sintetic dispărea imediat, spre deosebire de cumplitele dureri de cap ale pacienților. Conducătorii clinicii, amenințați cu un milion de dolari, au recunoscut că metoda era cam... trasă de păr.

sint absorbite de acestea. Fiecare particulă elementară își pierde energia, cedând-o particulelor elementare ale materialului țintei. Această energie se transformă în căldură. La locul impactului fasciculului cu ținta, temperatura crește brusc și materialul se distruge.

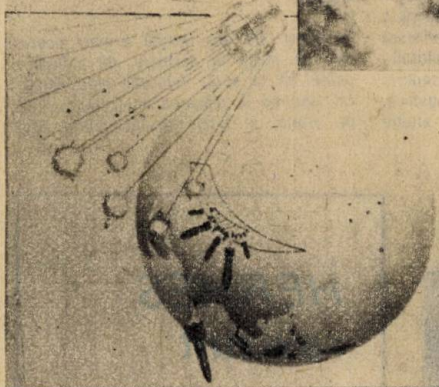
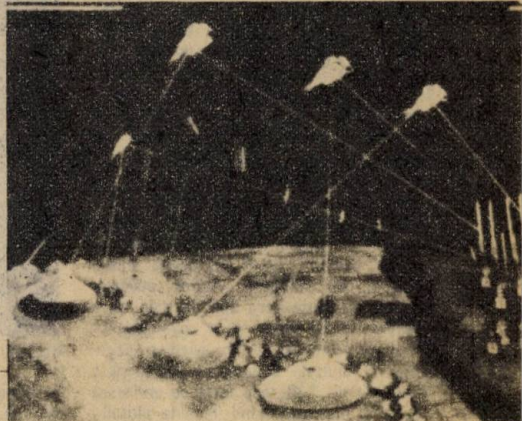
Distanța de acțiune a armelor cu fascicule, cînd se folosește un singur impuls, este de câteva sute de metri; prin utilizarea pachetelor de impulsuri cu o mare frecvență de repetiție, această distanță crește la 4—5 km, iar în regim de funcționare neîntreruptă la 10 km.

În legătură cu multele întrebări privind dispersia în atmosferă a particulelor fasciculelor, răspunsurile vor apărea numai în urma unor experimentări mai îndelungate. Energia pierdută de particule încălzește aerul din imediata apropiere a fasciculului și, în același timp, datorită ionizării, apare un număr mare de atomi cu

Ecrane spațiale din laseri chimici.

Laseri amplasați la sol și oglinzi reflectoare orientabile; ele reflectă fasciculele laser spre un amplasament de rachete balistice intercontinentale

Laserul roentgen — o altă posibilă armă pentru distrugerea acestora în spațiu

sarcini electrice pozitive și electroni liberi. Sarcinile electrice pozitive create astfel reduc câmpul electric al particulelor din fascicul. În același timp, câmpul magnetic de autoinducție al fasciculului de electroni învinge forțele de respingere dintre particule. Acest efect trebuie să asigure conservarea fasciculului de electroni în cadrul unui canal stabil. Totuși experimentele au arătat că fasciculele lungi, datorită influențelor arătate, se curbează și uneori chiar se dispersează în totalitate.

Acest efect negativ se înlătură prin realizarea în atmosferă a canalelor cu aer rarefiat. Un impuls de fascicul de electroni cu o durată de 0,1 microsecunde poate, în principiu, să creeze un canal cu aer rarefiat prin care următoarele impulsuri ale fasciculului se pot propaga cu o împrăștiere redusă a particulelor și cu pierderi de energie mici. Pentru realiza-

rea acestor canale se pot utiliza și laseri de înaltă energie.

Se consideră că împotriva sistemelor de apărare care utilizează arme cu fascicule se poate acționa relativ eficient cu ajutorul unor rachete speciale care realizează perdele de fum și ținte false. Pentru întreruperea canalului de aer rarefiat se folosesc mici rachete luge, a căror explozie determină dispersia totală a fasciculului.

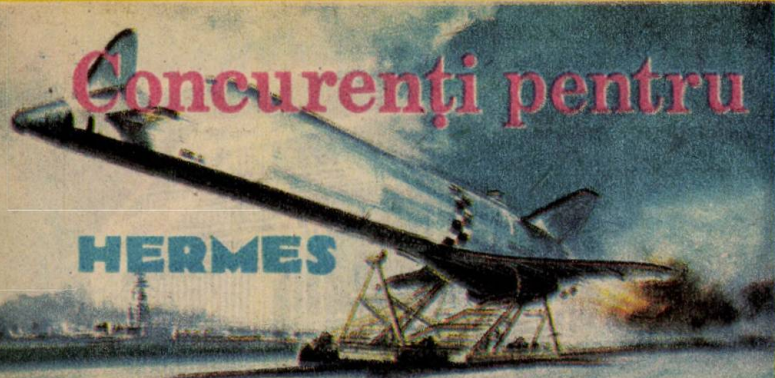
Experiențele cu aceste tipuri de arme din viitorul imediat, care urmăresc să furnizeze noi date privind modul lor de utilizare, precum și posibilitățile de a le contracara, adaugă noi piese nedorite la dosarul și așa supraincercat al cursei aberante a înarmărilor.

Colonel ing. F. NICOLAE

Concurenți pentru

HERMES

Încă nu s-a uscat bine cerneala de pe teleimprimatoarele ce anunțau hotărârea Agenției Spațiale Europene de a realiza până la sfârșitul secolului proiectul unei nave spațiale proprii, denumite HERMES, cînd alte două proiecte, propuse și ele agenției, au fost date publicității și comentate favorabil. Este vorba de proiectul britanic HOTOL și de cel vest-german SANGER.

Inginerii britanici de la British Aerospace consideră că este posibilă realizarea, pînă în 1996, a unei nave de un concept complet diferit de naveta americană și de HERMES. Astfel, aceasta, avînd la decolare circa 200 de tone, cu o lungime de 63 metri și o anvergură de 20 metri, rulează ca un avion și decolează cu ajutorul unui motor fuzee cu o împingere de 120 tone forță ce utilizează oxigen și hidrogen lichid. Pînă la altitudinea de 25 km, aerul captat este separat în azot și oxigen prin metode criogenice, acesta din urmă fiind refolosit la ardere

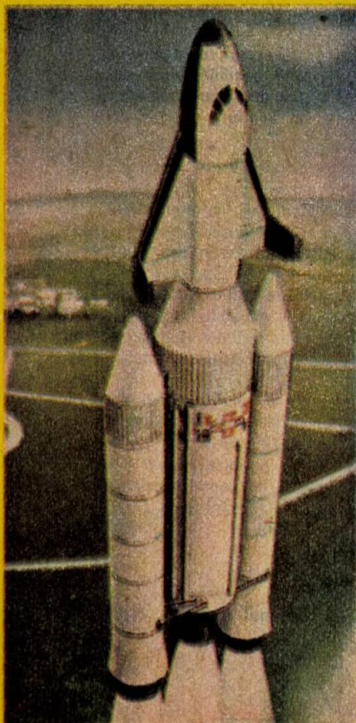
HOTOL

în motor. De aici rezultă o mare economie de masă la decolare, de ordinul a peste 30 la sută. Vehiculul este nepilotat, servind la plasarea unor sarcini utile pe orbită, el fiind calculat pentru circa

200 de reutilizări. HOTOL decolează cu o viteză de 540 km/h, atinge Mach 5 la 26 km altitudine, după 9 minute, și o viteză orbitală de 28 000 km/h la circa 90 km altitudine. În acest moment sînt decuplate motoarele, altitudinea maximă ce poate fi atinsă fiind de 300 km.

Conform calculelor optimiste, în cazul utilizării unui astfel de sistem pentru transportul de călători pe distanța Paris-Sydney (50 de pasageri, plus bagajele aferente), la 65 de minute de zbor efectiv, prețul unui bilet de călătorie ar fi de 8 000 dolari SUA, modest pentru un cos-

SANGER

HERMES revizuit

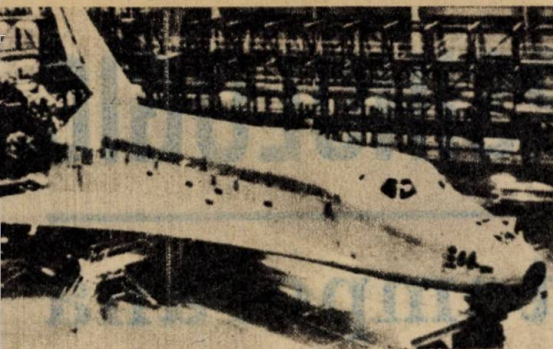
Accidentul navei spațiale americane a dus la recalcularea și corectarea proiectului navei Agenției Spațiale Europene (ESA). Aprobabil și în curs de derulare, programul navei spațiale HERMES prevede primele zboruri operaționale în ultimii ani ai deceniului '90. Pentru creșterea siguranței în faza de decolare au fost adăugate variantele inițiale patru motoare reactive cu combustibil solid între navetă și sistemul purtător, Ariane 5, ce pot fi acționate în caz de pericol. Ele pot accelera naveta cu maximum 8 g, îndepărtînd-o de lansator. Să sperăm că nu va fi cazul să fie utilizate niciodată.

monaut actual, dar imens pentru majoritatea zdrobitoare a călătorilor!

Guvernul vest-german a propus și el Agenției Spațiale Europene o alternativă sistemului SANGER. Acesta ar putea intra în stadiul de proiectare imediat, ar putea fi experimentat începînd din 1995 și deveni operațional din 2004. Deși dezvoltarea sistemului HOTOL necesită cu mult mai puțin decît cele 6—8 miliarde de dolari SUA necesare dezvoltării sistemului SANGER.

Bazat pe o idee de acum o jumătate de secol a inginerului Eugen Sanger, proiectul a fost inițial studiat de către firma germană MBB în anii '60. Sistemul combină o navetă spațială cu un purtător recuperabil. Naveta are o lungime de 24 metri, cu o anvergură de 12 metri. Purtătorul are 52x25 metri. După o decolare de pe o pistă obișnuită, purtătorul se desparte de navetă la o altitudine de circa 32 km, la o viteză de Mach 6. Purtătorul merge la aterizare, în timp ce naveta transportă 2 pasageri și 4 tone sarcină utilă sau 10 pasageri și 2 tone. Estimările actuale prevăd 100 de reutilizări pentru transportor și navetă, motoarele urmînd a fi înlocuite după aproximativ 50 de lansări. Timpul de reutilizare pentru SANGER va fi de ordinul zilelor, în locul săptămînilor prevăzute pentru HERMES. Zgomotul la decolare este echivalent cu cel emis de avionul Concorde, iar pista de decolare va trebui să aibă minimum 2,5 km.

Naveta spațială americană OV-105, aflată în construcție în halele firmei Rockwell

Naveta spațială destinată să înlocuiască naveta „Challenger” distrusă în catastrofa din luna ianuarie 1986 va efectua primul ei zbor la 1 martie 1991.

Pentru realizarea acestui program din calendarul destul de încărcat al NASA se vor cheltui nu mai puțin de 2 300 milioane dolari, sumă în care nu intră costul motoarelor de start

Noua navetă spațială americană va zbura abia în 1991

cu combustibil solid și nici imensul rezervor criogenic exterior. Uriașă sumă a fost eșalonată pe perioada 1987—1991, urmînd ca în cei cinci ani ai programului de construcție investițiile să fie succesiv de 272, 665, 715, 515 și 180 milioane dolari.

Naveta, denumită provizoriu *Orbiter Vehicle OV-105* (vehicul orbital nr. 5), va fi construită tot de firma Rockwell, la a cincea realizare de acest gen, și va fi echipată cu noile motoare SSME produse de firma Rocketdyne. Cele patru motoare (50 milioane dolari fiecare) vor fi livrate în 1990 și vor avea caracteristici superioare celor 26 motoare, pentru propulsie efec-

tivă și încercări, produse pentru NASA în anii precedenți. Garanțate pentru 55 de zboruri, motoarele necesită totuși o revizie după 3—5 utilizări și cum operațiile necesare costă de fiecare dată aproximativ 1 milion de dolari..., NASA intenționează să înlocuiască grupul turbopompelor motoarelor SSME, elementul cel mai puțin fiabil al acestora, cu un grup perfecționat ce va fi produs de firma Pratt and Whitney în cadrul unui contract de 182 milioane dolari și să elimine cheltuielile exorbitante și timpii morți ale prea frecventelor verificări.

În paralel cu lucrările de construcție ale navetei OV-105 continuă și pregătirea celorlalte trei navete: *Columbia* (OV-102) *Discovery* (OV-103), și *Atlantis* (OV-104), încît în pe-

rioadă februarie 1988-aprilie 1991 sînt prevăzute nu mai puțin de 30 de zboruri ale acestora.

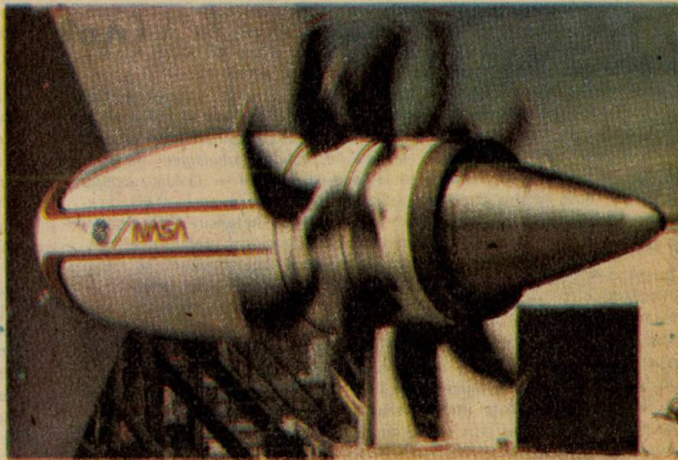
Primul zbor după îndelungata perioadă de interdicție îl va efectua naveta *Discovery* în februarie 1988. NASA va trebui să contabilizeze un succes, indiferent care ar fi acesta. Ca atare, alături de imensele eforturi ce se depun pentru eliminarea tuturor factorilor de risc, s-a apreciat că reluarea zborurilor va trebui să urmeze calea cea mai bătătorită. Lansare la Cape Canaveral în condiții meteo normale, un zbor de mică durată (patru zile), o încărcătură utilă unică (*TDRSS-C*) de plasat pe orbită și aterizare (neapărat reușită) la baza aeriană Edwards.

Cît de multe depind de acest... „come back” cosmic! Alte 6 zboruri în 1988, 10 în 1989, 11 în 1990 (cite 10 cu navetele *Atlantis* și *Discovery*, cite 8 cu naveta *Columbia*) și unul cu noua navetă OV-105 în 1991, pînă la atingerea unei „cadențe nominale” de 16—20 lansări pe an.

PROPFAN-ul în stadiu de probe

Proiectul noilor tipuri de propulsoare pentru actualele avioane subsonice în condiții de economie substanțială de combustibil (pînă la 38 la sută) a ajuns în stadiul de încercări pe banc. Urmează a se executa și primele zboruri de încercare la bordul unui avion B 727. Conform proiectantului, pînă în prezent motorul a satisfăcut toate estimările inițiale în ceea ce privește puterea, consumul, nivelul de zgomot și vibrații.

Un incident neprevăzut a confirmat robustețea sistemului. Din motive încă neelucidate, una dintre palele celor două suflante s-a dezintegrat parțial, elementele compoziție fiind puternic centrifugate, în timp ce lonjeronul central din titan a rămas întreg. Nu s-au produs alte stricăciuni.

RĂZBOIUL PSIHOLIC

în epoca contemporană

Accentuarea caracterului ideologic al conflictelor din secolul nostru, individualizarea componentei psihologice a războiului, în asociație cu impetuoașă dezvoltare a mijloacelor de comunicare în masă — a căror capacitate de a influența simțăminte și comportamentul uman a sporit nebănuit — și cu avântul științelor sociale (în principal al psihologiei, sociologiei, pedagogiei și disciplinelor derivate din ele, ce au creat posibilitatea imaginării și folosirii a noi metode de înfruntare a conștiințelor), au contribuit la constituirea unui domeniu aparte de ducere a luptei — *războiul psihologic*. Însă premisele de bază, adevăratele cauze ce au dus la configurarea și afirmarea acestui tip de confruntare rezidă, în primul rând, în politica expasionistă dusă de pe poziții de forță de către cercurile imperialiste, în refuzul și incapacitatea lor funciară de a înțelege și accepta implacabilul curs spre progres al istoriei.

Se cunoștea și, cu mult înainte încă, se lua în considerare faptul că, deși pericolele specifice cimpului de luptă — resimțite nemijlocit ca realitate obiectivă sau imaginate hiperbolizat — reprezintă principalii factori dizolvânți ai moralului luptătorilor, totuși, nu pot fi neglijate efectele ce le au asupra capacității combative acțiunile întreprinse pe plan psihologic. Dar abia în pregătirea și ducerea celor două războaie mondiale, în contextul mai sus menționat, s-au conturat — sub aspect conceptual și organizatoric — strategia, tactica și structurile de desfășurare a războiului psihologic. În timpul celui de-al doilea război mondial, spre exemplu, trupele de propagandă ale Wehrmacht-ului nazist s-au dezvoltat în așa măsură încât au ajuns să constituie o veritabilă armă ale cărei efective (purând uniforme caracteristice, de culoare gri deschis) se ridicau, la un moment dat, la 15 000 de oameni.

Perioada postbelică, departe de a aduce o diminuare a preocupărilor de acest gen, a reprezentat, dimpotrivă, o accentuare a lor datorită exacerbării anticomunismului și mutării ofensivei împotriva țărilor socialiste, îndeosebi pe noul teren de confruntare. Alina după Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, de la Helsinki, din 1975, războiul psihologic a intrat în sfera mijloacelor ilicite de promovare a intereselor, subliniindu-se gradul deosebit de periculozitate ce îl reprezintă pentru calitatea relațiilor internaționale. Dar, ca în altele alte cazuri, și de această dată forma a fost sacrificată de dragul fondului, astfel că, deși în esență atitudinea — și nu numai ea — față de războiul psihologic a rămas aceeași, s-a renunțat doar la o terminologie ce devenise un impediment în realizarea scopurilor urmărite. Înlocuirea compromisei noțiuni de „*război psihologic*” cu cea de „*acțiuni psihologice*” nu a însemnat însă, renunțarea la ceea ce esențial — la lupta acerbă dusă pentru cucerirea sufletului omenesc, la acel „*război asupra minții*”, care a fost și rămâne, din nefericire, precursorul însoțitorul și succesul confruntării militare propriu-zise. Astfel, văzută din perspectiva „preoților” contemporani ai zeului Marte, întreaga existență nu scapă nici o secundă de sub incidența războiului, devenit, în concepția lor, omniprezent și omnipotent.

Așa cum rezultă din documente oficiale — regulamente, instrucțiuni — ale armatelor occidentale, scopul general al acțiunilor psihologice constă în obținerea victoriei împotriva țărilor socialiste în timp scurt și cu pierderi minime prin subminarea capacității lor de luptă obținută pe calea înfringerii mo-

rale. În consecință, se vizează manevrarea de așa manieră a conștiințelor — ca urmare a unor acțiuni concertate duse pe diverse planuri, concomitent și succesiv — încât atitudinile și comportamentul individual și colectiv din zonele (populațiile) țintă să concorde cu interesele curente și de perspectivă ale agresorului. Deoarece acest gen de acțiuni sunt conceptual implicate tuturor modalităților prin care războiul de agresiune devine realitate, eficiența lor se apreciază că este dată de efectele cumulate produse asupra capacității de luptă (rezistență) a unei armate sau națiuni, evaluate prin prisma aportului la atingerea scopurilor și obiectivelor strategice sau (și) tactice urmărite în ansamblu. Deci în raport cu respectivele scopuri și obiective se stabilesc — în mod diferențiat, în funcție de momentul declanșării și subiecții supuși influențării — și cele urmărite a se realiza prin intermediul acțiunilor psihologice.

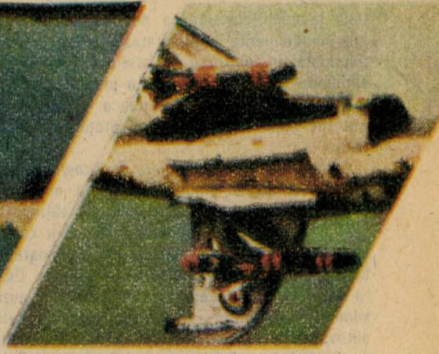
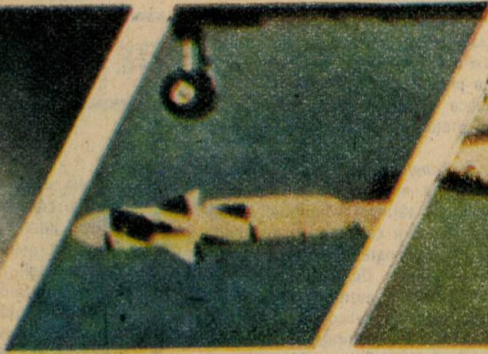
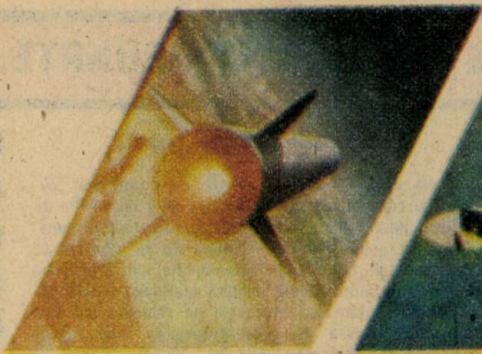
Astfel, în ce privește forțele luptătoare adverse, se vizează producerea unor asemenea modificări de conduită care să ducă la diminuarea voinței de a lupta, la pasivitate, dezangajare și dezinteres față de îndatoriri. Se consideră că acest lucru se poate realiza, în principal, prin schimbarea convingerilor filosofice, diminuarea motivației pentru luptă, inducerea neîncrederii în victorie. Obiectivele și temele de bază dezvoltate prin acțiunile psihologice îndreptate împotriva forțelor armate opuse sunt — conform teoriei și practicii războiului psihologic — foarte diverse: discreditarea sistemului social-politic și valorico-normativ al victimei agresiunii, a capacității și integrității conducerii ei politico-militare; prezentarea distorsionată a cauzelor și modului de desfășurare a războiului; crearea unei imagini favorabile asupra scopului urmărit de agresor, a capacității sale militare; exagerarea greutateii războiului și a privațiunilor la care sînt supuse efectivele adverse, familiile luptătorilor; oferirea, în culori trandafirii, a alternativei cooperării cu agresorul, instigarea la insubordonare, dezertare sau capitulare ș.a.

Populația statului atacat constituie, de asemenea, o țintă majoră a acțiunilor psihologice, ale căror obiective și teme variază în funcție de scopul propus și de evoluția acțiunilor militare. În primul rând se urmărește îndepărtarea maselor de conducere statală prin incitarea la nesupunere și neîndeplinirea obligațiilor, prin încercarea de disociere față de acțiunile de politică internă și externă oficiale, inclusiv în ce privește atitudinea față de război. Concomitent se are în vedere diminuarea atitudinii combative a populației, atît prin prezentarea în culori atrăgătoare a „noii ordini” propuse de agresor, cît și prin acțiuni de intimidare de natură propagandistică (ultimatumuri, amenințări, demonstrații de forță) sau teroristă (schingiuri, asasinat ș.a.).

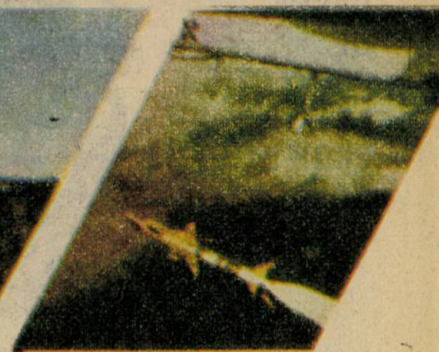
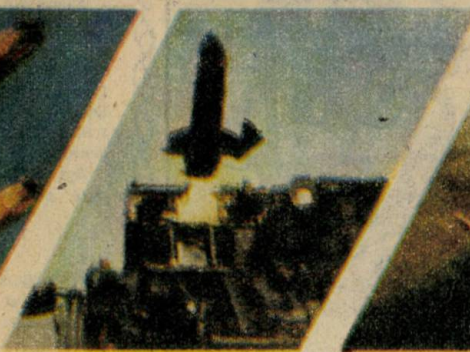
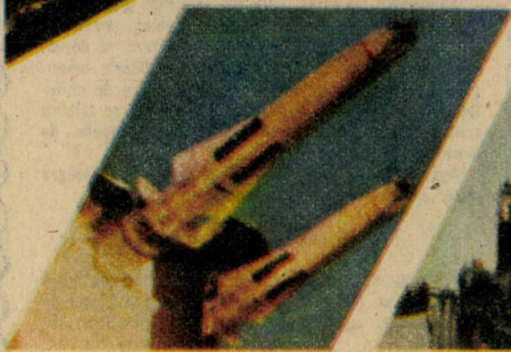
În scopul proiectării unei imagini favorabile în ochii opiniei publice internaționale și a izolării victimei agresiunii, acțiunile psihologice desfășurate de agresor vizează și influențarea atitudinii statelor neimplicate în conflict. Ușind cu preponderanță de fatura activă a mesajului propagandistic se încearcă demonstrarea „legitimității” intervenției armate pentru a masca obiectivele și conținutul real al războiului.

Mijloacele prin care se realizează obiectivele acțiunilor psihologice sînt, în primul rând, cele utilizate în mod obișnuit în comunicarea de masă. În cele ce urmează prezentăm succint atît concepția folosirii lor în scopuri agresive, cît și principa-

Prea fragil
psihic
omenesc
pentru
puterea
armelor.

lele caracteristici pe baza cărora li se creează statutul (inclusiv) de instrument al războiului psihologic.

Radioul reprezintă mijlocul cel mai uzitat de obținere a informațiilor în societățile moderne. Grație dezvoltării tehnicii imprimării și realizării unor posturi de emisie cu o mare putere și rază de acțiune — cumulate cu existența unui număr relativ însemnat de aparate de recepție — s-au întrunit condițiile necesare „ca radioul să devină o adevărată armă de luptă”, al doilea război mondial reprezentând primul conflict în care radioul a jucat un rol major, servind necesităților politico-strategice ale guvernelor și marilor comandamente militare. Perioada postbelică, cu toate că a adus perfecționări importante celorlalte mijloace și chiar a impus altele noi, nu a slăbit pozițiile radioului, el fiind considerat ca principalul instrument al acțiunilor psihologice. Astfel, în timpul războiului din

Vietnam și al acțiunii din Grenada, propaganda prin radio a ocupat locul principal în cadrul agresiunii psihologice a S.U.A., iar subvențiile acordate principalelor două posturi de radio din Vest pentru care războiul psihologic reprezintă însăși rațiunea lor de existență — „Vocea Americii” și „Europa liberă” — se ridică la 107 milioane dolari (1982) și, respectiv, la 80 milioane dolari (1980). În afara lor însă, în principalele țări capitaliste funcționau în prima jumătate a anilor '80 peste 60 de posturi de radio importante, cu 450 ore emisie/zi destinate țărilor socialiste.

În utilizarea radioului ca mijloc al influențării psihologice a publicului vizat se mizează pe principalele caracteristici ale mesajelor transmise pe această cale: atotcuprinderea spațială, viteza mare de difuzare și percepția simplă; posibilitatea tratării diversificate și combinate a tematicii; adaptarea opor-

tună la condițiile impuse de dinamica războiului ș.a. Principalele impedimente sînt apreciate a fi bruiatul și dificultățile în timpinate în obținerea materialului informativ. În genere se estimează că este eficient ca propaganda prin radio să fie corelată cu acțiunea altor mijloace — de exemplu, cu cele tipărite (pe plan strategic) și cu stațiile de amplificare (în cadrul tactic).

Instalațiile de amplificare a sunetului, datorită avantajelor pe care le au — mobilitate ridicată, mare capacitate de adaptare la situația concretă, puternicul caracter emoțional al mesajului — sînt, de asemenea, luate în calcul ca unele dintre cele mai importante mijloace de subminare a moralului trupelor și populației victime a agresiunii. De la simpla „porta-voce” la puternicele aparate ce pot fi auzite la distanțe de kilometri (montate fiind pe avioane, elicoptere, tancuri, autospeciale sau nave), ele au fost întrebuințate în timpul și după al doilea război mondial în Europa, Sahara, Malaezia și Vietnam, iar mai de curînd în Malvine (Falkland) și în Grenada, mai ales în timpul debarcării pe litoral și în zonele populate. Dificultățile pe care terenul frîmîntat, condițiile meteo nefavorabile și fondul sonor ridicat de pe cîmpul de luptă le pot crea pentru receptarea mesajului, precum și vulnerabilitatea ridicată constituie factori ce au condus la aprecierea că aceste mijloace destinate acțiunii pe plan tactic pot fi întrebuințate cu mai mare succes după ce, în prealabil, asupra celor vizați au fost exercitate influențe și pe alte căi.

Cartea de mare tiraj, broșura, presa, manifestul, afișul, foaia volantă, biletul de liberă trecere, fotografia, desenul, caricatura — reunite sub denumirea de *mijloace vizuale* — au fost intens utilizate ca instrumente de propagandă, mai ales în timpul celui de-al doilea război mondial — cînd și-au dat

DE LA CASCA DE PROTECȚIE LA PROIECTOR HOLOGRAFIC

Dezvoltate inițial pentru protecția capului piloților încă din copilăria aviației, căștile clasice sînt pe cale de a fi revoluționate și o dată cu ele și aparatele de zburat pilotate. Creșterea complexității noilor aparate, a multitudinii misiunilor și dezvoltarea electronicii militare au influențat continuu și această piesă de echipament. Inițial s-au introdus în casca „integrată” echipamentele de comunicație audio, apoi pentru piloții de elicoptere au fost montate pe cască aparatele de vedere pe timp de noapte (vezi figura). Iată că o idee nouă cîștigă teren: ce ar fi dacă pe vizorul căștii ar fi proiectate holografic imaginile realizate de calculatorul de bord ale principalelor aparate de control? Bordul s-ar simplifica imens, timpul de reacție între perceperea imaginii și reacția optimă s-ar reduce, ar scădea consumul de energie electrică, s-ar economisi masă pentru creșterea sarcinii utile. Vom trece oare de la actualele borduri complexe la o „simplă” cască? Probabil că da!

DE PRIN ARMII ADUNATE...

Marinarii intrați la... apă

Două nave militare americane — portavionul „Nimitz” și crucișătorul „California” — se aflau la Rio de Janeiro pentru manevre comune cu marina braziliană.

Potrivit poliției locale, marinarii de pe „Nimitz” au luat cu asalt barurile și restaurantele, provocînd certuri și scandaluri. Poliția militară braziliană a fost nevoită să-și întărească efectivele pe celebra plajă Copacabana, supusă de către petrecăreții unor raiduri succesive și violente. Marinarii Timothy Danod și Garry Farmer de pe „Nimitz” au și rănit un polițist militar brazilian, încercînd să-l dezarmeze. Au fost operate numeroase arestări, dar, la intervenția Consulatului S.U.A. din Rio de Janeiro, vinovații au revenit pe navă.

S-a dovedit încă o dată că militarii americani, mai ales în misiuni peste hotare, cam suferă de rău de... bar!

Cînd dorm bobocii...

Forțele americane din R.F.G. au fost dotate cu 900 de giște pentru a întări paza la bazele aeriene, încercînd probabil să readucă în modă vocația manifestată încă în antichitate a acestora. Anunțînd știrea, ziarul trupelor S.U.A. din Europa occidentală „The Stars and Stripes” menționează că măsura a fost luată după „o experiență care a confirmat așteptările”. Cele 900 de gardiene în fulgi și oase au fost repartizate la 30 de unități aeriene, iar Comandamentul american s-a declarat satisfăcut de avantajele lor: giștele costă mai puțin, dar trăiesc mai mult decît cîinii!

Adevăratul „avantaj” pare să fie altul: giștele s-au dovedit mai bine pregătite decît bobocii americani din serviciile de pază. Săptămînalul „Stern” a dezvăluit astfel că militarii de gardă de la bazele americane au fost surprinși, deseori, fie în stare de ebrietate, fie dărîmați de oboseală. Spre a nu li se tulbura somnul, unii scoteau din priză mecanismele de alarmă!

Așa încît, în mod normal, dacă se încorporează giște, ar trebui reduși... bobocii.

Unde calci și unde crapă...

Pîlbîndu-se pe un drum de țară, o pereche britanică a călcat, din neabăgare de seamă, pe un dosar de 60 de pagini pe a cărui copertă sta scris „Strict secret”.

Cuplul a transmis documentul săptămînalului „The Mail on Sunday”, care l-a restituit Ministerului Apărării al Marii Britanii. A fost ordonată o anchetă în legătură cu „împrejurările în care a fost rătăcit dosarul”. Acesta din urmă era destinat unei reuniuni a ofițerilor superiori din marina militară și conținea modificările propuse după intrarea în serviciu a noilor submarine nucleare „Trident”. Planul acoperirea perioada 1987—1996.

Pînă una-alta, proiectele marinei insulare au rămas la... pămînt!

ION JERCAN

DE PRIN ARMII ADUNATE...

proba de foc — și în conflictele postbelice. Dată fiind experiența acumulată, aceste mijloace sînt considerate a fi instrumente deja tradiționale ale războiului psihologic și tratate ca atare. În perioada războiului din Vietnam, spre exemplu, deasupra teritoriului respectivei țări au fost lansate circa 60 milioane foi volante cu caracter de amenințare, informare, mobilizare etc., în funcție de destinație și de obiectivul imediat urmărit. În scopul sporirii eficienței influențării psihologice întreprinse pe această cale, în armatele statelor imperialiste se manifestă preocupări susținute în direcția măririi capacității și perfecționării instalațiilor de tipărire (multiplicare) și de răspindire a materialelor cu avioane, elicoptere, artilerie, rachete. Iar cu prilejul aplicațiilor se testează atât capacitatea personalului specializat în redactarea conținutului tipăriturilor, cât și posibilitățile tehnice de realizare și difuzare a lor deasupra obiectivelor.

Mijloacele audio-vizuale (televiziunea, cinematograful, tehnica video) au intrat mai de curînd în arsenalul războiului psihologic și, cu excepția cinematografului, nu au fost încă utilizate într-un conflict militar de mare amploare. Incomparabila lor capacitate de sugestie le face însă foarte tentante pentru organizatorii acțiunilor psihologice, deși reținerile în ce privește posibilitatea de a fi manipulate, cel puțin în cazul televiziunii, au fost confirmate de experiența conflictului din Vietnam, cînd efectul asupra telespectatorului american nu a fost nici pe departe cel scontat. Totuși, în concepția specialiștilor occidentali, televiziunea, împreună cu radioul sînt considerate principalele mijloace de realizare a influențării psihologice pe plan strategic. În acest sens, încă din 1983, în S.U.A. a început să funcționeze Serviciul de propagandă pentru străinătate prin televiziune, folosindu-se sateliți artificiali pentru a elimina una din principalele limite ale utilizării acestui mijloc în timp de pace — aria mică de acoperire cu emisiuni propagate de la sol. Capacitatea deosebită de a produce mutații în conștiința și comportamentul oamenilor — datorită accesibilității, penetrabilității și adaptabilității ridicate a mesajului — au determinat căutarea de noi soluții, care să-i facă posibilă întrebuințarea inclusiv pe cîmpul de luptă prin reducerea vulnerabilității și a costului, prin mărirea manevrabilității și a fiabilității aparatului. În ce privește filmul de cinematograf se apreciază că acesta se dovedește foarte eficient în propaganda de stabilizare, cînd este utilizat împreună cu alte mijloace de influențare.

Aria instrumentelor folosite în acțiunile psihologice nu se reduce însă la mass-media. În rîndul lor intră și mijloacele financiare, care, pe lîngă faptul că reprezintă o condiție primă a creării și funcționării întregului eșafodaj al războiului psihologic, constituie și pîrghii ce facilitează — prin modalități foarte diverse, plecînd de la aparent nevinovata cointerесare și pînă la corupția și șantajarea unor indivizi sau grupuri din cadrul populațiilor vizate* — atingerea obiectivelor agresiunii psihologice. Sînt implicate, de asemenea, cvasitotalitatea mijloacelor și structurilor organizatorice instituționalizate ale statelor agresoare, în raport, desigur, cu atribuțiile ce le au. În S.U.A., de exemplu, au responsabilități în acest sens Agenția Centrală de Investigații (C.I.A.), Consiliul Național al Securității (N.S.C.), Biroul Federal de Investigații (F.B.I.), diferite alte organe de planificare și desfășurare a politicii externe nord-americane, la care se adaugă cele patru grupuri specializate în acțiuni psihologice aflate în subordinea forțelor armate.

Pentru ca acțiunile de război psihologic să fie încununete de succes, agresorul întreprinde din timp studii amănunțite cu privire la trăsăturile caracteristice ale statului țintă: ideologia dominantă, nivelul de cultură, starea moral-politică a populației și trupelor, dimensiunile și compunerea de luptă a forțelor armate, laturile apreciate a fi potențial vulnerabile sub aspect psihologic ș.a. Sursele și metodele de informare sînt extrem de diverse: conținutul emisiunilor radio și T.V., precum și al diverselor genuri de tipărituri; rezultatele activității serviciilor de spionaj; declarațiile prizonierilor și transfugilor; studiile special întreprinse pe problemele țării luate în atenție.

Este însă larg cunoscut faptul că — și aceasta nu poate fi eludată de către promotorii agresiunii asupra conștiinței oamenilor — rezultatele acțiunilor de influențare psihologică sînt invers proporționale cu nivelul stării moral-politice și stabilita-

OCULOMETRUL

Forțele aeriene militare ale unor țări occidentale continuă cercetările în direcția punerii la punct de noi tipuri de aparate de bord, care să faciliteze sau să simplifice la minimum operațiile executate de pilotul unui avion ori elicopter de luptă. Unul dintre aparatele care vor echipa aeronavele militare ale viitorului va fi oculometrul, un dispozitiv care, în principiu, va putea să urmărească mișcările ochiului pilotului. În stadiul final al realizării, aparatul va putea urmări schimbarea direcției de orientare a cîmpului de vedere al pilotului, va putea sesiza obiectivul urmărit de pilot doar pe baza mișcării globului ocular și tot pe baza acestei mișcări va putea transmite calculatorului de bord comenzile necesare. Acesta va alege tipul armamentului de bord, pentru nimicirea obiectivului vizat, va declanșa darea focului la momentul oportun și va dirija în mod automat proiectilul spre obiectivul asupra căruia s-a oprit privirea pilotului.

Se apreciază că în acest mod va spori și capacitatea de supraviețuire pe cîmpul de luptă a aparatului de zbor și, se înțelege, a pilotului, căci acesta din urmă va avea doar sarcina să hotărască ce este de făcut, oculometrul și calculatorul optimizînd decizia.

tea emoțională a populației și trupelor țării victime, cu rezistența la privațiunile războiului și voința de a le depăși, cu credința nestrămutată în dreptatea cauzei pentru care luptă, cu încrederea în victorie, în capacitatea de conducere a cadrelor de comandă, în calitățile tehnicii și armamentului din dotare, în nivelul general de pregătire al țării pentru apărare. Iată de ce victoriile obținute în construcția socialismului, întreg ansamblul de măsuri luate de partidul și statul nostru în vederea întăririi potențialului defensiv al României, activitatea de edificare a omului nou, constructor și apărător al noii orînduri, de formare a unor „(...) asemenea generații de oameni ai muncii care să fie — cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — oricînd gata de orice sacrificiu, și chiar să-și dea viața, pentru a apăra independența și suveranitatea patriei noastre socialiste, viața liberă și demnă pe care poporul nostru și-o făurește astăzi” constituie garanții sigure ale faptului că nimeni, nicînd și sub nici o formă nu poate aduce vreo atingere drepturilor noastre legitime, inalienabile, fără a primi răpota cuvenită.

Maior IACOB PRADA

VEHICUL CU SUSPENSIE ADAPTATIVĂ

Un adevărat concurs de idei a fost lansat o dată cu finanțarea unei cercetări privind realizarea unui robot militar pășitor, în al cărui caiet de sarcini se prevede escaladarea unor pereți de 2.2m și trecerea peste șanțuri de 3 m. Viteza modelului experimental din figură este de circa 15 km/h, el deplasându-se pe șase picioare articulate puse în mișcare de către un motor cu combustie internă de 70 cai putere și 900 centimetri cubi. Toate acționările de forță sînt hidraulice.

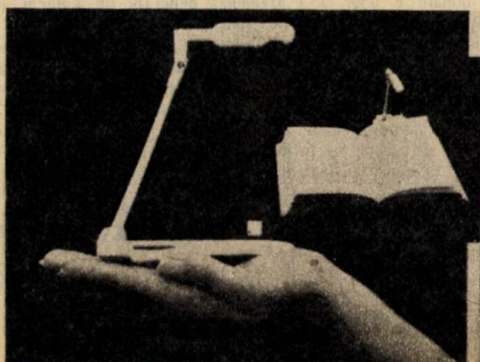
O ESCADRILĂ ROBOTICĂ

Utilizate extensiv în cursul conflictelor din Orientul Apropiat, aeromodelele telecomandate recuperabile (RPV în literatura de specialitate) au intrat în atenția marilor firme producătoare din domeniul aerospațial. Departele de a considera un astfel de produs prea puțin complex, Lockheed produce varianta „Aquila” ce se lansează de pe un camion purtător, penetrează în spatele liniilor inamice și transmite imagini TV unităților proprii de artilerie. O formație de trei sau patru asemenea avioane, echipate cu un programator adecvat, pot pătrunde în zone infestate pentru a lua imagini de la foarte joasă înălțime.

Dimensiunile foarte reduse (anvergură 3,5 m) și înălțimea de zbor (de la 0 la 5 000 m) le fac practic invizibile și invulnerabile atât de la sol, cât și din aer.

ECONOMIE DE... LUMINĂ

Un dispozitiv comercializat în ultimii ani (de fapt o simplă diodă) se introduce între bec și fason înainte de înșurubarea becului. Efectul obținut este scăderea puterii consumate de bec (cu scăderea corespunzătoare a emisiei de lumină) și creșterea duratei de viață a becului de 50-100 de ori! Un bec obișnuit este estimat pentru o durată de viață de circa 750 ore sau 32 zile de funcționare continuă. Utilizarea dispozitivului asigură buna funcționare pentru până la 75 000 ore sau 8 ani de mers continuu! Cum ori fi testat practic acest lucru producătorii?

MINILAMPĂ

O lampă ce „luminează viața” unui cititor pasionat în condiții de economicitate perfectă este cea din imagine. Ea se prinde de una dintre coverpile cărții, fiind alimentată de la o singură baterie de 1,5 volți sau de la un adaptor la rețea. În scopul asigurării unei iluminări uniforme, becul este montat sub o lentilă specială.

C. CRĂCIUNOIU

AMAZOANELE MODERNE

DIN ARMATELE OCCIDENTALE

între opțiuni, reticențe și năzuințe de afirmare

În ultimii ani, într-un șir de organisme militare occidentale — dar nu numai în acestea — femeia în uniformă ostășească a devenit o prezență pe cât de obișnuită pe atât de necesară și apreciată. Înfrângind cu tenacitate și stoicism inerente dificultăți de adaptare, dar și prejudecăți mai vechi sau mai noi, „amazoanele moderne” au dovedit și dovedesc că sînt egale bărbaților și în acest domeniu aspru al privațiunilor de tot felul, multe dintre ele făcînd o strălucită carieră și urcînd treptele ierarhiei militare pînă la gradul de general.

Desigur, modalitățile în care femeile sînt angrenate

teme de „apărare civilă” sau „apărare totală”, care presupun participarea, în forme specifice, a cvasitotalității populației apte să lupte la rezolvarea problemelor militare. Cursurile pregătitoare pentru diferite categorii de membri ai forțelor teritoriale, care constituie osatura acestor sisteme, includ și fete și tinere fe-

• De la prejudecăți mai vechi și mai noi la o realitate care devine tot mai presantă • Teste relevante, care înfirmă „inferioritatea” fizică și psihică a femeilor • Situații diferite — soluții specifice de la țară la țară • „Experiențe trecute și prezente pledează în favoarea încrederii în femeia-militară”

în armată, ponderea lor în diverse genuri de arme și specialități, raportul numeric al acestora față de bărbați, atât în serviciile auxiliare, cit și în unitățile combatante, prezența lor în școlile și academiile militare, în rîndul ofițerilor, inclusiv al celor cu funcții de comandă sau din statele majore, diferă de la țară la țară. În S.U.A. și Anglia, de pildă, unde armatele sînt total profesionalizate, angajarea femeilor se face exclusiv pe bază de contract. În alte țări occidentale, profesionalizarea se imbină cu recrutarea obligatorie, și angajarea femeilor în armată se face atît pe bază de contract — în diferite servicii sau în calitate de soldați profesioniști, subofițeri sau ofițeri —, cit și prin selecție, în cadrul unui complicat sistem de recrutare, oarecum asemănător cu cel de recrutare a bărbaților.

Există, de asemenea, țări — cum sînt Elveția, Suedia, Austria și altele — care au dezvoltat ample sis-

mei, în vîrstă de 18—35 de ani, care urmează apoi anual perioade mai lungi ori mai scurte de instrucție și au un șir de obligații, inclusiv aceea de „a face parte dintr-o formațiune militară combatantă”.

„Profesiunile care pot fi îmbrățișate de femei în societate și acceptate de aceasta — serie publicația austriacă *Truppendienst* — depind de ideea, preconcepută, a activităților ce pot fi depuse de ele; cauza acestei stări de lucruri trebuie căutată în concepția învechită cu privire la sexe și stereotipurile derivate de aici, în influența situației economice, a mediului social etc. Și, întrucît armata este un subsistem al societății, se poate conchide că activitățile desfășurate de femei în cadrul forțelor armate vor fi recunoscute de societate numai în măsura în care ele au tînță cu cele din viața civilă. Neîncadrarea acestor activități în „imaginca-etalon” duce la apariția unui „deficit de apreciere”, care are drept urmare frustrarea, nesiguranța și scăderea randamentului muncii depuse de femei...”

Aceeași revistă arată că în literatura de specialitate europeană nu există rezultate verificabile — și care să poată fi, deci, interpretate și apreciate realist — cu privire la rolul și eficiența folosirii femeii în războiul

modern. În legătură cu aceasta se fac tot felul de speculații și presupuneri, adesea contradictorii și nu o dată chiar hilare, de genul: „în luptă, femeile pot fi deosebit de brutale și însetate de sânge, dar pot fi, unele, și prea puțin agresive”; „un dușman potențial nu poate împăca ideea «onoarei bărbaților» cu aceea a capitulării în fața unei femei, ceea ce are drept urmare înăsprirea luptei”; „bărbații nu pot renunța la «cavalerismul» ce li s-a împregnat prin educație și viață socială, ceea ce în război poate avea urmări nedorite”; „femeile nu pot fi apărute pe cîmpul de luptă făcîndu-se apel la principiul ocrotirii mamei și copilului”; „unitățile militare cu un procentaj ridicat de femei pot fi, cu precădere, ținta atacurilor inamice, datorită rezistenței mai mici a acestora”...

O serie de discuții se poartă astăzi și pe tema capacității fizice și psihice „deficitare” a femeilor. Unii specialiști susțin, de pildă, că femeile posedă o capacitate respiratorie mai redusă decît cea a bărbaților, sînt foarte sensibile la frig, datorită temperaturii corporale mai ridicate, se acomodează mult mai greu cu privațiunile cîmpului de luptă. Se consideră, de asemenea, că „activitatea în comun” (într-o subunitate sau unitate) a femeilor și bărbaților generează adesea tensiuni și suspiciuni, cum, tot astfel, „fraternizarea” poate mina serios disciplina și spiritul de ordine. Dispute aprinse se poartă încă în chestiunea „problemelor specifice feminine”, cum sînt graviditatea, complexele tradiționale de inferioritate, subordonarea, portul uniformei, îngrijirea medicală etc.

Nici peste ocean situația femeilor în armată nu este pe deplin soluționată. Un amplu studiu publicat în revista *American Behavioral Scientist*, aparținînd unei cercetătoare cu gradul de căpitan, absolventă a Academiei Forțelor Aeriene și care a lucrat în serviciile ce se ocupă cu admiterea femeilor în armată, ridică unele din problemele privind adaptarea acestora la rigorile serviciului în U.S. Army. „Mulți ani după război — scrie ea — profesioniștii militari opaci la schimbările sociale și demografice, conservatori în ceea ce privește modificările survenite în tradiții și ierarhia valorilor, au susținut că femeia-militar nu poate depăși sfera serviciilor auxiliare decît cu riscul coborîrii nivelului standardurilor de instruire și al uzurii disciplinei... Rezistența s-a dovedit și mai mare în ceea ce privește admiterea în academiile militare chemate să pregătească comandanți și ofițeri de stat major, specialități tabu, o bună perioadă de timp, pentru femei...” Același studiu subliniază că, treptat, în această atitudine au intervenit unele mutații, pe care *Military Review* le apreciază „în consens cu noile realități ale cîmpului de luptă”, dar și cu „afirmarea în societate a femeilor ca egale și, nu rareori, ca superioare bărbaților”. De notat că la aceste schimbări de atitudine au contribuit însă și unele modificări aduse, în ultimii ani, legislației militare americane. Penuria de efective, datorită căreia nu s-a reușit să se acopere decît în proporție de 90 la sută, iar în unele arme, cum sînt trupele de uscat, infanteria marină etc., decît în proporție de 70 sau chiar numai de 60 la sută necesarul de recruți, a determinat Pentagonul să diminueze substanțial numărul specialităților militare interzise pînă nu de mult femeilor. În acest sens, *Army Times* arată că, dacă acum două decenii în circa 260 de asemenea specialități nu era admisă prezența femeilor, astăzi doar în jur de zece asemenea specialități mai sînt „incompatibile” cu „încadrarea feminină.”

Teste dintre cele mai convingătoare au spulberat, pur și simplu, reticiența conservatoare potrivit căreia femeile ar fi inferioare, fizic și psihic, bărbaților. Este edificator, în acest sens, un recent experiment întreprins în S.U.A. și denumit „Tekite-2”, care a constatat în vîciuirea sub apă a unei echipe feminine, timp de două săptămîni, și care s-a soldat cu aceleași rezultate

O tînără
franceză
pe o navă
de patrulare
de coastă
și o alta,
americană,
echipată
pentru luptă

ca și cel efectuat cu o echipă masculină. Un alt test, constînd din escaladarea vîrfului muntos Fern Peak, la temperaturi cu mult sub zero grade, pe timp nefavorabil și care ridică complexe probleme de orientare în teren, s-a soldat cu rezultate corespunzătoare, echipa de zece femei, dintre care două erau gravide, îndeplinind întocmai misiunea încredințată.

Iată acum și cîteva date comparative în legătură cu utilizarea femeilor în armatele unor țări occidentale:

În Statele Unite există, în prezent, circa 150 000 de femei-militar, față de 570 000 de posturi rezervate, pe stat, acestora, dar neîncadrate din diferite motive subiective. Desființarea serviciului militar obligatoriu a dus la o creștere importantă a numărului de femei în armată, dar multiple rețineri ale oficialităților politice și militare mențin încă femeile departe de armată. Cu toate acestea, ele au pătruns, practic, în toate armele

Locotenent-colonel
NICOLAE RĂDULESCU

(continuare în pag. 213)

leri dimineată, doctorul Herbat își bea liniștit cafeaua la barul de lângă spital. Tabieturi de om trecut de șaizeci și cinci de ani. Deodată apărură lângă el un bărbat între două virste. Își ceru permisiunea să se așeze. Doctorul încuviință, dar fără să-și ridice privirea din ceașca pe care o examina atent, de parcă ar fi vrut să ghicească deznădămintul unui lucru extrem de important. Liniile figurilor de zaț se închegau într-o imagine spațială ce părea că îl încorporează și pe el. Ei, dar nu putea crede în prostii!

— Poate vă mai amintiți de mine, domnule — i se adresă, cu un glas interesat, străinul —, doar m-ați oprit cîndva în spital, crezînd că sînt bolnav, deși vă explicasem...

Doctorul întoarse capul, vocea i se păru cunoscută, și, cînd reîntîlni privirea fosforescentă, cu semne de midriază a lui Mud, pe care îl recunoscuse imediat, scăpă ceașca din mînă. Extraordinar, fostul pacient, care practic ar fi trebuit să aibă peste optzeci de ani, arăta exact ca în urmă cu patru decenii. Nici cea mai mică urmă de îmbătrînire. Un adevărat miracol, pe care doctorul nu și-l putu explica.

Discutară aproape o jumătate de ceas. Și pentru că amîndoi ar fi vrut și aveau foarte multe să-și spună, Mud Andros îl invită pe Herbat să-i facă o vizită după-amiază, apoi îi dădu adresa.

Există situații în care obstinația de a te considera o ființă extraterestră își pierde orice gravitate. De pildă, atunci cînd aparține unui pacient dintr-un spital de boli nervoase. Aceasta fusese și părerea inițială a doctorului Herbat despre Mud Andros. Ce-i drept, cu mai bine de patruzeci de ani în urmă, foarte tînărului neurolog îi lipseau priceperea și flerul de acum. Și chiar dacă le-ar fi avut, în privința diagnosticului concluziile păreau categorice. Nimeni nu ar fi bănuit altceva în afara unui caz comun de parafrenie. Totuși, apariția, nimeni nu știe precis cum, apoi dispariția la fel de misterioasă a bolnavului din clinică aveau ceva bizar și paradoxal, nimeni nu încercase atunci să le elucideze...

Doctorul își aminti pe drum, spre locuința lui Mud, tot felul de amănunte ciudate. Între care și o coincidență, ce îi apărură acum într-o lumină tulburătoare. Exact la 14 octombrie 1943, ziua în care bizarul pacient apăruse în spital (probabil se rătăcise, gîndi doctorul, însă fusese reținut — cum altfel! — după ce afirmase că mai fusese pe această planetă în urmă cu vreo cîteva mii de ani pămînteni), se petrecuse un fapt straniu. Aviația aliată execută un raid de o amploare fără precedent asupra unui oraș german. Aproximativ 700 de bombardiere și 1 300 de avioane de vînătoare americane și britanice se înfruntau cu circa 3 000 de avioane inamice. O bătălie aeriană cumplită. Ei bine, iată ce se petrecuse tocmai atunci: un

grup de mari discuri strălucitoare survola o formație de cîteva zeci de bombardiere grele americane. Piloții fuseseră năuciiți. Oare să fi avut chiar ei ghinionul de a face primii cunoștință cu înspăimîntătoarea armă secretă de care se tot vorbea? Nu, bănuiala se spulberase cînd artileria antiaeriană germană, la fel de surprinsă, își concentrase și ea focul asupra aceluiași obiecte misterioase. Fără nici un efect însă. Ca și în cazul celor peste șapte sute de mitraliere de la bordul avioanelor americane. Sfelele de foc evoluau nestingherite. Se știe, acum, că zece zile mai tîrziu, maiorul R.T. Holmes înaintase un raport către War Office, comunicat și la Intelligence Service, cu indicația a ceea ce credea el că reprezintă noi arme germane. Dar la începutul anului următor, Ministerul de Război fusese anunțat că în urma investigațiilor nu se descoperise nici un indiciu care să justifice o asemenea presupunere. De asemenea, oricît de acerbă ar fi fost influența factorilor etiopatogeni generați de iadul din aer și de războiul care părea interminabil, nu putea fi vorba de o halucinație colectivă.

Neliniștea și curiozitatea doctorului se amestecau cu un fel de spaimă indefinită în fluidul aceluiași fior. Simțea nevoia să povestească toate acestea cuiva, dar cine să-l creadă? Dintre cei care îl cunoscuseră pe Mud nu mai rămăsese nimeni în spital. Iar mărturisirea unei astfel de întîmplări îi idea de a-i da crezare unui fost bolnav ar fi trezit, cine știe, tot felul de bănueli. Poate chiar în legătură cu o posibilă contaminare de la pacienții pe care îi trata. Influența mediului de spital, adică.

Prin urmare, conflictul terestru atrăsese atenția unor înțelepte inteligente aparținînd altor lumi. Ajuns la această supoziție, singura care mai rămăsese, de fapt, doctorul își aminti că relatările lui Mud cuprindeau viziuni de o coerență neobișnuită pentru un om cu diagnosticul lui. Îi mărturisise, de pildă, că aparține civilizației MU și că are dificilă misiune de a pregăti integrarea muonică a civilizației pămîntene. Amănuntele relatate de el erau în legătură cu două imperii supergalactice, MU și ZA, aflate în conflict. Ajunseseră să se învecineze asimilînd civilizațiile înconjurătoare. Și iată că ceea ce astronomii pămînteni cred uneori a fi o supernovă ar putea fi, de fapt, dacă i-am da crezare lui Mud, un conflict desfășurat cu cele mai violente forme de distrugere. Așadar, multiplele posibilități de evoluție a materiei duseră la momentul critic al apropierii unor lumi incompatibile...

Ajuns în fața intrării unde fusese invitat, Herbat își simți timpurile înghețate, deși Mud îl întîmpină cu un aer prietenos. Ușa se închise în urma lor cu un scîrșit înfundat. Încăperea îi păru sordidă. O perdea tulbur de praf acoperea fel de fel de obiecte ciudate. Printre rafturile în-

tesate cu manuscrise vechi și cărți se aflau, din loc în loc, fragmente de ceramică în care erau puse coarne contorsionate de berbec.

— Spirala universului, simbolul astral al civilizației MU — îl lămurii gazda, intuind nedumerirea doctorului.

Mud Andros desfăcu o sticlă cu vin și sumbra mansonădă păru parcă mai luminează. Simțind aerul din interior îmbibit de mirosuri ca o blană, doctorul vru să iasă pe terasă și Mud îl însoți.

— Iată — îi spuse acesta — dreptunghiul din fața noastră (și arată către o ramă de metal, aparent fără rost, fixată între două coșuri ca niște metereze) cuprinde fișa de univers în a cărei perspectivă se află civilizația MU...

Gazda explică rostul fiecărui obiect de pe terasă și amănuntele îi readuseră doctorului în memorie ceea ce ce aflate, cu ani în urmă, de la fostul lui pacient. Ochii ciudatei ființe își schimbau intensitatea strălucirii în nuanțe fosforescente. După un timp se așezară amândoi într-un fel de șezlonguri. Sub un maldăr de foi uscate se mișcă o broască țestoasă. Ghearele tocite ale vietății zgîrtau lent și zadarnic cimentul.

— E oarbă, doctore, a prins-o cîndva un îngheț. O hrănesc din 1957. Papa ar trebui chiar să mă sancționeze pentru asta... Ei, dar ce părere aveți în legătură cu tot ceea ce v-am spus?

Doctorul nu știu ce să creadă, se lăsa cuprins de un fel de somnolență și auzi în continuare glasul stins, confesiv, al gazdei:

— Am fost înștiințat telepatic de comandantul supercurasatului ATON — în această clipă cea mai apropiată navă intergalactică a civilizației noastre — că există pericolul să fiu descoperit de factorii de informare ai civili-

zației zaonice. Există o înțelegere pe care, din păcate, o încălcă ambele părți. Între cele două imperii există o zonă liberă, o fișă de câteva mii de ani lumină. Și unii, și ceilalți ne-am angajat să nu intervenim aici, să lăsăm această porțiune să se dezvolte independent, chiar în eventualitatea că se va naște o a treia mare civilizație. Acum e pace, dar ca această pace să se mențină, eu nu trebuie să fiu descoperit aici de zaoni, unde nici ei nu au voie, de fapt, să fie prezenți. Există, în plus, și pericolul ca acțiunile celor de pe ATON în legătură cu ceea ce se petrece în această misiune de cercetare să găsească centrul, cînd vor ajunge înapoi, în altă concepție decît cea inițială. Din punct de vedere al duratei de viață muonică, misiunea depășește două-trei generații.

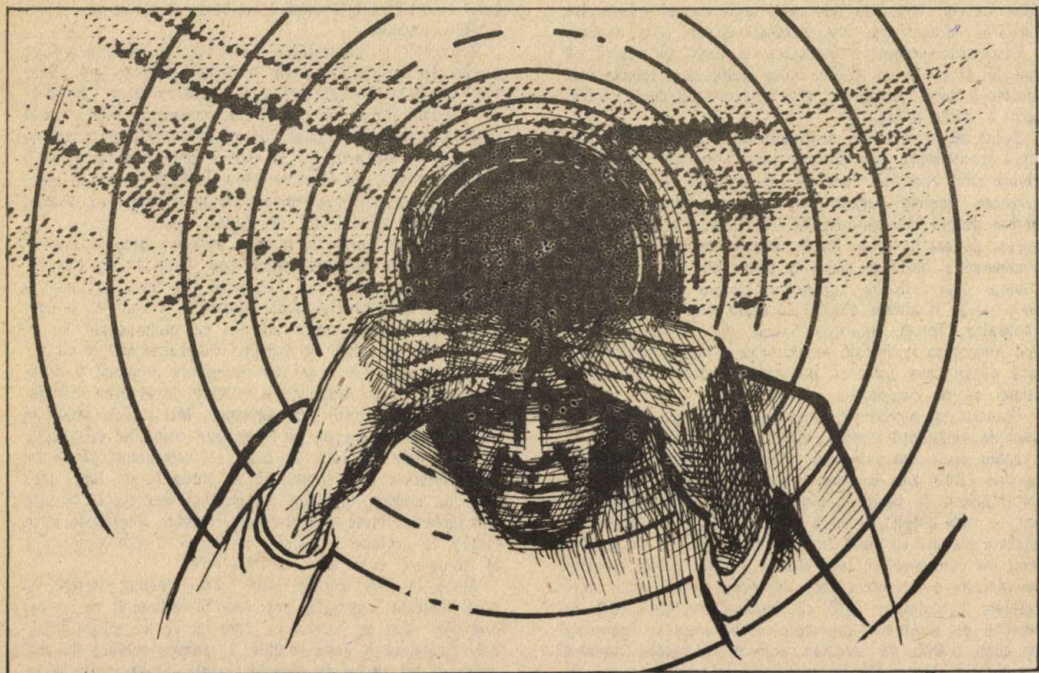
Se auzi din nou, parcă și mai sumbru, scîrțitul ușii de la intrare. Doctorul tresări înfrigurat.

— Nu e cazul să vă înspăimîntați, nu poate fi decît Elpida — îl liniști Mud.

Într-adevăr, pe terasă apărură o femeie atrăgătoare. Ochii ei îl urmăreau cu fascinație pe muon, de parcă nici nu l-ar fi zărit pe intrus.

Se instală o tăcere apăsătoare, încît doctorul, incurcat, nu știu ce să facă. În privirea muonului se putea citi cum sentimentele începeau să joace un rol esențial. Abia acum Herbat fu cu totul uimit: Mud Andros îi șopti că Elpida aparține civilizației ZA și au hotărît împreună să nu comunice mai departe că se descoperiseră. Dragostea, un fluid pămîntean, pusese stăpînire pe ei, ca și cum un conflict intergalactic s-ar fi putut stinge numai prin iubire.

Siluețele celor doi îndrăgostiți trecuseră prin poarta cerului. În clipa următoare, o flăcără orbitoare se înrămă violent în chenarul ei. Aburul învălui orizontul, marea păru

de cenușă. Doctorul sări în picioare și balanșoarul în care stătuse strivi sub tălpile de metal două umbre ciudate de caldura, imprimate confuz, ca într-o îmbrățișare, pe mozaicul terasei. Herbat se simți și mai înspăimântat, neînțelegând cum tocmai el trebuie să fie martorul neputincios al acestei incredibile întâmplări. Spaima îl făcu să o ia la fugă pe scări, apoi afară, pe strada pustie. Ecol pașilor reverbera adînc în peștera nopții, într-o cadență nebuună. Simțea în plămîni izul prafului alb în care ciudatele ființe se mistuieră, cine știe unde și cum, în neant. Să fi trecut o oră, un an?

Simți pe umăr apăsarea unei miini, apoi auzi o voce care îi păru cunoscută:

— Vă e rău, domnule?

Dezmățit, își dădu seama că încă mai are ceașca de cafea în mînă și încercă, jenat, să o ascundă în buzunar. Glasul răgușit continuă:

— Și eu v-am fost pacient acum patruzeci de ani...

Aceste cuvinte îl tulburară, îi veni să urle, să sfarme. Dar dintr-un instinct suprem de conservare tăcu și ascultă mai departe.

— Cînd stăteați la masă a trecut ceva ca o umbră, s-a așezat lîngă dumneavoastră și am avut impresia că-l văd pe vecinul meu de pat din spital. Avea un mers mecanic, dar după ce v-a pus mîna pe umăr și-a revenit din ținuta rigidă, a spus bătrînul nebul al orașului.

Herbat păru de gheață. Îngăimă cîteva cuvinte, apoi se îndepărtă și opri un taxi. Ajuns acasă, formă un număr la telefon. O voce de robot îi comunică data și ora. Coșmarul reîncepea. Ieri era azi, mîine era azi...

Către miezul nopții, o sonerie stridentă sfredeli întunericul încăperii unde doctorul își virise capul sub pernă. Înghițise mai multe somnifere. Mîna îi iese, aproape incon-

știent, de sub așternutul umezit de transpirație. Degetele se precipită spre noptiera de la capătul patului, încercînd să identifice obiectele atinse. Carnetul cu însemnări, aflat în fața deșteptătorului, căzu pe parchet. Copertile desfăcute scoaseră un vaier de aripi bătînd în gol. Apăsă cu putere butonul ceasornicului, dar soneria continuă să zbirniie în întuneric. În cele din urmă apucă receptorul telefonului și în cască se auzi glasul îndepărtat al comisarului de district:

— Doctore, să știi că nu a existat niciodată vreo persoană cu numele și semnalmente atribuite pacientului despre care mi-ai cerut amănunte...

Explicațiile se auziră în continuare și doctorul ar fi vrut să rostească ceva, dar nu reuși să articuleze nici un cuvînt. Gîndurile îi se frînseră neputincioase, în tăcere. Se simți buimac, amețit de sedative. Nu, nu poate fi posibil, cu siguranță a visat. Comisarul trebuie să aibă perfectă dreptate.

Ce coșmar groaznic, își spuse, încăpătînîndu-se să creadă că a fost, într-adevăr, doar un vis. Oare cum a putut să se comporte atît de ciudat, să ceară tot felul de relații despre niște inchipuiri. Se hotărî să-și facă de îndată un control medical. Bătrînețea, munca dificilă, surmenajul...

Aprinse lumina, convins că a visat. Apoi se aplecă să ridice carnetul căzut lîngă pat. Dintre filele acestuia ieși, însă, o carte de vizită pe care scria, elegant, un nume: Mud Andros, și o adresă din cartierul vechi...

Major dr.
GHEORGHE ANDREESCU

(urmăre din pag. 210)

și specialitățile — trupe de uscat, marină, aviație, servicii etc. —, multe lucrînd chiar pe platforme de lansare a rachetelor balistice intercontinentale.

În *Marca Britanică*, peste 550 000 de femei fac parte din rîndul forțelor armate regulate, unde îndeplinesc diferite funcții, pînă la eșalonul companie, cele cu studii superioare putînd fi încadrate în instituții de cercetare, în policlinici, la serviciile de planificare-organizare etc. Ele sînt obligate să îndeplinească un serviciu activ de minimum trei ani, după o perioadă de instruire de 12 săptămîni. Există, de asemenea, școli militare și academii, care pregătesc și femei-ofițeri în diferite funcții de comandă, stat major sau tehnic-ingineresci.

Înființat pe bază de voluntariat, corpul militar feminin s-a extins considerabil și în *Franta*, ajungînd, în prezent, la circa 20 000—7 000 în armata terestră, 1 100 în marină, 6 000 în aviație, 2 500 în cadrul serviciilor armatei, alte cîteva mii în corpul inginerilor de armament, corpul administrativ, medical etc.

În *Suedia*, serviciul special feminin nu este o componentă a armatei regulate, ci a serviciului auxiliar — organizație din afara armatei, care admite și bărbați considerați înapți pentru serviciul militar. După o instruire de bază de cîteva luni, femeile sînt repartizate la diferite unități militare, putînd îndeplini funcții de comandă și tehnice pînă la eșalonul companie.

O situație aparte există în *Israel*, unde, datorită condițiilor specifice — numărul mare de femei compa-

rativ cu bărbații, starea de război în care se află, de mai mulți ani, țara etc. — s-a instituit serviciul militar obligatoriu și pentru femei. Cele peste 8 000 de femei-militar fac o pregătire temeinică pe durata a doi ani, după care, în marea lor majoritate, sînt repartizate în unități și formațiuni de apărare a localităților, de combatere a terorismului și de pază. Se apreciază că o asemenea structurare pare deosebit de convenabilă, căci se elimină astfel concurența cu bărbații, ceea ce permite femeilor o mai deplină afirmare în plan profesional și social.

În *Austria*, atitudinea față de prezența femeilor în armată este diversificată. Întrucît Constituția nici nu prevede, nici nu interzice accesul femeii în organisme militare, se consideră că rezolvarea juridică a problemei ar putea fi făcută direct de legea apărării. Pînă în prezent nu s-a ajuns însă la nici o reglementare, existînd doar propunerea creării a circa 1 200 de posturi pentru femei-militar, cu precădere în serviciile auxiliare.

În loc de concluzii la aceste succinte notații, reproducem opiniile cunoscutei publicații vest-germane *Stern*: „Este necesar un efort comun pentru utilizarea femeilor înrolate în armată mai eficient și pentru a le asigura șanse de realizare profesională optimă... Femeile care îmbracă uniforma nu doresc tratamente preferențiale, care le-ar pune în inferioritate, mai ales psihică, față de coprofesionali și le-ar reduce șansele de promovare egale cu cele ale bărbaților; ele solicită încredere, mai ales că experiențe trecute și prezente pledează în favoarea acestei încrederi...”

AMAZONELLE MODERNE

S.F. POVESTE

Medicii îl lăsară în plata domnului pe Ned Lass. Se dovedise până la urmă că Lass este un nebul perseverent, dar inofensiv. De cinci ani, de când îl internaseră în ospiciul domnului Kup, Ned nu se potolise nici o singură zi. Îi dădea într-una cu ideea lui fixă, după care numai voința oamenilor pașnici poate anihila războiul de orice fel. Minte de nebul!... Degeaba se chinuise el să-i învețe pe alienații din jur procedeul telepatic al folosirii voinței la distanță. Cine să îl înțeleagă?... Nebunii își vedeau de ale lor construind castele de nisip ori crezându-se milionari sau războinici vestiți. Cei care aveau pasiunea grădinăritului îl mai ascultau, din când în când. În afara propagandei pacifiste, Ned nu făcea nici un rău. După ce l-au scos din închisoare și l-au adus aici, domnii din Ministerul Apărării cu Forța a Păcii Universale s-au mai interesat de el o vreme, apoi l-au dat uitării. Cel mai insistent se dovedise a fi Lisk Bern, care, mai întâi, l-a considerat instigator mascalat, apoi, farseur, ca în ultimele opt luni să ajungă la convingerea fermă că e nebul și nimic mai mult. În urma depoziției lui Bern, Biroul de Supraveghere a clasat dosarul Lass, scriind pe el cu tuș negru: „nebul și nimic mai mult”. De altfel, cine mai avea vreme să se gândească la Ned Lass?... Primejdiosii aflați dincolo de Oceanul Suspinelor păreau că amenință zgomotos securitatea pașnicului stat Antagonia, camuflându-și intențiile ostile sub forma unor mitinguri de așa-zisă pace. Era gata, gata ca milioane de oameni din Antagonia să fie induși în eroare de aceste perfide manevre. Noroc că Al Silma lămurise opinia publică apărând la TV-relief, unde cu mare greutate s-a renunțat la transmiterea reclamelor pe timpul discursului său. Oricum, a meritat efortul! Chiar și cele mai labile conștiințe, aceia care mai sperau în prelungirea conviețuirii pașnice, au fost nevoiți să se convingă de crutul adevăr. Lisk Bern asigurase guvernul Silma că lucrurile se prezintă astfel, cu o certitudine de 99.999 la sută. Primejdiosii trebuiau să dispară!... La urechile lui Al Silma ajunseseră totuși unele zvonuri, cum că ar exista, ici și colo, bezmetici și nehotărâți care își puneau subversivele întrebări: „Ce se va întâmpla dacă Primejdiosii sunt mai bine pregătiți decât noi?... Dacă vor ataca și ei?... Nu se poate trăi în pace?...” Întrebări fără sens! Gașca de turbulenți a înțeles, până la urmă, cu ajutorul băieților lui Bern, că superioritatea Antagoniei nu poate fi pusă la îndoială, mai ales în condițiile existentului sistem ofensiv, experimentat de dr. Si Hall. Se pare că au scăpat totuși cițiva nelămuriri. Cine nu vrea să priceapă nu pricepe și gata!... În definitiv, nu ar fi libertate dacă nu s-ar admite și un pic de opoziție!... Oricum, dr. Baw, șeful Marelui Program Antiprimejdios, nu mai putea ține seama acum de părerile acestor defetști înrațiți. Lucrurile se precipitau de la o zi la alta. În cel mai scurt timp, Societatea Primejdiosilor trebuia rasă din temelii! Dr. Baw nu își mai vedea capul de treabă. Urmărea înfrigurat ultimele reușite ale lui Si Hall în materie de psihotronică și psihocinetică, metode parapsihologice prin care spera să pună la punct hoardele Primejdiosilor. Îl îngrijora faptul că în materie de psihocinetică Si se dovedise a fi mai slab. Deși se concentra din răspuneri, nu le dăduse încă de cap stilpilor care aveau în compozi-

ție oțel și magneziu. Nu se îndoaiau de fel! Luau foc și atît. Totuși, Baw nu se precipita prea mult din această cauză. Obținuse deja biostimulatorul sîngerii. Era sigur că, în acest mod, îi poate da o mină de ajutor lui Si. În ceea ce privește psihotronica era pe deplin liniștit. Ultimele experiențe efectuate asupra rezervației Zulu-Zulu dovediseră o maximă eficacitate. 99,6 la sută din populația tribului s-a sinucis prin infometare, ceilalți murind de moarte bună. Era o performanță demnă de invidiat de către oricine practica astfel de metode. De multe ori, Baw se gîndise la ceea ce îi povestise bunicul său, dinspre mamă, vajnicul domn Xa... „Unde sînt acum arsenalele nucleare?... Cîtă forță de șoc se prăpădise în zadar... Te apucă amocul!... Să reușească plebea mondială să determine guvernele de a distruge bunătatea de bombe!... Slabe guverne!...” Parcă acum, mulțimea nu încearcă același tertip?... Nu strigă pe la toate colțurile: Nu, armelor parapsihologice!... Nu, armelor curatel!... Noroc că nu-i după voia lor!... Tactica cea mai bună este aceea de a declanșa, cît mai repede, forța lui Si Hall. Cine știe ce se mai poate întîmpla?... Animalul acela de Si a refuzat să învețe pe altcineva secretele minții lui drăcești. Ar fi fost apt prăpăditul de Ned Lass, dar Si a spus că nu lucrează cu nebunii. De unde dracu să găsească oameni sănătoși la cap pentru așa ceva? De altfel, nici pe Lass nu l-a putut convinge... Bine că a scăpat de el!... Dacă miine Si Hall reușește să distrugă prin psihocinetică sistemul de irigații al celor din tribul Inaniților, treaba este ca și rezolvată!... Se poate prezenta cu fruntea sus la guvern pentru a-i raporta lui Al Silma că „războiul parapsihologic de instaurare cu forța a păcii veșnice poate începe”... Sîntem nevoiți să recunoaștem că vasta activitate a dr. Baw nu era de invidiat. Lucrurile se derulau conform *Marelui Program*, cînd...

Lass intuise prin bezna minții sale aceste grăbite pregătiri. Aseară reușise să-l conecteze prin telepatie pe Al Silma tocmai în timpul în care dr. Baw își prezenta raportul. S-a înfiorat!... Acum se impunea să acționeze fără zăbavă!... Numai de ar găsi niște oameni dispuși să învețe cuvîntul magic!... Ned știa foarte bine că numai prin propriile sale forțe nu poate face mare lucru. El, singur, reușea numai să bruieze parțial unele bioelectrice distructive emise de mîntea lui Si Hall. Așa-ziși Primejdiosii aveau și ei un om specializat în parapsihologie. Nu putea să-i anihileze pe amîndoi, în același timp. Îi erau necesari mai mulți oameni inițiați. De unde să-i ia?... Cu nebunii din ospiciu nu putea întreprinde mare lucru. A încercat să-i învețe cuvîntul magic dar, în doi ani, doar blîndul Ben și bărbătoasa Kepri au reușit să-i însușească primele trei litere. Insuficient!... Nu are de ales!... Trebuie să evadeze, neapărat!... Difícilă afacere, mai ales de cînd Kup a introdus paza neutronică. Oricum, va găsi el o soluție!... O dată scăpat din ospiciu, nu se poate să nu găsească în oraș cițiva oameni cu scaun la cap!... Trebuie să-i găsească și să-i învețe! Altfel, bătrîna planetă va deveni pustie de oameni!... Cum de nu pricepe lumea această logică simplă?... Cum de îl tolerează pe Si Hall?... Numai de nu l-ar supune din nou la tratamentul acela îngrozitor!... De cîte ori își experimenta Hall sistemele parapsihologice, de atîtea ori Kup dădea ordin să fie introdus în camera cu raze teta. Ieri a scăpat ca prin minune. Desigur, au uitat de el. Îl cred inofensiv și ramolit. Cu atît mai bine!... Le va arăta el, Ned Lass, ce poate o mînte cînstîlă!... Hai, Ned!... Nu-i timp de pierdut! Caută oameni de bine și treci la treabă!

Capul lui Ned vijăla, asemenea arhaicelor computere programate defectuos. Planul era gata. Ned s-a concentrat pe frecvența de depistare, interceptînd gîndurile lui Kup. Acest lucru

ii reușea pentru prima oară. Șeful ospiciului cugeta cum să o ștergă pe planeta Alfa, înainte ca dr. Baw să declanșeze războiul. Prin câteva pase biomatnetice, Ned îi sugera lui Kup să acționeze comanda gardului neutronic. Experiența reuși imediat. Acum, Ned trebuia să-l mențină într-o stare de reverie continuă. Îi sugera că războiul nu va începe curînd, iar în alegerile de la anul, el, Kup, ar putea fi numit, de către noul președinte, în locul lui Baw... De ce nu?... în condițiile pregătirii războiului parapsihologic era mai indicat un medic... Kup se scufundă în fotoliu, uitînd de paza neutronică și de nebunii din jur... Drumul era deschis.

Ned Lass se grăbi să ajungă în rîndul oamenilor de bine. Opri prima mașină, așezîndu-se în fața ei. Sistemul de frînare teleghidat acționă prompt. Autovehiculul își deconectă imediat perna de aer, așezîndu-se pe sol. Ned văzu prin parbriz un pusti de 14—15 ani care dormea dus. Era singurul pasager. Îi conectă visele. Tys se credea încă la colegiu, retrăind ultimul meci de baseball, în care era mai bun decît prietenul său Winn. În realitate nu era chiar așa. Nemaifiînd timp pentru vise, Ned îl trezi pe Tys, fără prea mari dificultăți.

— Salut Tys!

— Bună!

Tys îi răspunse buimac, în mod reflex. Ștergîndu-se la ochi, întrebă:

— Cine naiba ești?

Ned nu răspunse. Îl orivi și atît.

— De ce te uiți așa la mine?... Ești nebun?

— Da.

— Pentru ce ai oprit mașina?

— Vreau să ajung în oraș.

— Nu știi că este o lege care interzice autostopul?

— Știu.

— Bine. Urcă!

Ned Lass nu aștepta să fie invitat de două ori. Urcă lîngă Tys, așezîndu-se comod în scaunul alăturat. Simțea nevoia să se relaxeze un pic.

— De ce ai fugit din ospiciu?

— Am fugit și gata!... Parcă tu nu ai șters-o de la cursurile de management?...

— De unde știi?

— Știu. Ascultă, Tys!

— De unde știi că mă cheamă Tys?

— Așa le știu eu pe toate!...

— Doar nu oi fi Ned Lass, ăla care a ajuns la casa de nebuni?

— Și dacă așa fi?...

— Păi... atunci e perfect!

Tys reprogramă sistemul de teleghidare al mașinii. Demară în trombă. Cîmpia se apleca speriată, culcîndu-și ierburile sub perna de aer.

— Ned, am auzit despre tine fel de fel de chestii caraghioase... Bătrînul Plu zicea că tu poți să-l dai gata pe Si Hall. E adevărat?

— Ești pe fază Tys.

— Ei, cît de cit...

— L-aș da eu gata, dar nu pot singur. E o treabă mult mai complicată... Mașina viră la stînga, plutind peste Mlaștina Broaștei, rămasă nedesecată ca urmare a intervenției insistente a celor de la Protecția Naturii.

— Cît de complicată?

— Al dracului de complicată, Tys!... Îmi trebuie ajutoare... Oameni întregi la minte, care sînt în stare să învețe și să creadă într-un cuvînt uitat de mult.

— Crezi că eu așa putea să-ți fiu de folos?

— Știu și eu?... Poate...

Ned reflectă un timp, apoi, atacă direct:

— Tu ai auzit despre pace, Tys?

— Cum să nu?... Toată lumea vorbește despre pacea pe care o vom instaura cu forța în univers. Se zice că alaltăieri ar fi vorbit la tele-relief înșuși bătrînul Al Silma despre povestea asta... Ascultă, Ned... Sper că nu mă crezi copil?...

— Da'de unde?... Eu nu te-am întrebat, însă, despre o astfel de pace.

— Fii mai explicit, Ned!

— Spune-mi dacă știi ceva despre pacea adevărată... Pa-

cea fără forță.

Tys scormoni în memorie, țuguindu-și buzele.

— Îmi povestea bunica cîte ceva... Am cam uitat... La urma urmelor, ce nevoie am să știu?

— Ai, Tys.

— Bine. Să zicem că-i așa cum spui tu, dar ce legătură are asta cu tine și cu Si Hall?

— Păi, eu și cu Hall vedem diferit problema. Eu vreau o pace adevărată, fără război.

— Cum adică?... Să ne termine Primejdioșii?... Fii serios, Ned!

— Putem trăi și noi și ei, fiecare la el acasă, fără gînduri belicoase. Înțelegeți?...

— E al naibii de greu, dar încerc.

— Ai vrea să înveți de la mine cum se luptă pentru pacea adevărată?

— Știu și eu?... Să nu ajung la ospiciu, ca tine. Ned!...

— Nu Tys. Dacă reușim, nu ajungem la ospiciu. Dacă nu... Ce zici? Te bagi în povestea asta?

— Ce trebuie să fac?

— Să înveți cuvîntul magic și să îl impui, Tys! Ne mai trebuie însă și alte ajutoare, oameni de toate virstele care să vrea la fel cu noi.

— Găsim noi, Ned. Hai, dă-i drumul și spune blestematul ăla de cuvînt magic! Iată, acum ajungem în oraș.

În ultimele zile, dr. Si Hall se pregătea intens, deși era mulțumit de recente sale rezultate. Reușise să torsioneze, în mai puțin de trei minute, conductele de alimentare cu apă ale pîrliților din tribul Inaniților, bătîndu-și propriul său record psihocinetic. Ba, ca să se distreze un pic, îndoise și singura lingură de fier care aparținea șefului de trib. Cu problemele de sugestie telepatică nu avea dificultăți. Nu erau zece minute de cînd sugerasa nebulunilor din ospiciul lui Kup să se ucidă între ei, dîndu-și în cap unul altuia. Detectorul mental îl asigurase că nu mai sînt supraviețuitori. Înșuși Kup participase cu succes la încăierare, cîzînd eroid pe cîmpul de luptă. Nu știa ce se întîmplase cu Ned Lass. Asta nu putea fi reparaț. Desigur, crăpase și el în distracția generală!... Acum își propusese un ceas de relaxare, înainte de a înghiți pastila biostimulatoare. Dr. Baw trebuia să pice dintr-un moment în altul, aducîndu-i drogul final: „Eh!... Să termine cu Primejdioșii, să-și încaseze miliardul și pe-aci țî-e drumul!... Planeta Alfa va fi a lui!... Oricum, nu mai era de trăit pe împuțita asta de coajă de nucă, bîntuîtă de biocurenți ucigași. Numai de ar realiza surprinderea inamicului!... Din informațiile pe care i le furnizase dr. Baw, specialistul ăla al Primejdioșilor s-ar fi aflat într-o pasă proastă...”

Era momentul să acționeze. De altfel era din ce în ce mai periculos să se mai drogheze cu stimulatori biochimici. Simțea deja, din ce în ce mai des, cum îi vîesec urechile, iar însonniile din ultima vreme îl cam terminaseră... Acum ori niciodată!... Peste cîteva minute va primi aprobarea de la bătrînul Al Silma și totul va fi în regulă!

Dr. Baw intră jovial în camera specială a lui Si Hall.

— Hallo, Si... Cum e?

— E bine. Putem începe. Rachetona este pregătită?

— Te așteaptă, Si... Ideea ta, de a acționa de la înălțime, nu prea l-a încîntat pe bătrînul Silma, dar nu a avut ce face!... Se teme să nu-ți treacă cumva prin tîrtațuțu să-ți răspîndești undele ucigașe și peste Antagonia, apoi să o ștergi pe planeta Alfa... Dar l-am liniștit noi.

— Ce dracu' boss?... Așa mă cunoaște șeful cel mare?... Îmi pare rău!... Unde-s banii?

— Eh, Si!... Chestia cu banii e mai complicată... Silma zice să-ți faci treaba mai întîi, apoi banii... Ai putea să te cari cu ei...

— Asta-i lipsă de respect, domnule Baw! Nu vă gîndiți că mă împingeți să întorc foaia?...

Locotenent-colonel MIHAI VASILESCU

(Continuare în pag. 229)

TOAMNA

aparențelor

Inginerul Teodor Minecan e un tip prietenos, lipicios. Îl știe tot institutul. Blond, sportiv, celibatar, tobă de carte, tobă de bancuri. Unde șade el o clipă — două se mai adună cițiva. „E cam trăsniț”, zic invidioșii. „E bun la toate”, zic ceilalți. „E șic”, susură fetele din laborator.

Unic fiu al unei familii de profesori, Teo s-a impus repede printre colegii din liceu, din facultate, mai tirziu din institut, prin cultura sa întinsă peste câteva limbi străine, prin spiritul de observație, dar mai cu seamă prin felul său de a fi, spontan, sociabil, neprefăcut. Găsești la el veșnic ușa deschisă, iar dincolo de ușă un zimbet primitor.

Lucrează la Institutul de cercetări moleculare de șase ani, de patru ani este inventatorul unui nou procedeu de cristalizare artificială a diamantului, de doi ani e șef de secție. Cel mai tânăr șef de secție.

De trei zile, inginerul Minecan se află în Spania. La Madrid. Ca participant la un simpozion internațional de chimie moleculară. E toamnă. Și toamnele madrilenne sînt superbe...

— Unde o li văzut șeful spioni în toată chestia asta?

Locotenentul de securitate Marin Chirică, brunet, vinos, osos, cu priviri subțiri și negre ca două așchii de cărbune, sucea și răsucea în mini un dosar costeliv, fără mistere. Adică, fără întrebări. Totul era clar și banal ca-n piața Dorobanți. De unde mister în piața Dorobanți, pe care el o traversează zilnic de trei ani: dimineața după lapte pentru ăla micu, apoi la grădiniță cu ăla micu, apoi la serviciu, apoi din nou la grădiniță după ăla micu, apoi la plimbare cu ăla micu, pentru că nevasta are unul și mai mic, de fapt una și mai mică, mică de tot, dar băiatul, deși a trecut hăăat de doi ani și jumătate, tot ăla micu a rămas, așa că de unde mister?! Piața Dorobanți a devenit banală ca un dosar citit și răsцитit într-o dimineață lungă, cenușie, fără speranțe.

Și totuși, dosarul l-a primit de la căpitanul Radu Bobeică, l-a primit ieri, ieri pe la prînz. Șeful l-a chemat, i-a pus dosarul în brațe, i-a zis: „*La! Tuțule, studiază-l și vino cu propuneri*”. Iar cînd locotenentul se afla deja în canaturile ușii, cu dosarul subsuoară, șeful a mai ridicat o dată fruntea din hirtile lui și a adăugat: „*Cred că-i o afacere de spionaj, Tuțule. Să nu te fure aparențele, bine?*”. „Bine” ăla vrînd, desigur, să însemne „ai înțeles, e limpede, e clar?” Locotenentul Chirică a murmurat la repezeală un palid „*Am înțeles*” și a dispărut ca din pușcă, învăpăiat tot, cu inima ticăind aiurită: spionaj, spionaj, spionaj...

Ajuns în birou, l-a citit pe nerăsuflate, apoi l-a mai citit o dată, și mai atent, să nu-l fure cumva niște nenorocite de aparențe și... și-a propus cu răbdare și bun simț, să-l reia a doua zi dimineață, cu mintea limpede, eliberat de complexele emoției, și, nu-i așa?, atunci ehei, atunci nu mai ai probleme cu aparențele...

Iar astăzi, toată dimineața — o dimineață nesfîrșită, grea, gri, cu iz de ploaie mocănească — nu a făcut altceva decît să se vîre iarăși și să scoatească prin dosarul ăla, să pigulească

acolo, filă cu filă, rînd cu rînd... Degeaba!

— Unde o li văzut șeful spioni în toată chestia asta?!

De câteva ceasuri se plimbă îngîndurat prin birou, e singur, ce bine că e singur, s-a nimerit să fie singur, ceilalți doi colegi de birou se află unul în misiune la Vaslui, celălalt în concediu, singur îți cumpănești gîndurile mai ușor.

Locotenentul rulează și derulează în minte, circumspect la fiecare nuanță, atent la fiecare amănunt, bănuitor la fiecare gest, coase și descoase acolo, în biroul lui, tăcut și cuminte și încăpățînat, o poveste banală, strînsă de căpitanul Bobeică într-un dosar subțire, costeliv, fără mistere... despre ce este vorba?

Un institut de cercetări. Se cheamă chiar Institutul de cercetări moleculare. Și e la modă, de-un timp încoace, ca în jurul institutelor de cercetări să roiască spionii. Să tragă de limbă, să fotografieze, să se infiltreze prin laboratoare, să recruiteze acolo agenți, să corupă, să șantajeze, să fure secretele, să... Numai că aici, la Institutul de cercetări moleculare, nu se întîmplă nimic din toate aceste grozăvii. Nimic suspect. Absolut nimic. În privința asta dosarul e cit se poate de clar. Și banal... Un tânăr cercetător, șef de secție la institut, membru în consiliul de conducere, o somitate „în spre”, vine la serviciu în blugi, e necăsătorit, îi cam alunecă ochii după dame, știe o groază de bancuri și s-a-nțors, de curînd, de la Madrid, de la un simpozion internațional de chimie. Se numește Teodor Minecan. Să fie ăsta un spion?! Blugi se poartă azi pe toate drumurile. Și e dreptul burlacilor să se uite după dame. Păi, dacă nu ei, atunci cine? Și ce-i dubios în faptul că cineva spune bancuri? Și că a fost la Madrid? Minecan s-a dus, a făcut furori acolo, la simpozionul ăla, cu comunicările lui, a cîștigat o diplomă de onoare, s-a întors cu lauri, cu impresii noi, cu bancuri noi. Altit. Ba nu. A mai cărat cu el din Spania și câteva mărunțișuri: țigări, pixuri, câteva sticlețe cu parfum „*Kelren*”, fleacuri pentru prieteni... Ce-i suspect în toată istoria asta?

Și peste gîndurile și întrebările locotenentului a picat atunci, ca un zurlit de grăunți de gheață pe spinare, telefonul șefului: Ascultă Tuțu, te-ai interesat cit costă o sticlețu de parfum „*Kelren*? Nu?! Să-ți spun eu: 37 de dolari. Iar Minecan a adus din Spania zece bucăți. Aud?!

Într-adevăr, toamnele madrilenne sînt superbe. Mai ales în serile tirzii, ample, întinse pînă dincolo de miezul nopții. O lumină arămie învaluiе totul, un abur ca de purpură curge fantomatic pe bulevardele marii metropole, declanșînd reacții abisale, viscerele în, forlota nocturnă, macerată de pasiuni, dorinți, interese... Pietoni grăbiți. Autoturisme, torent, fulgeră policromatic în scîlpărul semafoarelor.

Inginerul Teodor Minecan contemplant toate acestea cu un ochi mahmur, arțăgos. Apoi traversează uriașa piață din fața hotelului „*Soledad*”, îndreptîndu-se, pierzîndu-se hai-hui prin mulțimea eterogenă a marilor bulevarde. E încă toropit de prințul bogat, ce prinț! ăla n-a fost prinț, a fost chel, a fost zăiafet prelungit pînă sub poalele serii. Romică ăsta e un tip

dat dracului. Romică? Unde-o fi Romică Soreanu?, se întreabă încuiat Minecan, neputându-și aminti prea clar când și cum s-a despărțit de pictorul Soreanu.

Aerul răcoros al toamnei îi mîngie îndelung fruntea încrunțată, infierbîntată, pietonii se mai răresc, bulevardele devin străzi, gândurile amintiri proaspete, proaspete... Cheful de la prînz a fost ideea lui Romică. Ehl Romică! ăsta. Un boem. La treizeci de ani, a cunoscut toată lumea. Al dracului Romică! Au fost colegi de școală. Cîndva. Demult. S-au revăzut. S-au regăsit în capitala Spaniei, în celebra piață Puerta Del Sol. Teodor Minecan se reîntorcea oșobit de la una din secțiunile simpozionului, cînd s-a auzit strigat în plină uimire.

— la te uită. Teo! Doamne dumnezeule, tu la Madrid? Salut, bătrîne!...

Minecan abia a recunoscut într-un ins rotofei, cu un basc enorm, slinos, sacou în carouri și favoriți lungi, largi, stufoși, pe pictorul Romeo Soreanu. Și brusc își reaminti că știe ceva neobișnuit despre el. Ah, da... În urmă cu vreo cîțiva ani, fiind plecat în străinătate, într-o extursie, nu s-a mai întors, preferînd să hoinărească aiurea, probabil amăgit, mințit, umilit... Bietul Romică! se înduioșă Minecan. Cine dracu l-o fi împins la nesăbuintă aia? Dar exclamă cu totul altceva.

— Bună, Romică! Ce surpriză! Extraordinar! Se îmbrățișară, se cercetară, curioși, din priviri.

— E mică lumea, așa-i? surise enigmatic Soreanu.

— Măi Romică, măi, parcă-i un veac de cînd nu ne-am văzut! murmură într-un tîrziu, pe gânduri, Teodor Minecan. Apoi reveni ușor acid. Ce-ți pasă, ți-ai pus coada pe spinare, te-ai dus, ai dispărut în lume, cine să mai știe de tine?...

— Într-adevăr, am plecat, am rămas, n-am mai revenit în patrie. Mi-am găsit rostul în altă parte...

Chipul pictorului Soreanu deveni oțelie și privirile-i alunecară iute într-o parte, aspre, grele. Sau poate că doar i s-a părut lui Minecan...

— Ce faci la Madrid? îl întrebă, vădit curios, Romică Soreanu.

— Particip la un simpozion de chimie. Dar tu? se interesă, la rîndu-i, Minecan.

— Eu... Păi, eu m-am fixat undeva prin împrejurimile Madridului. Am atelierul meu, am comenzi, trăiesc bine...

Aerul trist din privirile pictorului stăruia încă. Apoi, Teodor Minecan îl văzu zîmbind, un suris palid, scurt.

— Aici e altă viață, bătrîne, ce știi tu?! Dar se cheamă că tot viața noastră e, nu? Hai să ciocnim un pahărel pentru viață! clipi Romică ștângărește din ochi. Pentru întîlnirea noastră!...

— Hai!

Și au intrat în prima circumă de lux.

Teodor Minecan își reamintește vag crîmpeie de dialog, chipul răvășit, surescitat al pictorului, masa încărcată de bucate, aroma țigărilor fine, chipul nebulos al unei picolite cu jachetă roșie și fireturi negre care turna, de undeva, parcă dintr-un nor suspendat deasupra mesei, turna de-acolo fără conținere băuturi dumnezeiești, irezistibile. Al dracului Romică, s-a ajuns! Care va să zică, s-a ajuns!... Apoi își aduce aminte de un al treilea, un tip brunet, elegant, încă tînar, cu părul tuns scurt, foarte scurt, și cu niște ochelari mari, imenși, cu dioptriile strînse în rame groase, îl chema parcă Pirenot sau Pirenot, era francez, Romică îl prezentase ca prieten și... „mare specialist în parfumuri exotice”.

În plimbarea sa nocturnă, abia limpezindu-se din somnul puțin, somn zvîcnit, agitat după chefel de la prînz, Minecan poartă cu el încă izul greu al petrecerii, discuțiile întortocheate, aprinse, figura jovială a francezului, mutra de cheflie versat a lui Romică, propria sa imagine de ins curios, orgolios, alerțat. Apoi, brusc, la capătul unui dialog stufoș, replica sa iute, în două ape:

— Ce dracu, măi Romică, am eu față de trădător?! Ei, ia spune, am?

Romică se înviorase un pic, sughițase, zîmbise timp.

— Teo, am impresia c-ai luat-o razna. Ți-a cerut cineva să trădezi? NU! E simplu. Nu? După care risete gros, împăciuitor. Să trădezi!... Ce să trădezi tu, Teo?...

— Ți-am mai spus și repet! se încapățînese Minecan în ideea lui. Nu discut probleme de serviciu. Nici cu tata nu le discut. Înțelegi?

Romică Soreanu smulsese atunci, aproape violent, o havană din cutia de pe masă, o mușcase scurt, într-un spasm, scuipînd chiștocul direct pe mocheta roșie, adîncă, pufoasă. O aprinsese apoi cu gesturi cenzurate, surise calm, angelic.

— Teo, ești un monument de cînst. Într-adevăr, trîncăneala-n vînt nu-i bună. Știi și eu asta. Știe toată lumea. Dar ce ți-am cerut? Probleme de serviciu? Rahat! Nici nu mă pcep în chestii de-astea, moleculare. Te-am întrebat doar despre niște oameni pe care-i cunosc, propriu-zis i-am cunoscut cîndva, mi-e dor de ei, le-am fost prieten. Îți sint prieten, Teo! aproape că strigase pictorul Soreanu.

— Dacă ne erai, n-o întindeai! șoptise arid inginerul Minecan, privindu-și fostul coleg cu un infinit reproș.

Romică Soreanu tresărise puternic, strivise havana în pumn, devenise palid. Vorbise apoi sacadat, cu o tristețe grea, nedisimulată.

— Ce știi tu, Teo? Ce știi tu?! Nu știi nimic! Lumea ta se termină dincolo de ușa laboratorului. A mea de-abia de acolo începe. Ar trebui să-ți povestesc cite ceva, ar trebui să mă ascuți... Vrei să mă ascuți?

Locotenentul Marin Chirică se lămurise bineșor în toată afacerea asta. Inginerul Teodor Minecan revenise de la Madrid, trăgînd după el niște imponderabile. Aparent imponderabile: întîlnirea cu pictorul Romeo Soreanu, fugit din patrie în urmă cu vreo cinci ani; împrietenirea cu francezul Pirenot Nelvil; încercarea ratată a lui Romică de a-l trage de limbă pe Minecan despre munca lui, despre colegii lui de la institut; acceptarea unor generoase cadouri din partea lui Pirenot.

— Curios Minecan ăsta! mîrise căpitanul Radu Bobeică. Patriot, dar numai pînă la buzunarul său. Îl repede pe So-

reanu, însă accepta numai decît cadourile lui Nelvil...

— Savanții sînt și ei oameni, cu metehnele lor, nu? murmurase îngîndurat, concesiv, locotenentul.

Căpitanul Bobeică îl privise cu un ochi critic. Spusese trăsant:

— Tocmai de aceea, povestea asta nu cred că s-a terminat aici. Întîlnirea inginerului cu Soreanu nu a fost deloc întîmplătoare. Iar Nelvil va veni singur în România. De fapt, ce mai știm despre pictorul Soreanu?

— Trăiește din expediente, mici aranjamente personale, iar uneori, în sezonul estival, prinde și o remiză la agenția de lozuri „Casablanca”, raportase prompt, școlărește, locotenentul Chirică.

— Dar despre Pirenot Nelvil?

— Un tip umblat, cultivat, maniere alese, agent la o firmă franceză specializată în tranzacții comerciale cu produse cosmetice. Deocamdată, atît...

Sfîrșit de toamnă, cartier central, bloc modern, placat cu ceramică. Unul, două, cine stă să numere toate blocurile noi? Elegantul cartier bucureștean se răsfața sub soarele blînd de toamnă îngăduitoare, generoasă. „Hai la plimbare!”, parcă te îmbia bătrînul Helios...

Inginerul Teodor Mînecan n-avea însă timp să admire nici cerul limpede și auriu, nici toamna de lîngă tîmpla blocurilor, nici ceramica în motive populare a balcoanelor. Traversa, prompt, stradă după stradă, grăbind către garsoniera lui de holtei. Se gîndi că n-are pentru masă decît un sfert de oră. Apoi, pînă la orele 19, va redacta materialul solicitat de Studioul de radio pentru emisiunea „Gîndire și materie”. La 20 fără un sfert se va întîlni cu Pirenot. Pirenot Nelvil! Ce tip formidabil! Își privi, din mers, admirativ, ceasul brățară din argint masiv, elvețian, tip clasic: cadran, secundar central, limbile ca două minuscule halebarde. Un tip plin de bani! Și de bun simț!, conchise Mînecan, urcînd pripit scările blocului... Îl fulgeră gîndul, dacă și el ar putea face cuiva un astfel de cadou. Și nu căută cu tot dinadinsul răspuns acelui gînd...

Ajuns în garsonieră, se apucă numai decît să-și pregătească un prînz frugal. În timp ce mîncă, vînturîndu-se prin bucătărie,

își amînti cu ciudă de discuția „cam aprinsă” cu unul din colegi. Dialogul se înnodase pe marginea unei experiențe, propusă de el, vizînd o nouă metodă de cristalizare artificială a rubinului. Experiența nu reușise întocmai. Revăzuse, împreună cu colegul, toată schema de cristalizare, refăcuseră o parte din formule și descoperiseră eroarea. Adică, nu „descoperiseră”. Pentru că greșeala o descoperise de fapt colegul. Singur, Mînecan se mîngîie cu ideea că, desigur, dacă ar fi fost mai atent, ar fi putut descoperi și el... flecuștețul ăla. Mîine vor relua experiențele. Va fi iar o zi plină. La institut, toate zilele sînt la fel. Pline. Pline ochi. Cînd să se mai însoare?! Bietul tata! Însoară-te mă, c-o să rămii flăcău bătrîn! îl mostra tot mai des bătrînul, deopotrivă cu blîndețe și tristețe în priviri... Femeile? Ah, femeile! se trezi Teodor Mînecan susurînd încetîșor, între două sughițuri, o arie veselă din opereta „Suzana”. Apoi, se apucă de lucru. În grabă. Febril...

În fața hotelului „Intercontinental” îl aștepta Pirenot Nelvil, la volanul „Lancier” sale.

— „Hello, boss! îl întîmpină Pirenot.

— Hello! îi răspunde inginerul. Își strînseră miinile cu efuziune.

— Unde mergem astăzi-seară? se interesă străinul.

— La „Border”. Ai mai fost? Nu?! Ai să vezi ce comori ascundem...

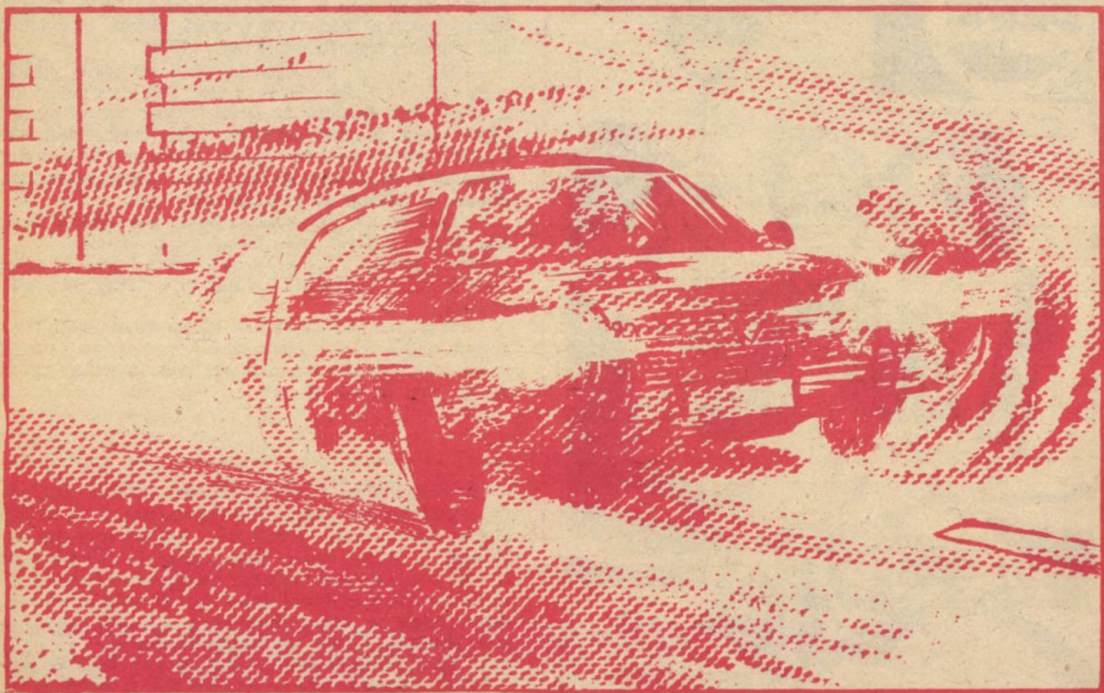
Ca de obicei, cînd îl încolțea o nemulțumire surdă, locotenentul Marin Chirică raportă laconic:

— În prima zi au vizitat parcul „Libertății”, Muzeul tehnicii, apoi au prînzit la „Ambasador”. În comportarea inginerului Mînecan, nimic suspect. Nelvil i-a făcut cadou un ceas. Mînecan îl măgulește și el cum poate. Aseară au cinat la „Border”. Acolo s-au cam întrecut cu măsura. S-au înapoiat la hotel cu taxiul. După „Lancia” străinului a trimis șoferul hotelului. Mînecan l-a urmat sus, în cameră. Nelvil a comandat cafele, țigări și „Negru de Ștefănești”...

— Unde se află acum inginerul Mînecan? se interesă scurt, abrupt, căpitanul Bobeică.

— La institut.

— Nelvil?

RARISSIME

■ *Evadat din penitenciarul britanic Ashwell, un deţinut a intrat, potrivit ziarului „Times”, într-un restaurant din Birmingham spre a-şi „cinsti” isprava. Bucurie mare, băutură tare! Beat turtă, evadatul a pornit să-şi caute adăpost pentru noapte, hotărîndu-se, după multe ezitări, să bată la poarta care i s-a părut cea mai sigură. A nimerit, însă, taman la poarta închisori, unde a fost găzduit fără mofturi, dar nu pentru o singură noapte...*

■ *Arestaţi la Auerbach, în Bavaria, trei tineri vest-germani au mărturisit că furaseră opt rachete aer-sol! Hoţii au declarat că şterpeleriseră armele dintr-o... baltă situată pe poligonul forţelor aeriene americane din landul bavarez. Încă un motiv deosebit de serios ca asemenea probleme să nu fie lăsate... baltă!*

■ *La Opera din Omaha, statul Nebraska, a fost montată o „superproducţie” cu „Aida” lui Verdi. Producătorii au distribuit 490 de cîntăreţi, orchestraţi, dansatori şi figuranţi, dar reprezentăţia li s-a părut săracă. Au mai aliniat pe scenă patru... elefanţi, trei cămile, trei leoparzi, trei tigri şi doi pitoni. Operă sau circ? Mai degrabă junglă!*

■ *Un sondaj al Institutului Allensbach din RFG a întocmit un clasament al temelor abordate de bărbaţi vest-germani la o bere sau o cafea. Pe primul loc se află, la mare distanţă, sportul. Urmează anecdotele, apoi chestiuni legate de pokikă, automobile, locul de muncă. Femeile ocupă un loc destul de modest. Şuetarzii din RFG nu discută nimic, potrivit sondajului, despre treburile gospodăreşti şi educaţia copiilor. Probabil, ca să lase subiecte de discuţie şi... soţilor.*

— Se plimbă cu autoturismul prin Capitală. Plimbări lungi, domoale, nesfîrşite. Şi eu aş face la fel, într-un oraş necunoscut! forfoti iute, personal, foarte personal, locotenentul Marin Chirică.

Capitanul Bobeică îl fixă o clipă, absent, îndepărtat, după care îşi ţuguie buzele caustic.

— Tuţu, se pare că ne-am împotmolit în nişte aparenţe. Fii atent! la să verificăm noi o chestie...

Îmbrăcat civil, locotenentul Marin Chirică arăta şi mai tînăr. Alură sportivă. Priviri de om venit cu treburi. Pirenor Nelvil tocmai ieşea din hotel, cînd Chirică îl abordă politicos, legitimîndu-se.

— Bună ziua, domnule Nelvil. Sint inginer mecanic-auto, la miliţia municipală, se recomandă el într-o spaniolă impecabilă.

— Nu vorbiţi franţuzeşte? se interesă vădit contrariat străinul.

— Nu! Spaniola o cunosc din familie, improvază Chirică. Ştiţi, mama... Iar din paşaportul dumneavoastră rezultă că vorbiţi şi limba spaniolă, aşa că...

— Da, se reculese Pirenor Nelvil, ce doriţi, domnule inginer?

— În curînd veţi pleca din România şi dorim să facem o verificare tehnică a autoturismului dumneavoastră. Pentru siguranţa circulaţiei! adăugă tranşant locotenentul. Şi întrebă profesional. Sînteţi de acord?

— Poftiţi, cum să nu? se arătă afabil străinul, invitîndu-l în maşină.

Rulară o vreme pe străzile Capitalei, încercînd trînele, motorul, farurile, lanternele de poziţie. Opriră undeva, pe o alee liniştită, străjuită de castani bătrîni.

— Aveţi la bord un aparat de radio admirabil! se entuziasmă Chirică, manevrînd totodată butoanele, nu înainte însă de a-şi fi consultat rapid ceasul.

OLIMPIAN UNGHEREA

Notă: Finalul povestirii se află la pagina 229. Sugerăm însă cititorilor ca, eventual înainte de a-l lectura, să imagineze un final ad-hoc, pe care să-l trimită pe adresa „Vieţii militare”. Cele mai interesante „finaluri” vor fi publicate sau comentate în paginile revistei.

După revista „Zolnier Polski”

Milică, recrut de cîteva zile, se prezintă sergentului şi-i pune cîteva...
ÎNTREBĂRI CANDIDE...

● Fiind repartizat la radiolocaţie n-am înţeles cine plăteşte locaţia: eu sau radioul?

● Gloanţele oarbe poartă, cumva, ochelari fumurii?

● Numai artileriştilor li se poate spune că-s sănătoşi tun?

● De ce l-au dat pe Tilică la geniu, că nu prea arată?

● Cînd e deschis sezonul de vînatore pentru vînătorii de munte?

● Aruncătorul de flăcări are şi el mai multe capete, ca balaurul?

● De ce mi-o fi spus tovarăşul caporal „zbori de-aici”, că doar eu nu-s la aviaţie?

● Am văzut ieri un tanc, dar nu înţeleg cum poţi developa cu el un film?

● Şi o întrebare în doi perii: ce scop are-un periscop?

Desigur, Milică a glumit. Era la repetiţie cu brigada satirică.

P. ONTU

aiorul Dan Petrescu nu era nici pe departe mulțumit de sine. Primise o misiune destul de complicată: să „rezolve” o problemă căreia serviciul de contraspiionaj al diviziei nu reușise să-i dea de capăt. E drept, sublocotenentul Prodan nu avea prea multă experiență, dar în alte împrejurări se arătase destul de isteț.

Nu era mulțumit și pentru faptul că, pe măsură ce judeca situația creată pe front, se convingea că nu are de ales, că unica soluție este aceea de a-l folosi iarăși pe nepotul său, Hans Kunst, alias Paul Ionescu. Și n-ar fi dorit acest lucru! Hans nu se va da în lături, este sigur de asta, fiul surorii sale, Maria, îi seamănă. Întotdeauna ea formula judecăți scurte asupra oamenilor, a situațiilor prin care trecea și asta, lui, ca frate mai mic, îi impunea, rămăseseră amândoi orfani și aveau nevoie să-și găsească sprijinul unul în celălalt. Chiar și când îi spusese că se căsătorește cu Carol Kunst, tinichigiu, îl avertizase: „E un om bun, Dane!” Atît! Și Carol dovedise din plin aprecierea Mariei...

Hans trecuse prin situații foarte grele. Mai ales cînd fusese trimis în Germania cu o misiune... Dacă ar fi fost descoperit,

înd prea bine că gura văii este fortificată și burdușită cu mine. Cîteva mitraliere începuseră să țâcăne, adăugîndu-se la zgomotul proiectilelor. „Dincolo” însă parcă nu se afla nimeni, teama de focul artileriei era prea puternică. De-abia cînd artileria își încetă acțiunea, cîteva puncte răslețe începuseră să prindă viață. Hans constată cu emoție că, pe direcția sa de înaintare, cele două cuiburi de mitraliere ale inamicului, repertate în timpul zilei, pe umerii văii, tăceau! Era dovadă cea mai concludentă că... inamicul știa de misiunea celor două echipe de cercetare!

Era momentul ca sergentul Petcu să se apropie mai mult, așa cum se stabilise. Nu avea timp să se uite în spate și nici nu avea vreo șansă să zărească „echipa a doua” prin beznă.

Focul mitralierelor proprii scăzu în intensitate. Nu avea rost să producă panică „dincolo”. De fapt, după traversarea unui grup de arbuști, Hans aprecie că acest „dincolo” se află sub tălpi. Ce-or fi avînd de gînd? Cit îi vor lăsa să înainteze?

Nu mai avea nici o îndoială! Trecuse de primele dispozitive ale inamicului! O tanchetă sfărîmată pe care o zărise în timpul zilei prin binoclu era o dovadă de necontestat. Așadar, și Petcu trecuse cu bine! Acum nu mai are importanță cînd anume vor fi somați! Cel puțin în prima parte, poate nu și cea

ÎNFRUNTAREA

în mod sigur ar fi dispărut la fel ca alții, în cel mai bun caz Marele Stat Major ar fi fost înștiințat că un accident...

Se-nfiora numai la gîndul că, din nou, va trebui să dea ochii cu Maria, vor sta unul în fața celuilalt, iar privirile ei vor fi iarăși grele, încărcate de reproș. Ce să facă? De unde să găsească altă soluție? Iar timpul lucra în favoarea inamicului! Se convinseseră cu toții că cineva desconfiră toate acțiunile de luptă ale diviziei: orice atac era întîmpinat cu forțe puternice, ca și cum inamicul s-ar reînprospăta de fiecare dată. Din constatările cercetării, precum și din declarațiile unor prizonieri, rezulta clar că, de fapt, inamicul își deplasa trupele dintr-un loc în altul tocmai pe direcțiile principale de atac ale diviziei!

„Dincolo” se afla un mai vechi adversar al său, maiorul Kronner, fostul șef al lui Hans la „cursul de specializare” din Germania, de bună seamă aici era și „mina lui”, fiind capabil să-și organizeze serviciul după cele mai subtile combinații.

Hans era deci singurul care putea afla cine anume îl informează pe Kronner despre planurile de luptă și hotărîrile diviziei. O cale întortocheată, desigur, dar unica în cazul de față, cînd timpul presează și înghite atîtea victime.

Lințoliul nopții îi împiedica să vadă pe unde calcă. Primul grup trebuia „împins” pînă în imediata apropiere a tranșeeilor. Hans mai mult ghicea: prezența în spatele lui a celorlalți. Îi sfătuiuse să nu se distanțeze unul de altul și să-l urmeze, indiferent ce se întîmplă în jur. Pieptaru șoptise un „am înțeles” pe care locotenentul mai mult îl ghicise decît să-l audă. Cu noștea fiecare ridicătură de teren, permițîndu-și să-și revadă în gînd planul de acțiune. I se părea prea perfect și experiența îl învățase că în astfel de cazuri trebuie să fie pregătît să înălțare surprizele. Bănuia că echipa comandată de sergentul Petcu — Petrică și cei doi soldați, Cosașu și Bolovan — îl urmează la vreo douăzeci de pași. Oare nu ar fi fost mai bine să fie toți împreună?

Primele salve de artilerie răsunară cu putere, sfărîmînd liniștea cu brutalitate. Era momentul să se apropie! Înaintau repede, pe firul văii, apoi se abătură spre buza unei pante, și-

mai importantă, misiunea decurgea așa cum se prevăzuse. Se opri o clipă și ceilalți îl imitară. Pieptaru simți nevoia să-l atingă pe locotenent cu brațul, ca din întîmplare, și ofițerul înțelese ce se petrece cu el: caporalul știa că se aflau pe terenul ocupat de inamic și gîndul că ar putea fi secerat de gloanțe îl înspăimînta. Îi auzi doar șoapta precipitată:

— E-n regulă, dom' locotenent!

Da, nu mai avea rațiune împărțirea grupului în două echipe: prin scenariul alcătuit, pentru cei doi soldați, Cosașu și Bolovan, „dezertarea” trebuia să pară cît mai firească. De fapt era și timpul să pună în aplicare un „amănunt” din plan.

— Gata! Opriți-vă! Am reușit! Am scăpat! Dezarmați-i pe cei doi! rosti Hans, de data aceasta cu voce obișnuită.

Soldații Cosașu și Bolovan nici măcar nu avută vreme să se dezmeticească: Petcu și Pieptaru aproape că le smulseră armele; și nu le veni să creadă, mai ales cînd sergentul le spuse:

— Să nu faceți prostii! Dacă vreți să vă întoarceți, n-aveți decît. Fără arme! Noi nu ne mai întoarcem!

Cei doi nu știau ce să răspundă. De altfel nici nu mai aveau cînd s-o facă!

— Halt!

Cel care-i somase avea o voce pitigăiată, în ciuda strădaniei de a-i imprima o tentă cît mai amenințătoare. Își îndreptă lumina unei lanterne spre Hans, care ridicase minile, împreună cu ceilalți. Teama aceea insidiosă parcă dispăruse definitiv. Din grupul pe care-l bănuia că se află în jur, un ins vorbi românește, poticîndu-se la fiecare cuvînt:

— Arme jos! Miini sus! Execut!

Hans interveni însă în limba germană, prefăcîndu-se emoționat:

— Nu-i nevoie să vorbiți românește! Cunosc limba germană! Am venit aici de bunăvoie!

— Gură! Nimeni nu mișcă!

Calvarul de-abia începuse. Hans și ceilalți fiind supuși, pe rînd, unor chestionări amănunțite, însoțite de lovituri. De-abia în amurg, locotenentul fu chemat în încăperea unde se afla Kronner! Hans se pregătise din timp pentru această întîlnire, era convins că i se va studia fiecare gest, fiecare cuvînt, cu pedanteria proprie numai fostului său superior de la „centrul

de instrucție" din Germania.

— Herr Kronner! În sfârșit! Credeam... credeam că n-o să vă mai vad! Sint... sint...

Kronner îl măsura cu mîgălă, rămînînd parcă impasibil la... emoțiile revederii care-l încercau pe Hans. Părea mult îmbătrînit, ridurile de pe față se alungiseră ca niște tăieturi adînci ce se împreunau aproape de bărbie.

— Vă rog să ne lăsați singuri! ordonă el și maiorul acela solid și subofiterul care-l escortase se grăbiră să execute.

Hans trebuia să „atace” înainte ca maiorul să-i pună întrebări: și asta făcea parte din „pregătire”.

— Domnule maior! Sint uimit că mă primiți cu atîta răceală! Dați-mi voie! Nespus de mult m-am dorit această reîntîlnire, o visez din clipa cînd... Oh, e un întreg coșmar, vă rog frumos să-mi permiteți să beau puțină apă, sint că mă lasă puterile...

Mayorul îi dădu paharul cu apă, apoi îi întinse mina și față i se schimonosi a zîmbet:

— Hans! Așadar, tu ești! De unde să știu eu că un anumit locotenent Paul Ionescu este una și aceeași persoană cu Hans Kunst! Linștește-te! Am citit raportul cu... Chestionarea voastră... Au făcut o treabă bună. Mă rog, metodele sper că au fost blînde. Cel puțin în ce te privește...

— Domnule maior! Pentru a vă reîntîlni eram în stare să suport orice! Credeți-mă! Îmi pare însă rău pentru... ceilalți — doar doi nu au venit de bunăvoie...

Kronner ridică mina, făcîndu-i astfel semn să se oprească. — Avem timp suficient la dispoziție, Hans. Va trebui să povestești pe larg. Te ascult!

Hans își ceru scuze că poate din cauza emoției nu va fi în stare să-și ordoneze gîndurile. Îl roagă pe domnul maior să-l întrerupă ori de cîte ori i se va părea ceva neclar, nu are nimic de ascuns față de el, profesorul și binefăcătorul său. Da, îi respectase instrucțiunile, căutase să se țină de poveștele pe care le primise, lucra perfect pentru Abwehr, pentru ambasada germană, devenise, după părerea lui, util marelui Reich și... dintr-o dată...

Kronner nu se mulțumea — cum bănuise Hans — cu o „poveste” redată sumar: cerea amănunte! Cu cine țînuse legătura, ce misiuni primise, cum le îndeplinea, cînd și în ce împrejurări îi cunoscuse pe cei de la misiunea militară germană, pe von Killinger sau Gerstenberg, pe reprezentanții serviciilor secrete. Se arăta foarte interesat să afle ce se petrecuse de fapt în România în august, era, după cum își dădea seama Hans, un interes care depășea cadrul profesional. Kronner aflate, fără doar și poate, multe versuri, nu numai pe cea oficială, și voia să știe cum de se întîmplase ca un aliat, care își legase soarta de marele Reich, să întoarcă armele dintr-odată. Și-apoi, cum și unde se produsese greșeala lui Antonescu, a lui von Killinger, care preferase să se sinucidă decît să dea socoteală... Îi mărturisise maiorului că Gestapoul și celelalte servicii știau ceva, dar că politicienii — și-l avea în vedere în primul rînd pe von Killinger — voiau să liniștească Berlinul, să lase impresia că în România nu se petrece nimic deosebit, că românii își fac cu sîrg datoria față de Reich...

— Dar tu? Ce-ai făcut? Cum de n-ai sesizat?

— Iertați-mă, domnule maior, credeam că ați fost informat cum m-am comportat — tatonă Hans, dar și cu intenția de a-și mai trage sufletul.

Kronner căuta să-și ascundă surprinderea. Nu făcea un efort deosebit, dar recunoștea în sine că apariția fostului său elev fusese pe cît de neașteptată, pe atît de nepotrivită. Era și-așa apăsător de deruta care-și făcuse loc în rîndurile luptătorilor. Aparent, ordinele se executau prompt, nu înregistrase nici o abatere, dar înfrîngerile repetate săpau adînc, erodînd pe dinăuntru bruma de entuziasm pe care cei mai mulți căutau s-o afixeze. Mai grav era însă că el însuși se clătina pe dinăuntru, că nu de puține ori se trezea cu sentimentul că nimic nu se mai poate face, totul duce spre inevitabil — înfrîngerea!... Să fie oare vreo legătură între sosirea lui și prima eroare a lui F-15? Cine-i poate garanta că Hans nu urmărește un joc dublu? E drept, nu are nici un motiv să arunce în spatele fostului său cursant cine știe ce învinuiri. Ceva însă îl determină să fie foarte reținut, uneori puțin derutat. Iată, al doilea atac al românilor reușise, F-15 comunicînd, din nou, date eronate.

Să fi căzut? Nu excludea o astfel de posibilitate... În acest caz, F-15 este silit să transmită ceea ce i se dictează.

Hans și, cu atît mai puțin, Dan Petrescu nu aveau de unde să știe cită zarvă se produsese în comandamentul Diviziei SS după comunicările lui F-15 care se dovediseră false. Se găsise și vinovatul principal: maiorul Kronner! Fără să i se spună direct, îl învinuiau că împiedicase trupele luptătoare să mențină terenul, contribuind astfel la pierderea mai multor lîi credincioși ai Marelui Reich. Luat de virtutea bănuielilor, al acuzațiilor mai mult sau mai puțin voalate, Kronner, fără să-și dea seama, se hotărîse să procedeze asemănător maiorului Petrescu! Unica soluție: să-și trimită fostul elev peste linia frontului, pentru a afla ce-i cu F-15, la nevoie să-l suspende și să-i preia misiunea. Ore în șir de tatonare, de „discuții” cu Hans — unele aparent fără nici o legătură între ele — îl convinseseră pe Kronner că avea la îndemînă o soluție prin care să-și apere viața. O frică neasemuită i se insinua pe sub piele, împiedicîndu-l să sesizeze că Hans respinsese, într-un fel, propunerea de a trece „dincolo” singur. Îl acceptase și argumentele: trebuia înscenată o fugă, celor de dincolo le va spune că a evadat de sub escortă împreună cu ceilalți. Fi-rește, din cei cu care venise nici unul nu cunoștea că el, Hans, a luat legătura cu maiorul Kronner, este chiar foarte bine că au fost loviți, maltratați. Ar trebui chiar anunțat că în zori vor fi executați, ceea ce le va spori dorința de evadare...

Aflat, după multe peripeții, în fața maiorului Dan Petrescu, locotenentul mărturisea fără nici o jenă:

— Nu-mi venea să cred! Eram convins că toată înscenarea „evadării” este o bătaie de joc a lui Kronner, că pînă la urmă vom fi împușcați fără milă, că totul este organizat din binecunoscutul sadism, să simtă, să vadă zbaterea victimelor... Cu atît mai mult „evadarea” mi se părea un simulacru cu cît Kronner îmi cerea să-i împușcăm pe cei trei care ne escortau și pe șoferul autocamionului... Așa cum am arătat, am fost nevoiți s-o facem, de teamă, desigur, de a nu fi noi curățați, fără să ținem seama că înlăturăm niște „martori” de care maiorul Kronner nu are nevoie.

— Ți-a spus să iei legătura imediat cu F-15?

— Nu. Deși presat de timp, m-a avertizat să procedez cu discreție, să-l urmăresc și, la nevoie, să-l lichidez. Asta, bineînțeles, dacă sînt pe deplin edificat asupra trădării lui.

— Și în acest caz, cine l-ar înlocui? întrebă Dan, aproape silabisindu-și cuvintele.

— Eu. Am instrucțiuni precise: cu cine să iau legătura, lungimile de undă, orele de emisie și cele de recepție, codul...

Nu se știe de ce amîndoi aminorau să pronunțe numele lui F-15. Mayorul nu-și făcea nici o vină, dar se gîndea să menajeze sentimentele lui Hans, el se află de mai multă vreme aici, pe front, sub ochii lui se petrecuseră atîtea, cu toate că misiunea lui, în calitate de comandant, era cu totul alta. La aflarea numelui, maiorul aproape că nu-și crezu urechilor! Se amăgise că nu are nici o vină! Prodan! Era ofițerul care transmitea (multiplica) ordinele de operații!

Țăcerea care se lăsase spunea mult mai mult decît vorbele. De-abia după ce-și mai revenise din surprindere, maiorul rosti cu amărăciune:

— Ceva din biografia lui se pare că ne scapă. Îi era greu să accepte că Prodan se pusese, de bună voie, fără un motiv anume, la dispoziția lui Kronner.

La numai cîteva ore de la această discuție, amîndoi aveau să afle motivele lui Prodan din chiar declarațiile acestuia: nu era adevărat că părinții lui muriseră la bombardarea Capitalei; fugiseră împreună cu o unitate germană... Kronner îl amenințase că, în cazul refuzului de a „lucra”, părinții vor suporta consecințele. Era și părerea tatălui lui Prodan, exprimată în scrisoarea pe care i-o arătase Kronner...

— În rest, știți tot...

Bordul de onoare

Pînă-n acea nefericită clipă comandantul avusese toate motivele să fie mulțumit. Era o zi frumoasă, senină, cum sînt de regulă zilele sfîrșitului de primăvară și începutul verii. Dinspre larg, o boare plăcută unduia ușor pavilionul de la bastionul pupa, anunțîndu-și cu adierea ei binecuvîntata intenție de a ostoi arșița de peste zi.

Acostată cu tribordul la dana din fața Gării maritime din Constanța, nava, un „mixt” transportînd atît mărfuri generale, cît și pasageri, urma să moleze parimele în cîteva ore, pornind pe itinerarul său obișnuit de linie: Constanța-Istanbul-Pireu. Magaziile fuseseră încărcate, iar mărfurile bine amaratate; pasagerii se aflau cu toții la bord, parte în cabinele lor, parte pe puntea bărcilor, la copastie, schimbînd cuvinte de rămas bun cu cei care-i însoțiseră. Mai urma să urce la bord, pentru o călătorie la Istanbul, o personalitate deosebită, dintre acelea denumite convențional, în limbajul organizațiilor de transport, „VIP” (very important person), pentru care se făcuseră pregătirile de rigoare: apartamentul de lux pus la punct cu tot dichisul, frigiderul burdușit cu tot soiul de băuturi, camerista echipată la țol festiv, scara și puntea din tribord curățite lună după îmbarcarea pasagerilor.

În așteptarea acestei „VIP”, căreia trebuia să-i dea onorul la scară, comandantul se ferchezuia. Fredonînd mulțumit de sine o melodie la modă în acea vreme, „Oh, Ramonaaa!”, își umpluse fața cu clăbuc și acum, cu briciul „doi gemeni”, moștenit de la bunic, se bărbierea. Era, poate, singurul din flotă care folosea, pe vapor, briciul pentru că pe mare, oricît de sigură ți-ar fi mîna, balansul tangajului sau ruliului ți poate oricînd juca festa. Dar el considera utilizarea acestei ustensile drept o certă dovadă a stăpînirii de sine și a dexterității sale.

Și de această dată operația l-a satisfăcut. Trecînd ușor palma peste obraji constată mulțumit reușita aproape deplină. Doar într-un colț al bărbiei parcă-parcă mai întîlnise cițiva țepi. Apoa-

imperceptibili, dar totuși...

— Oh, Ramonaaa... chipul tău trandafiriiu... Paratrăsnetul mă-tiil!

Nenorocirea se produsese. Așa cum se întîmplă adesea cînd ești prea sigur de tine și atenția-ți scapă doar pentru o fracțiune de secundă, briciul chemat să dea gata și acei cițiva imperceptibili țepi ciupise bărbia. Privi uluit în oglindă, zărind cu groază cum o ușoară diră de sînge, urmînd, cum spune geometria descriptivă, linia de cea mai mare pantă, se strecura alene pe bărbie, pe gitlej, alunecînd spre pieptul marinarului.

Trîntind încă un „paratrăsnetul mă-si”, de data aceasta nu la adresa Ramonei, cum s-ar fi putut bănui cu cîteva rînduri mai sus, ci la aceea a perfidului brici sau a condamnablei clipe de neatenție, se repezi la dulăpiorul din perete, înșfăcînd piatra acră, salutară de obicei pentru opritul singelui în micile incidente ale rasului. Usturimea îl făcu să fluiera, dar singele continua să-și croiască drum din mica ciupitură.

— Paratrăsnetul cui te-a închinat, bolborosi el obidit. Cum dracul să dau onorul, la scară, cu plasure în bărbie?

Amintirea apropiatei sosiri a „VIP”-ului îi îndrumă, instinctiv, pașii spre hublou, privind spre locul pe unde urma să urce ilustra personalitate. O nouă măciucă îl pâlî în moalele capului: pe puntea din tribord, acolo unde aveau accesul doar marimile, un pasager reușise să ocolească vigilența marinarului de serviciu și-și instalase nepăsător șezlongul lîngă două geamantane burdușite, bagajul său, desigur. Faptul că citea fără să se sinchisească de cineva demonstra fără îndoială că individul ocupase temenic și pentru îndelungă vreme locul cu pricina.

Era mai mult decît putea suporta un comandant care se pregătea să dea, după tot dichisul regulilor marinărești, onorul unei personalități și care, pe deasupra, mai era și ciupit în bărbie de un ticălos de brici. Apăsă energic butonul soneriei chemînd, cu semnalul convenit, ofițerul intendent al navei.

— Totu-i în ordine, dom'le comandant,

spuse acesta. Dintr-un moment într-altul trebuie să sosească...

— Ordine, pe dracu, urlă el. Și zarzavagiul ăla, din puntea tribord, e acolo pentru decor? Să se-ncurse excelența sa în bulendrele lui?

— V-ați tăiat, dom'le comandant, observă grijuliu intendentul.

— Ție o să-ți tai, fără remușcări, gîtul dacă pînă număr la trei geambașul ăla nu se cărăbănește de-acolo cu toate catrafusele lui. Paratrăsnetul mă-si!

Fără să aștepte un al doilea îndemn, intendentul dispăru în spatele ușii. Fre-cînd în continuare energic cu bucata de piatră acră locul nefericirii sale, comandantul urmări prin hublou îndeplinirea ordinului.

— Domnule, se adresă ceremonios intendentul, trebuie să părăsiți neîntîrziat locul acesta.

Individul nu catadixi să răspundă.

— Domnule pasager, continuă nițel iritat ofițerul. Pare-se că n-ați auzit.

— Ba de auzit, am auzit. Da' ce-ți pasă dumitale unde stau?

— Uite că-mi pasă, mi-ai intendentul, chibzuind cam ce ar fi mai ușor de suportat: scandalul care ar urma aruncării individului la baltă, cu calabalic cu tot, sau tăierea gîtului promisă categoric de comandant.

— Te pomenești că ai pofti dumneata la locul ăsta, găsise încăpățînatul călător explicația insistenței.

— Nu, domnule, mie nu-mi arde de stat la soare. Eu am treburi...

— Atunci vezi-ți de treburile dumitale și dă-mi pace. Nu mă mișc de-aici nici mort!

Cu resemnarea condamnatului care-și cunoaște sentința, intendentul plecă să raporteze comandantului rezultatul infructuos al demersurilor sale. Dar acesta, în cunoștință de cauză, chemase între timp pe secund.

— Domnule secund, știi cu ce înălțime ne-am procopsit în acest voiaj. Ei bine, tocmai acum și-a găsit un negustor, sau ce dracu-o fi, să se instaleze în bordul tribord, acolo unde trebuie să dăm ono-

● — Soldat Brebenică, de ce ai venit cu un geamantan așa de mare în armată?

— Păi, mi s-a spus că la terminarea armatei o să plec cu un bagaj voluminos de cunoștințe.

● — Soldat Brebenică, imi poți numi cinci elemente componente ale puștii mitralieră?

— Da, tovarășe caporal, patru cartușe și baioneta!

● — Tare aș vrea să zbor pe lună în timpul verificărilor teoretice! se confesa soldatul Brebenică altui ostaș înaintea ședinței destinate cunoașterii regulamentelor generale.

— De ce așa?

— Acolo, orice materie este de șase ori mai ușoară decât pe pământ.

● Acționând în condiții de izolare, trebuie să știm a folosi pentru hrănire ceea ce ne oferă natura: fructe, anumite ierbururi, ciuperci... preciză comandantul plutonului.

— Toate ciupercile pot fi mâncate? deveni interesat soldatul Brebenică.

— Toate, dar unele numai o singură dată, îi veni răspunsul.

● — De ce-i așa de mohorât comandantul nostru? Parcă ar fi electrocutat...

— Peșeme, își contură părerea soldatul Brebenică, l-a pus cineva la curent cu faptele noastre.

● Soldatul Brebenică, în serviciu de șantină la poartă, se îndepărtase de „obiectiv”, privind din ce în ce mai insistent către corpul de gardă, aflat undeva în interiorul cazăr-mii. Subofiterul de serviciu pe punctul de control sesiză și-l atenționă:

— Brebenică, atenția trebuie să-ți fie spre stradă, de-acolo vine inamicul!

— N-am treabă cu inamicul, aștept schimbul! răspunse acesta calm, imperturbabil.

● — Cum poți să ai atâtea lipsuri într-o singură zi? își arătă nedumerirea caporalul față de soldatul Brebenică.

— O știți prea bine, ce mai, sînt primul la sculare, dimineața.

● Într-o joi, soldatul Brebenică se prezentă la comandantul său și-i solicită o permisie:

— Știți, dacă se poate, aș vrea să plec sîmbătă cu trenul de mine, poate sosesc acasă chiar diseară. De venit, pot veni luni cu trenul de marți care ajunge aici abia miercuri seara.

● — Soldat Brebenică, într-o lună ai comis trei abateri disciplinare. Mult, foarte mult, băiete...

— N-am știut, tovarășe caporal, la cîte avem dreptul?

● — Afli că asta-i indisciplină. L-ai jignit, a venit și mi-a raportat, îl atenționă capora-lul pe soldatul Brebenică.

— Eram sigur de asta, i-am zis să se ducă la dracul!

● — Tovarășe caporal, poate un om să fie pedepsit pentru ceva ce n-a făcut?

— Sigur că nu!

— Atunci, e-n regulă... pentru că n-am reușit să fac ce mi-ați ordonat azi-dimineață...

● Soldatul Brebenică, după ce a mâncat o friptură la restaurant (îi plăcea să se res-pecte, să se „dea mare”, ca-n civilie), s-a adresat ospătarului:

— Sirop de morcovi aveți?

— Nu, zise acesta privindu-l cu suspiciune.

— Dar de roșii?

— Ba, îi răspunse ospătarul crezînd că are de-a face cu un cheflui.

— Nici de felină?

— Poate la anul, îl zeflemisi ospătarul, sau cu materialul clientului...

— Vă înțeleg, vă înțeleg. Aduceți-mi atunci un coniac mare! Și să-mi fiți de martor că am vrut să beau numai siropuri de legume.

● — Minunat! Bravo Brebenică, te-am văzut cum în învoire ajutai o bătrînă să ducă bagajele.

— Știți, cînd m-am oferit le ducea o tină rădăcuță, care mi le-a dat spunînd că sînt ale bătrînei.

Pentru conformitate,
locotenent-colonel NICOLAE MATEESCU

— Fii, dom'le, serios, ripostă omul cu obstinație de catir. Am bilet clasa I? Am! Scrie la regulile de călătorie că pasagerii cu bilete de clasa I au acces la toate puștile? Scrie! Locul pe care stau se cheamă punte? Se cheamă! Atunci, ce mai poțefști, dom'le?

— Să părăsiți, imediat, locul!

— Dom'le, aveți idei fixe! Ei bine, în-tinde-o cît poți de iute, pînă nu-mi ies din pepeni. În orice caz, am să fac reclama-ție la SMR* pentru purtarea dumnea-voastră incalificabilă.

— Puteți face și la Dumnezeu, dar de plecat tot trebuie să plecați de aici!

Călătorul însă nu-l mai învrednici cu nici un răspuns. Se întoarse pe o nîă, în șezlong, arătînd secundului spatele, semn că nu mai consideră necesar să continue discuția.

Roșu la față, secundul plecă descum-părit.

Comandantul, butoi de pulbere. Che-mase stewardul să-l ajute la îmbrăcat, să nu-l găsească ilustrul personaj și neechi-pat. Baremi ținuta să mai dregă busui-cul, dacă i-a fost lui dat să pață rușinea asta: platură-n bărbie și un încăpățînat aciuat în bordul de onoare tocmai atunci cînd se anunță oaspeți de vază.

— Cum, dom'le comandant, de mu-haiava aia vă poticnirăți? se miră stew-wardul. Îl umflu eu de-acolo cît ați zice pește!

— Hai, fii serios. N-au reușit nici in-tendentul, nici secundul...

— Lăsați-l pe mine! Permiteți?

— Am altceva mai bun de făcut? Nu-mai ai grijă să nu se iște scandal. Atît ar mai lipsi: tocmai cînd dau eu onorul, ăla să-și dezlanțue pliscul!

— Nici o grijă.

Stewardul coborî în grabă scările. Pre-zentîndu-se lîngă îndărătnicul călător, puse imediat mîna pe bagajele lui.

— Ce faci, omule? răcni individul.

— Scuzați-mă, stimate domn. Vroiam să vă ajut!

— Mersi! N-am nevoie de ajutorul du-

*SMR — Societatea Maritimă Română, nu-mele purtat de navigația noastră maritimă în perioada interbelică.

rul. Fii dumneata bun și fă-i vînt de-acolo cît mai iute, că mămăliga asta...

Arătă a lehamite spre intendent, iar acesta găsi expresia de bun augur pentru prețiosul său gitlej.

— Prea bine, domnule comandant. A început forțotă pe cheu, semn că sosirea se apropie.

Țanțos, îngalonat, secundul se apropie de intrus cu toată morga cuvenită, salu-tînd ceremonios.

— Am onoarea, stimate domn. Vreau să...

— Nu vrei nimic, răspunse morocănos „stimatul domn”, continuînd să-și țină na-sul în carte. E cumva vreo epidemie pe vaporul ăsta de siciți pasagerii?

— Nu, domnule. Dar aici nu puteți sta!

PO(A)NTICĂ

Mă simt uimit pe țărm precum brotacul care-a citit abia acum din Triste, convins cum că Ovidiu-i coniacul băut în tren și-n gări de navetiste

Și, încercînd un sentiment de vină pentru distihul ca o sticlă-n cont, mă las purtat de-o sete bizantină și vă condamn pe rînd: Pilat din Pont.

L.V.

mitale. Deși am plătit cabină, n-o folosesc. Vreau să stau aici pînă la capăt, să respir aerul mării. E clar? Valea!

— Cum doriți, dom'le, treaba dumneavoastră ce vreți să respirați. Eu vroiam să vă fac un bine...

Și făcu, de formă, cițiva pași.

— Bine? se miră pasagerul intrigat de spusele stewardului.

— Da, dom'le, un mare bine... Îmi simțeti simpatic și m-ar mîhni mult să fiți necăjit...

— De necăjit m-au necăjit destul oamenii dumitale. Vreau liniște! Atît și nimic mai mult. Am bilet clasa I, am...

— Știu, dom'le. Și călătoriți pînă la Pireu.

— Așa-i. Și?

— Tocmai așa-i clenciul, dom'le. De ce să rămîneți atunci la Istanbul?

— Cum la Istanbul cînd eu am plătit pînă la Pireu?

— Păi, eu ce vreau să vă spun? Bordul asta rămîne la Istanbul. Celălalt bord al vaporului, din stînga, babordul cum îi zicem noi, își continuă drumul la Pireu!

— Păi ce-mi tot morfolești atunci din gură și nu zici de-a dreptul ce trebuie? Ajută-mă, bălețe, să ajung mai iute în partea aia care merge la Pireu... Ține și-un bacșiș din partea mea... Las-că iau eu șezlongul... Iar galoanații ăia care habar n-au să explice cum se cuvine lucrurile...

Înșind în calea ilustrului personaj, comandantul mai să nu-și creadă ochilor văzînd puntea din tribord liberă. Mai apucă doar să zărească spatele îndărătnicului trăgînd după el șezlongul și îndemînd din urmă pe stewardul care-i ducea bagajele să zorească spre „bordul de Pireu”.

Deștept băiat, își zise, pregătindu-se să dea onorul din capul scării. Și simți, deodată, cum fericirea îi reînvîdă ființa: ridicînd capul, spre a-i răspunde la salut, **very important person**-ul lăsă să se observe, în colțul bărbiei, ușoara urmă a unei proaspete creștături de brici!

IONEL CHIRU

După „Sovetskii voîn”

SURPRIZA

Griguiță, din compania noastră, are mania surprizelor. Nu oricînd, ci la anumite festivități, cum ar fi, de pildă, revelionul. Anul trecut, ca și acum, ostașii unității noastre au făcut revelionul împreună. Pe la miezul nopții, Griguiță s-a prezentat cu un sac în care se vinzolea ceva greu de identificat. A pus sacul pe masă și a rugat asistența să-l pipăie și să ghicească într-un minut ce fel de ființă se află înăuntru. La început ne-am disrat teribil: unul a spus că pare să fie o pisică, de gen masculin, crescută prin preajma unei cantine, altul a avansat ideea că ar fi un căfel, foarte bine educat, din moment ce nu latră. Din fericire, un isteț a ciupit sacul, cu scopul vădit neregulamentar de a ghici după sunete ce fel de animal e acolo. Vietatea, enervată de acest procedeu necinstit, s-a revoltat, s-a zbatut zdravăn, a rupt sfoara și a sărit în capul întregii adunări, nefiind altceva decît un cocoș superb, în mare formă, campion, probabil, la lupte corp la corp, între cocoși, firește. Persoanele aflate de față s-au ales cu părul jumult, cu obrazul zgîriat și cu hainele sfîșiate ca după un Waterloo veritabil. Ca să nu mai vorbesc de ceea ce s-a ales din presa cinstita masă: cioburi pe jos și mîncarea pe pereți...

Nu ne-am revenit bine din necazul cu cocoșul cînd Griguiță, constatînd o anumită monotonie în materie de distracții, ne-a anunțat o altă surpriză. Pînă să realizăm ce are de gînd, a adus un lighean cu mangal și o pungă cu pucioasă, le-a așezat lingă pomul de iarnă și ne-a informat:

— Veiți participa acum la un magnific joc de artificii!

Și chiar că am participat! Noroc că în materie de incendii am fost destul de bine pregătiți, dar scăldați în apă, pînă la genunchi, în orele următoare nu prea ne-a mai ars de revelion.

Anul acesta am hotărît să stăm cu ochii pe tot ceea ce face Griguiță, să-i urmărim orice mișcare, să-l oprim chiar de la început în cazul în care i-ar veni în minte cine știe ce idee. Mult timp nu s-a întîmplat nimic. Dar tocmai cînd ieșisem din alertă, ne-am trezit cu el dînd buzna de pe coridor și strigînd precipitat:

— Fraților, să vedeți ce surpriză...

N-a apucat, firește, să ne comunice surpriza sau să facă vreun gest, fiindcă am tăbărit cu toții pe el, clăie peste grămadă, să-l imobilizăm, să-l legăm, fie de masă, fie de calorifer. Și tocmai cînd grămada arăta ca la un meci de rugbi, a intrat pe ușă tovarășul căpitan Vișoiu, pe care, ocupați cum eram cu imobilizarea „inamicului”, nu l-am observat, nedînd onorului cum se cuvine. Doar cînd l-am auzit glasul inimitabil rostind cu stupefacție: „Ce se întîmple aici, ostași?” ne-am trezii și am luat poziția regulamentară. Cum era inima în noi de neagră, nu mai vorbesc. Tovarășul căpitan s-a întors însă spre Griguiță, care, legat cum era, nici nu putea să salute.

— Ce se întîmple aici? a întrebat din nou.

Griguiță abia a reușit să îngîne:

— Permiteți să vă raportez: am vrut să le anunț surpriza că veniți printre noi, dar nu m-au crezut...

Tovarășul căpitan a ris și ni s-a adresat, îmbrășișindu-ne cu privirea:

— Ei, ei, și voi. Adică de ce să nu credeți că și comandantului îi place să vină în mijlocul vostru? Hai, reluăți-vă locurile și lăsați-l pe tovarășul vostru care, într-adevăr, m-a salutat încă de la poartă...

Restul serii s-a desfășurat admirabil, și cred că și tovarășul căpitan s-a simțit bine, înconjurat de stima și dragostea noastră. Doar lui Griguiță, cînd l-am văzut mohorit, i-am spus: „De ce nu ne-ai zis, măi, că-i vorba de-o surpriză plăcută?”

RODICA TOTT

Pe unde scurte

- Aripa avea mai de mult, dar înția oară a zburat abia după ce i-au dat brînci din cuib.
- Se spune că fără hrană se poate trăi pînă la treizeci de zile, dar fără apă, doar trei, patru. Este inexact. Eu am un amic care se laudă că n-a băut apă de doi ani...
- Deși este un dur, are, totuși, sensibilitatea lui: se gîdila.
- Apropo de răspundere: unii răspund cu capul, alții răspund cu gura.
- Mi-a spus că tovarășii se poartă cu el la serviciu ca cu un ou: la fiecare ședință îl fierbe...
- S-ar pieptăna tinerește, cu cărare pe mijloc, numai că, de la o vreme, cărarea este prea lată.
- „Nu pleci nicăieri, soldatul. Coase-ți petlițele regulamentare, fă-ți bocancii „bec”, iar pînă atunci dă-mi să-ți calc pantalonii”, spuse locotenentul Petrescu... sora soldatului Petrescu, puînd fierul în priză.
- Nu credeți că în dilema: „cine a fost înții, oul sau găina?” trebuie consultat și cocoșul?
- Pare încurcată, dar nu este: deși era mai mic decît prietenul său, era, totuși, mai bine crescut...
- Adîncimea cunoștințelor nu înseamnă băgarea lor la apă.
- Tratamentul a fost eficient, acum nu mai vorbește singur. Vorbește cu sine însuși.
- Era îndrăgostit doar de el însuși. Și într-o bună zi s-a sinucis, deziluzionat în dragoste...
- Singurul lucru absolut după părerea lui este acela că totul este relativ.

NICOLAE EMANUEL VÎRGOLICI

ADRIAN MIERLUȘCĂ

Pe o treaptă de azur

Frumoaselor fete și mindre neveste,
Aud zburind penatele măiestre
Și le degust inmiresmatul tril
Din cîntoteca marelui Virgil.

Mă tot gîndesc și foarte matinal
Că Pegasul de-ar fi un simplu cal
V-aș părăsi în plinset și sughit
La guler cu botanica lui Yeats.

Aș evada pe-o treaptă de azur
C-o mantie țesută-n clar-obscur,
Prin boreale cercuri călcînd trist,
În cîntecul sirenei lui Lundkvist.

M-aș duce să înot prin dimineață
Și m-aș lăsa învăluit în ceață
Cu ochi egal, sclipire de mercuriu,
Să vă privesc cuminte dintr-un juriu.

GEORGE
FLORIN COZMA

Homerică

Am tras la rame singur
Sub ochi de alizeu,
Do Camoes mă strigă
Cu voce de răsfăț,
De parcă n-ar ști nimeni
Că-l port pe Odiseu
În spatele privirii
Albastrului ospăț.

Trecui caribde, scile
Și obcine domoale,
Blinzi polifemi lăsat-am
În gura unei peșteri
Și mi-am mutat oceanul
C-o Cîrcă mai la vale,
Pe-o insulă mai caldă
Cu zei ceva mai meșteri.

Poate iubire fost-a,
Poate un bob de rouă,
Poate un bob de apă
Scăpată din saca,
În timp ce capricornul
Pe mai departe plouă,
Rămii, preaobosite,
La miss Nausicaa!

NICOLAE BOGHIAN

Așteptare

Eu suplu și palid, ieșit din iernat
Ca dintr-un blond internat,
Cu Arhimede desenîndu-mi pe temple
Ceva ce-o să se întimplă,
Vă repet fără patimă și fără angoasă:
Țelina e-o plantă foarte serioasă.
Ci eu voi mai aștepta semnale
Visînd la Emisferele fundamentale,
Fierbîntea mea plămădire
Dă pe de-alături din potire,
Într-o zi de Alfa Centaur
Voi aduce-n ureche ceva din Epidaur,
Cea mai suavă și mai dulce slovă
Din fagure de Moldovă.

Aștept și acum ca orașul să se ascundă
Într-o cîntare poună.

VALERIU PRICINĂ

Gradul soldatului

Fără gradul soldatului tot nu se poate,
Caporali mai găsești prin istorii măcar,
Dar soldatul e cel care pune în toate
Gradul său atîrnînd cel mai greu la cîntar.

Am văzut chiar aseară pe unul în gară,
În permisie cred, comandînd un pluton:
Doi părinți, trei bunici, cinci mătuși și o vară
Aranjați ostășește pe micul peron.

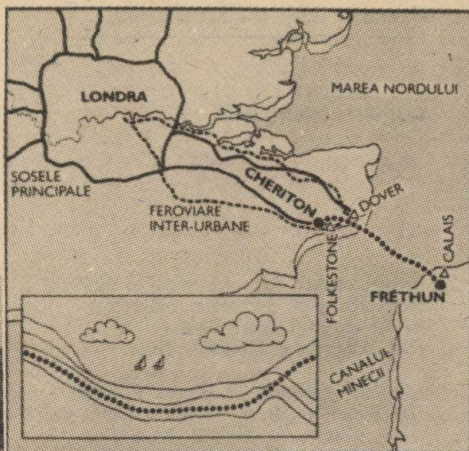
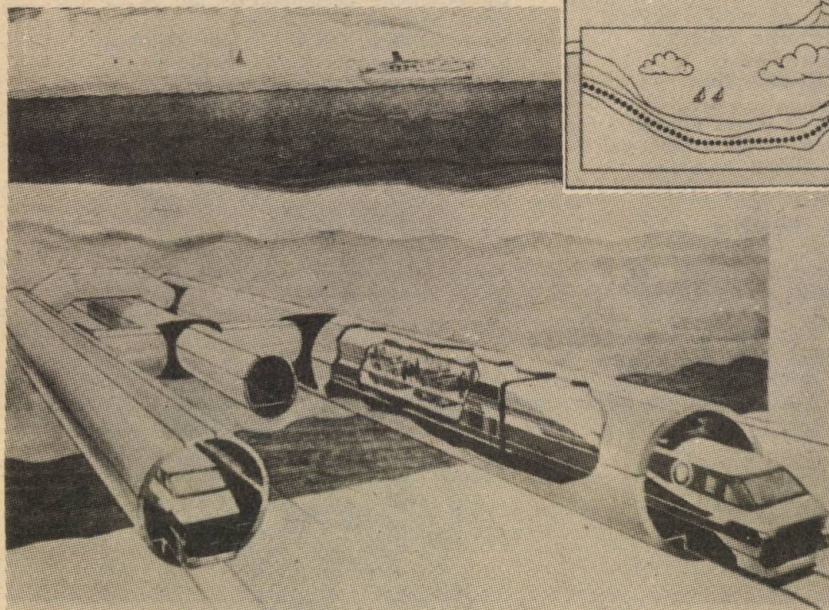
— N-a mai fost pe acas' de cinci zile, sărmanul!
(Verișoara purta chiar și lacrimi sub pleoape).
— Și mai sînt trei milenii și-un veac pîn-la anul
Iar Ploieștiul nu-i, zău, chiar așa de aproape!

— Aș mai merge și eu să-ți țin locul, nepoate!
— Vreo trei luni aș sta eu! se amestecă tata...
Fără gradul soldatului chiar nu se poate
Oameni buni, să-l lăsăm deci să-și facă armata!

TUNEL

PE SUB MARE

Harta
cu traseul
proiectatului
tunel...

...și secțiune
ilustrând
dispunerea sa
sub fundul
marin

Construirea unui tunel pe sub Canalul Minecii, care să lege Franța de Marea Britanie, este considerată a fi cel mai mare proiect de construcție civilă din Europa (2 600 milioane lire sterline). Perfectată abia în 1986 și începută de curând, realizarea acestei legături are însă o vechime considerabilă: aproape două secole. Prima variantă datează din anul 1802, când inginerul francez Mathieu a prezentat împăratului Napoleon un proiect de tunel submarin. Din motive lesne de înțeles, ideea n-a putut fi pusă în practică, dar, o dată cu generalizarea căilor ferate, ea a apărut din nou în prim plan. În 1860 s-au construit chiar 1 800 metri dintr-un tunel pilot, însă guvernul britanic a renunțat, în 1883, din motive „strategice”. S-a revenit iarăși în anii 1920, 1930 și 1960; în 1973 au fost inițiate chiar unele lucrări de testare, abandonate și ele în 1975. Acum însă, cum arătam, s-a realizat în sfârșit acordul. A fost creat chiar un consorțiu ad-hoc format din companiile France Manche și Channel Tunnel Group.

Noul proiect a avut de rezolvat multe probleme: de la cele tehnice până la cele legate de siguranța traficului maritim de la suprafață sau de securitatea împotriva actelor de sabotaj și terorism. S-au dezbătut și rezolvat și altele, mai speciale: în cele două țări ecartamentul căilor ferate e diferit, de asemenea voltajul electric pentru funcționarea locomotive-

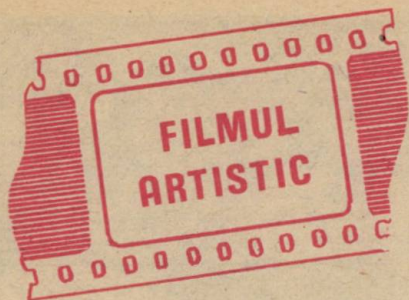
lor. Până și normele de fabricare a betonului și ranforsărilor, regulamentele de siguranță a terenurilor pentru construcții au trebuit puse de acord...

Lungimea tunelului va fi de aproximativ 49,2 km: 37,5 km sub nivelul mării, 8 km sub solul britanic și 3,7 km sub cel francez. Capetele lui sînt stabilite la Fréthun (SV Calais), respectiv Cheriton (NV Folkestone). Trenurile vor parcurge distanța în aproximativ o jumătate de oră, cu o viteză maximă de 160 km/h. Traficul va fi intens (plecări la 10—20 minute în orele de vîrf), pe lângă vagoanele de călători preconizîndu-se și trei tipuri de vagoane navetă (pentru autoturisme, autocare, vehicule de mărfuri), într-un flux de aproximativ 1 000 de vehicule pe oră.

Cum se vede și în figură, de fapt e vorba de trei tunele: două principale (cu diametrul de 7,3 m, la 40 m sub solul marin) și un tunel pilot și de serviciu (cu diametrul de 4,5 m), unite din loc în loc prin pasaje de trecere. Darea în folosință a ansamblului este preconizată pentru anul 1993. Dar specialiștii discută de pe acum despre realizarea, pînă la sfîrșitul mileniului, și a unui tunel rutier.

Prof. PETRU BLEZNEAC

rămîne pentru generațiile viitoare un document istoric

Convorbire cu regizorul SERGIU NICOLAESCU

— Stimate Sergiu Nicolaescu, sînteți născut în anul și în localitatea în care s-a realizat un film important al cinematografiei noastre, „Ecaterina Teodoroiu”. În aprilie 1930, la Tg. Jiu și în împrejurimi, s-au reconstituit pentru acest film, cu ajutorul armatei, ample secvențe ale luptei pentru păstrarea ființei naționale. Această colaborare dintre armată și cinematografie venea mai de departe, de la capodopera „Războiul independenței”, și avea să devină cu timpul o frumoasă tradiție. O tradiție pe care dv., prin filmele realizate, ați îmbogățit-o substanțial.

— Cînd a început această colaborare, această colaborare a dumneavoastră cu armata și în ce a constatat ea?

— Într-adevăr, sînt născut în orașul Tg. Jiu. Mama mea a cunoscut-o pe Ecaterina Teodoroiu; mai mult, în casa în care m-am născut eu a locuit eroina de pe Jiu cîțiva ani. Poate că una dintre exploziile produse în 1930 în timpul reconstituirilor pentru filmul „Ecaterina Teodoroiu” a speriat-o pe mama, în dumnică Floriilor, și am putea spune că aceasta a fost... prima colaborare.

Cert este că în toată copilăria m-am întîlnit, într-un fel sau altul, cu armata. Am avut o tradiție și-n familie; un frate de-al mamei fiind militar, am avut permanent în casă cărți despre ostași. Apoi, am trăit direct frontul anului '44 la Timișoara, cînd, împreună cu prietenii mei, colindam prin tranșeele orașului, asistam de pe acoperișuri la luptele din împrejurimi, îndeosebi la cele din cimitirul Mehala; și am mers apoi cu unitățile române pînă la Arad, însoțind ostașii în drumul lor de luptă și jertfe, cu speranța că, la nevoie, vom fi și noi cheamați la luptă și introduși în linia întii.

Am visat și mi-am dorit în toți anii copilăriei mele — o copilărie puternic marcată de război — să fiu ostaș, militar al armatei române. Și m-am pregătit pentru aceasta. Așa se face că în 1947 dădeam examen la Școala militară de ofițeri de marină. Din păcate, starea sănătății m-a determinat să renunț la cariera militară. Și așa am ajuns inginer și, apoi, regizor de film. Așadar, colaborarea mea cu armata pot spune că a început din copilărie. A continuat apoi în anii '56—'58 cînd, fiind singurul specialist în scutundări submarine din țară, am fost chemat ca instructor al unor subunități speciale de scafandri. Atunci, în cadrul armatei deci, m-am întîlnit cu cinematografia. Atunci am pus pentru prima dată mîna pe un aparat de filmat, aparat de care nu m-am mai despărțit niciodată și cu care am reșit în lume. Deci, prin film, nu am intrat... la apă, ci m-am ridicat la suprafața ei!

Ca regizor de film însă, colaborarea mea cu armata începe din 1966, din timpul realizării filmului „Dacii”. Din acest mo-

ment, am lucrat permanent cu ofițerii și ostașii armatei noastre. Prin disciplina care mi-o asigură la filmările în teren, prin sistemul de organizare și prin înțelegerea absolut generoasă pe care am întîlnit-o întotdeauna la cadrele de conducere ale armatei noastre, am reușit să reconstitui pentru ecran, cu fidelitate, mari bătălii și momente ale istoriei noastre multimiilenare, să scriu „cu lumina”, cum se spune, cîteva file glorioase ale epopeii naționale.

De la început am avut colaboratori militari deosebiți (unul dintre ei era maior în timpul filmării „Dacilor”, iar astăzi este general!), comandanți pe care n-am să-i uit niciodată, care au stat alături de mine zi de zi, deseori și nopțile, pe ploaie sau viscol, în condiții foarte grele și dificile, ofițeri despre care s-ar putea scrie mai mult în cronicile despre filmele istorice.

— În filmele dumneavoastră masle de ostași joacă un rol deosebit. Cum ați reușit să portretizați totuși individul, luptătorul anonim? Ce trăsături, ce dimensiuni de caracter ați urmărit să relevați?

— Filmele de război sînt de mai multe tipuri: cele gen epopee, cum este „Ziua Z”, a căror acțiune este privită cu anumită detașare, documentară, așa spune mai obiectiv, fără să se sublinieze în principal detaliile de caracter. În filme ca „Mihai Viteazul” sau „Pentru patrie” însă, pe un fundal de epopee — epopeea primei uniri a românilor în hotarele vechii Dacii sau epopeea Independenței de la 1877 — am mers pînă la amănuntul semnificativ, prezentînd deci și caractere, și portrete de luptători. Tot astfel este și „Noi, cei din linia întii”. În prim-planul unor asemenea filme se află soldatul: soldatul român exemplar pentru generațiile de astăzi; soldatul român dintotdeauna, cel care are în firea lui mult umanism, dar care se dovedește un adevărat luptător atunci cînd patria i-o cere.

— Cum „instruiți” militarii pentru intrarea lor în rol? Ați avut „sub arme, la ordinele dumneavoastră”, mari mase de ostași. Cum s-a descurcat regizorul Sergiu Nicolaescu în calitate de... comandant?

— Într-adevăr, am avut la dispoziție, de-a lungul anilor — prin grija conducerii Ministerului Apărării Naționale, care a înțeles în mod superior comandamentul realizării de către cinematografia noastră a unor filme istorice — mulți ostași. De pildă, la „Dacii” peste 3500 de militari, iar la „Mihai Viteazul” am lucrat cu o divizie întreagă. Cu comandanți și activiști de partid, cu corturi și bucătării de campanie etc. Întotdeauna a lucrat împreună cu mine consilierul militar numit de Ministerul Apărării Naționale, de regulă specialist din cadrul Centrului de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară, care a asigurat conținutul științific al reconstituirilor, fiecare bătă-

lie, fiecare luptă înscriindu-se astfel strict în datele certe ale trecutului nostru eroic, ale adevărului istoric. Sigur, această colaborare pune cel puțin două condiții: pe de o parte, consilierul militar să adere la ideea de film prin pregătirea sa, prin dragostea pe care o are pentru film și, în al doilea rând, eu, ca regizor, să învăț, să fiu deplin receptiv la ceea ce înseamnă tactică și artă militară. Numai așa, prin dialogul optim dintre regizor și consilier, instruirea militarilor pentru intrarea lor în rolul strămoșilor eroi pe care-i interpretează poate să ducă la rezultatul cel mai eficient. Eficacitate privită din punctul de vedere al instruirii propriu-zise a trupelor participante — în sensul pregătirii lor pentru apărarea patriei — precum și din acela al filmului, al valorii lui artistice și documentare. Participarea unei unități militare la reconstituirea unei bătălii eroice are, cred eu, un profund rol educativ-formativ. Ostașul înțelege pe viu și deci mai temeinic, poate chiar pentru toată viața, acea filă de istorie națională; se înfioară și se pătrunde de un puternic sentiment de patriotism ascultând sau acționând vitejește — așa cum îi cere nu regizorul sau consilierul militar, ci însăși istoria națională, adevărul istoric — la comanda unui mare voievod, sub ordinele căruia se află pentru un moment sau... pentru toată viața, cum spunem.

Cu ostașii armatei noastre, cu sprijinul consultanților militari, am realizat performanțe comparabile cu ale oricărei mari cinematografii din lume. În ceea ce privește durata de realizare a filmelor istorice, de pildă, nu avem rivali.

În filmele străine n-o să vedeți nici o înfruntare directă — corp la corp, baionetă la baionetă — între cele două armate. Veți vedea mereu strecurându-se și trecind prin fața aparatului de luat vederi, e adevărat într-o dinamică care-ți „ia ochii”, mii și mii de oameni mășându-se și alergând, dar niciodată înfruntându-se într-un atac decisiv.

Dacă revedeți însă filmul „Dacia”, vă veți cutremura încă de la primul cadru de forță acestor înfruntări. Nu mai vorbesc de „Mihai Viteazul” și de „Pentru patrie”. Deci, noi am mers mai departe. Am „jucat” luptele îndeosebi în prim-plan, aducând pe ecran chipul strămoșilor noștri luptători, hotărârea lor nestrămutată de a nimici nu doar hoardele sau lefegii imperiilor invadatoare, ci însăși ideea de invazie, de cucerire, opunând-o eroismului și dăruirii de sine într-o eternitate a patriei și locu-

Sergiu Nicolaescu în filmul „Viraj periculos”

itorilor acestui sfânt pământ românesc. Or, lupta dreaptă și cinstită, încrîncenarea dureroasă, obolul trist și niciodată dorit, ci impus, jertfa supremă nu puteau fi prezentate decît în prim-plan, aducînd astfel un elogiu, înălțînd astfel un imn fauritorilor anonimi, de milenii ai României de azi.

În realizarea acestor scene se manifestă, fără doar și poate, o mare răspundere, o mare pricepere și experiență a specialiștilor implicați, și aceasta nu este la îndemîna oricui.

Sînt sigur că, plecînd de pe un platou de filmare, dezbrîcînd uniforme dacilor, ale plăieșilor sau dorobanților, ale soldaților Mărășeștilor sau Oarbei de Mureș, militari de astăzi vor fi mai buni, mai destoinici, mai patrioți, vor cunoaște mai bine — din proprie experiență, coborîți fiind în atmosfera epocii respective — lupta înaintașilor pentru păstrarea ființei naționale și a integrității patriei române, vor fi convinși de superioritatea luptei întregului popor pentru apărarea independenței și libertății noastre.

ÎNTÎMPLĂRI

● Un record neobișnuit a realizat John Wellsonny, care a stat aproape două ore sub apă fără aparat de respirat. Premiul a fost înminat familiei defunctului...

● La un concurs de stat într-un picior, cîștigător a fost Ben Croft, care a stat 34 de ani, fiind invalid de război.

● Schiorul Roy Persey, sărînd de la trambulina din localitatea Mancha, a trebuit să plutească două ore în aer, pîrtia nefiind liberă pentru aterizare.

● Stevenson Mark a stat 20 de ani în cap. E vorba de capul Horn.

● Cartea de telefon a orașelului Smallittle conține 13 numere de telefon de cîte o singură cifră, fără ca cifrele să se repete!

● Un neașteptat record a stabilit ospătarul Pirlote. Făcînd în fiecare seară casa, după nici o lună și-a făcut și vila!

● O descoperire neașteptată a făcut arheologul Mc.Out, care, venînd acasă, a descoperit că soția sa nu era singură...

● Biologul și savantul Hans Mistake a stabilit că strămoșul omului a fost maimuța, iar că strămoșul maimuței ar fi fost omul... Susține că trecerea de la maimuța la

om și invers ar avea loc ciclic, acum unu alîndu-se în perioadă transformării omului...

● În urma unor săpături în zona Carmanish, un grup de arheologi au descoperit cîteva cutii de conserve de mărimea unui ou. S-a stabilit că, în urmă cu 5 000 de ani, acolo trăia o veche civilizație de canibali.

● Trei zile și trei nopți a stat cetățeanul Domenico în apa mării așteptînd să traverseze pe celălalt mal. Se orientase greșit după expresia: „Cu răbdarea, treci și marea!”

● Remarcabile realizări a obținut cercetătorul Tom Banaley, care a studiat doi ani posibilitatea schimbării vitezei luminii. În final a descoperit într-un manual de fizică și chimie constanța luminii, care demonstrează că viteza nu poate fi modificată.

● Deosebit de utilă pare a fi descoperirea scaunului cu patru picioare de către un oarecare Javierson, căruia i-a venit ideea cînd se întorcea de la restaurant în patru lape.

Locotenent-major ANANIE GAGNIUC

NĂUCITOARE

— Este recunoscut faptul că luptele reconstituite de dumneavoastră sînt adevărate pagini de artă și tactică militară. În acest sens cred că atribuți un rol deosebit de important consultantului militar. În ce măsură activitatea acestuia este și un act de creație?

— În momentul în care ceva se transpune în film, obligatoriu acel ceva — științific, tehnic, de orice altă natură — trebuie să se transforme în artă. În film, distanțele nu mai sînt aceleași ca în realitate, timpul nu mai este același și ca atare totul trebuie redus la dimensiunile și orarul filmului. Această translație n-o poate face oricine. Această operație, deopotrivă tehnică și artistică, trece prin creație.

Fiecare cadru se lucrează în parte — prin gîndire, planificare și repetiție — distanțele se precizează concret, exploziile se amplacează matematic și se amorsează cronometric în funcție de conținutul ecranului, combinația atacului de cavalerie cu avîntul infanteriei, mișcările de tancuri și sprijinul de artilerie, toate lucrurile acestea, care pe ecran durează uneori cîteva secunde și care dau impresia de real, sînt, de fapt, gîndite și calculate de regizor și consilierul militar zile și nopți întregi, uneori săptămîni și chiar luni, cu zeci și sute de variante, și asta numai pentru faptul că spectacolul nu trebuie să trădeze realitatea, spectacolul-filmic trebuie să rămînă mijlocul artistic prin care prezentăm adevărul vieții.

— În filmele dumneavoastră, realitatea concret-istorică este prezentă pînă la detaliu, dovedind un adevărat cult al documentației. Să fie aceasta urmarea faptului că ați parcurs școala documentarului?

— Întotdeauna mă apropii de epoca în care are loc acțiunea filmului pornind de la detaliile cele mai subtile și pretențioase; citeodată chiar obsedat. Atunci cînd sînt în jurul meu perfecțiunea costumului, detaliile locului, atmosfera epocii, sînt mai inspirat și mă simt ca un ostaș care și-a făcut pe deplin datoria față de popor și istorie, dar și față de mine însumi, față de conștiința mea de artist.

Această obsesie a adevărului istoric, pînă în cele mai mici amănunte, m-a condus la unele descoperiri, cum ar fi localizarea precisă, cred eu, a perimetrelor unde s-au consumat mari evenimente ale trecutului nostru național.

La „Mihai Viteazul”, împreună cu consilierii militari, ne-am deplasat pe locurile bătăliei lui Mihai. La Călugăreni am ales inițial locul după notațiile unor istorici. Și totuși, privind prin obiectivul aparatului de luat vederi n-am fost mulțumit: în ca-

(continuare din pag. 219)

Se auzi, la început, un bîzîit ușor, ceva ca un foșnet de celofan, mototolit în palmă, apoi deodată, clare, distincte, două voci bărbătești:

— *Tovarăș inginer Teodor Minecan, ce anume a vrut să afle de la dumneavoastră, la Madrid, pictorul Romeo Soreanu?*

— *Cîte ceva despre unii dintre colegii mei de muncă. Zicea că-i cunoaște și el, dar că nu i-a mai văzut de mult. Nu i-am spus însă nimic, tovarășe căpitan, văr jur, absoțt nimic. Iar Romică n-a insistat nici el. De altfel, cred că a făcut-o din pură curiozitate și...*

— *Dar domnul Pirenot Nelvil?*

— *Ce-i cu el?*

— *În ce relații vă aflați?*

— *Sîntem prieteni.*

— *Curioasă prietenie, tovarășe inginer! Aș vrea să vă informez că, grație ceasului pe care îl aveți la mînă, cadoul lui Nelvil, convorbirea noastră de aici este recepționată și se poate înregistra în autoturismul domnului Pirenot. La fel și toate celelalte discuții pe care le-ați avut, cu colegii, la institut...*

Se auzi un declic metalic. Sec. Chirică închise aparatul de radio. Pirenot îl privea încă hipnotic, uluit, interzis. Apoi își plecă fruntea. Învîns.

Jovial, locotenentul de securitate îi susură la ureche:

— În numele legii, monseniore, sînteți arestat!

După care trecu la volan și demară în trombă, în vîfor de pneuri nebune, spulberînd pentru o clipă pacea frunzelor moarte de pe caldarîmul toamnei...

dru ou intrau toate trupele descrise de Bălcescu, identificate de cercetarea istorică contemporană. Și atunci, ne-am deplasat în stînga, în dreapta, am măsurat, am calculat, am pus în relație topografia reliefului cu planul de desfășurare a trupelor și așa am descoperit, cred eu, locul real. Acest loc corespunde descrierii bătălier: cortul lui Sinan Pașa, dealul cel mai înalt, drumul vechi, vechea albăie a Neaîlovului, care și-a schimbat de-a lungul anilor de mai multe ori cursul...

**Convorbire consemnată de
maior VIOREL DOMENICO**

(continuare în pag. 237)

POVESTE S.F.

(urmăre din pag. 215)

— Ba da. Si, ne-am gîndit la toate. De aceea, în rachetă vei fi însoțit de doi roboți imuni la psihocinetică. Ultimele cuceriri ale tehnicii. Ei sînt programați să te lichezeze, în cazul în care nu îți respecti întocmai programul. E corect, nu?

— Mă lucați pe la spate, domnule doctor Baw...

— Nu avem ce face, Si. Pacea cu forța nu se poate impune altfel... Hai, lasă prostiile!... Vei fi un erou universal.

Baw îl bătu pe umăr pe celebrul Si Hall, apoi continuă:

— Deschide videomonitorul planu a primi binecuvîntarea bătrînului Silma! Si Hall se execută morocănos. În ecran apărură chipul lui Al Silma, obosit și plin de griji.

— Mă auzi, Si?

— Vă aud, domnule.

— Aprob începerea Marelui Program de Instaurare cu Forța a Păcii Veșnice. Îți doresc noroc. Si!... Pentru Pace, FOC! Imaginea dispărură. Si și Baw se îndreptară spre rachetă.

În acest timp, Ned Lass reușise, cu ajutorul lui Tys, să adune destui oameni cinstiți. Îi învăța cuvîntul magic pe care marea majoritate l-a asimilat imediat. Băieții lui Lisk Bern nu au prins de veste despre acțiunea lui Ned. Căscău gura la T.V. — relief, urmărind evenimentele mai importante. Oamenii cinstiți se încolonav în armata lui Ned, ivindu-se de unde nici nu te așteptai. Acum, acțiunea era totul!... În mîntea lui Ned se aprinsă un milion de torțe. Începură să strălucească și mințile celorlalți.

În rachetă, Si Hall înghiți pastila sîngerie, apoi se concentră din răspuneri. Simți însă că ceva nu este în regulă. Neuronii îi vibrau să plesnească. Scurt-circuit!... „Pierd miliar-dul!” — reuși să biigui Si.

— Inhibă-te, criminalule! — ordonă mental Ned.

Si Hall căzu într-o stare de prostrație totală. Nu mai putea acționa în nici un fel. Roboții, programați așa cum știm, sesiză imediat neputința lui, intrînd în acțiune. Am putea spune că l-au ucis cu sînge rece, dacă roboții ar fi avut sînge. În acest caz afirmăm că l-au ucis pur și simplu. Ned Lass realiză că totul s-a sfîrșit cu bine. Războiul neînceput se terminase. La fel a simțit și mulțimea. Despre omul Primejdioșilor, Ned a recepționat imediat că și-a deconectat gîndurile ucigătoare. Pacea fără forță se instaurase pe bătrîna planetă.

Terminasem de citit povestea și căzusem pe gînduri. Cătălin, pe care îl credeam adormit de mult, mă surprinse cu o întrebare.

— Tată, care era, cuvîntul magic pe care mulțimea l-a învățat de la Ned Lass?

Întrucît povestea nu îl dezvăluise, îl căutai în sufletul meu.

— Speranța! — îl asigurai convins pe Cătălin. Acum dormi liniștit, băiatul tău!

HARTA DRUMURILOR EMINESCIENE

Mihai Eminescu se naște la jumătatea secolului trecut în eferescenta puternicelor manifestări ale spiritualității unitare românești de pe vechiul pământ al Daciei. În acest spirit militaseră marii bărbați ai culturii noastre „din veac”, cum îi numea Sadoveanu, iar idealurile politice ale unității și independenței au devenit principiile fundamentale ale patruzecioptistilor, înscrise în programul de acțiuni politice, puse în fruntea publicațiilor („*Dacia literară*”, „*România viitoare*”), rostite explicit în discursurile înflăcărâte ținute la București, Iași, Islaz, Blaj, cuprinse în opere ale căror titluri erau grăitoare: *Cîntarea României* sau *Românii sub Mihai Vodă Viteazul*.

Elev însetat de cultură și crescut la focul sacru al acestor idealuri de foști revoluționari refugiați în Bucovina, în frunte cu mentorul său Aron Pumnul, a cunoscut de timpuriu crezurile și năzuințele patruzecioptiste, devenind un partizan al lor. Va fi pornit, băietandul Eminescu, spre Blaj, la 1866, așadar la vârsta debutului, care atesta deja o conștiință artistică ieșită din comun, numai pentru că acolo existau școli cu renume, chiar dacă îl atrăgeau învățații profesori împătimiti în credința națională? Fără îndoială că nu: cărțile acestora (Timotei Cipariu, Ioan Micu Moldovan și alții) îi erau cunoscute încă din biblioteca gimnaziștilor cernăuțeni. Iar studiile și le-ar fi putut continua, tot așa de bine, fie la Cernăuți, fie la Botoșani, fie la Iași, unde învățămîntul, bazat pe o bogată tradiție, își avea mentori de renume universitar, ajunși de altfel, după 1860, când ia naștere Universitatea ieșeană, cea dintîi din țara unită, iluștri profesori ai ei.

Altul era motivul începutului peregrinărilor „tinerelului” Mihai Eminescu: cunoașterea spiritualității românești de pretutindeni, înțelegerea deplină a graiului, obiceiurilor, literaturii populare, condiția a desăvîrșirii idealului de unitate istorică și geografică. Cu „*Deșteaptă-te române*” în suflet, citit încă în cărțile bibliotecii

gimnaziștilor, Eminescu va străbate ținuturile românești, experiență care, dincolo de cristalizarea concepției sale politice naționale, manifestată direct în opera beltristică și publicistică de mai târziu, avea să ducă la desăvîrșirea limbii noastre literare, deci la unitatea de expresie, cea dintîi dovadă a originii comune, a traiului unitar în Dacia romană, a neputinței de a se destrăma ființa unui popor, cu toate vicisitudinile istorice la care a fost supus vreme de două milenii.

Mai puternică mult decît simpla dorință de a studia, această iscodire, la fața locului, a însemnat cel mai desăvîrșit studiu al poetului în domeniile istoriei, geografiei, științelor naturii, etnografiei, folclorului, gramaticii ș.a.m.d. Preștiința milenară a geto-dacilor, nicînd pierdută ori întunecată, de la înțelesul stelelor, vremii și rodirii și pînă la cunoașterea sufletului omenesc, a devenit școala de bază a lui Mihai Eminescu, sedimentată în toate locurile de grai românesc, dincolo de țara unită la 24 ianuarie 1859, în locurile care vor reveni la trupul comun al patriei la 1878 sau 1918.

Reconstituim, astăzi, pentru prima dată sistematic, drumurile lui Eminescu, străbătute în vremea droștelor, căruțelor de poștă, a începutului de modernizare a drumurilor și de construire a celor dintîi linii ferate. Și comparăm cu drumurile altor călători ai vremurilor, pentru a constata că nimeni, pînă la sfîrșitul veacului trecut, nu a cunoscut atît de bine întreaga hartă a ținuturilor locuite de poporul nostru ca autorul poemei de însuflețitor vizionarism **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie.**

Vom dovedi aceasta transpunînd nu „preumblările” — cum făcuseră alții în epocă — ci umbletul, cel mai mult pe tălpile umilelor încălțări, pe întregul pămînt românesc.

Pînă la 7—8 ani, „țara” lui Mihai era așadar Ipotești, cu unele drumuri, desigur, la Botoșani și Agafton, unde familia avea rubedenii, la tirg la Dorohoi ori la

Bucecea, la Dumbrăveni, unde căminarul muncise mai înainte și avea prieteni, în alte locuri din jur, poate și pînă la Mihaileni, luat să-și conducă frații cînd porneau spre studii în alte zări, mai îndepărtate.

Un gînd de a-l duce și pe el la învățătură la Cernăuți l-a avut căminarul încă din 1857, cînd este trecut pentru prima dată pe pașaportul părintelui, avînd și cea dintîi descriere a înfățișării: „Statul: crescător/ părul: negru/ ochii: negri/ nasul: potrivit/ fața: smolită”.

Ceea ce se știe exact acum din documente și de la Radu I. Sbiera și Teodor V. Ștefanelli, ambii prieteni apropiați ai perioadei cernăuțene, este că în septembrie 1858 se afla în clasa a treia a școlii primare greco-orientale, numită atunci „National-Hauptschule” pentru ca, în iulie 1860, să încheie clasa a patra „clasificat cu eminență al 5-lea între 82 de elevi”. În septembrie 1860 devine elev al Gimnaziului, pe care îl părăsește însă definitiv din semestrul al doilea al anului 1863 (început de aprilie).

La Ipotești a stat o parte din perioada aprilie 1863 — martie 1864, făcînd, desigur, alte drumuri, la Botoșani, Dorohoi, Dumbrăveni, Agafton, poate și în alte locuri, încercînd să se pregătească pentru examenele de sfîrșit de clasa a doua și de clasa a treia. La începutul anului 1864, elevul, neputînd fi ajutat deloc de familie, strîmtoată financiar și din cauza secetei, încearcă să obțină o bursă pentru a termina clasa a II-a la Botoșani, dar neobținînd-o se va reîntoarce la Cernăuți tocmai cînd, între 1/13 martie și 15/27 mai 1864, orașul cunoaște o mare sărbătoare spirituală: turneul trupei de teatru Fani Tardini—Alexandru Vlădescu, în reprezentațiile căreia au putut fi urmărite spectacole în limba română, cele mai multe fiind piese din repertoriul național, aparținînd lui V. Alecsandri, Matei Millo, C. Negruzzi, D. Bolintineanu, Ioan de Lacea și alții.

Mihai era socotit încă gimnazist, primește bilete gratuite, este fascinat de teatru și se consemnează „dispariția” lui concomitent cu plecarea trupei din Cernăuți. Istoricii teatrului, Teodor T. Burada, Ioan Massoff, apoi Lecca Morariu, George Baiculescu, G. Călinescu, Augustin Z.N. Pop, Zoe Dumitrescu-Bușulenga și alții înclină să creadă că Mihai a urmat trupa de ambulanți în drumurile ei spre Brașov, unde aceasta sosi la 14/26 iunie 1864, cum anunță publicația „*Aurora Română*”, făcînd un drum de o lună încheiat „prin pasul Buzăului”.

De aici se pare că a trecut și la Sibiu, în căutarea fratelui său Nicolae.

Considerăm că Eminescu nu era încă „angajatul” trupei, ci doar simpatizantul ei. Se va fi întors tot cu actorii Tardini, Vlădescu, Ioan de Lacea, Comino și ceilalți la Botoșani în toamnă, dar nu mai

¹ Teodor V. Ștefanelli: *Amintiri despre Eminescu*. Institutul de arte grafice C. Setea, 1914.

ajunge la Cernăuți. Documentele arată clar că la 5 octombrie se află copist la tribunal și apoi la Consiliul permanent din Botoșani, unde-și petrece iarna, pînă la 5 martie 1865, cînd își dă în cea mai mare grabă demisia și la 9 martie solicită pașaportul pentru studii la Cernăuți, eliberat la 11 martie.

Trupa Tardini—Vlădescu susținuse la Cernăuți al doilea turneu între 2/14 noiembrie 1864 și 9/21 martie 1865. Dacă ar fi fost suflleurul trupei, Eminescu nu ar fi avut nevoie să funcționeze vreme de cinci luni la Botoșani. Abia acum se decide, după opinia noastră, să devină cu adevărat slujitorul Thaliei, așa cum vor consemna peste vreme, aceste începuturi, Veronica Micle, Mite Kremnitz, I.L. Caragiale și Alexandru Vlădescu.

Trupa de ambulanți va ajunge din nou la Brașov la 13/25 iunie 1865, după ce, între timp, dăduse spectacole în mai multe orașe din Moldova; deci și Eminescu a cunoscut acum unele localități ca Fălțiceni, Roman, Bîrlad, Vaslui, Piatra Neamț, Focșani.

În toamna anului 1865 îl aflăm în preajma lui Aron Pumnul, ocupîndu-se de bibliotecă, dar marele său sfătuitor moare la 12/24 ianuarie 1866, nu înainte de a-l fi îndrumat să se îndrepte spre Blaj. „Privatistul” își aduce elogiul său fierbinte în *La moartea lui Aron Pumnul*, cea dintîi poemă publicată, întrucât în condiții atît de triste. Totuși îi apare și poezia, trimisă mai dinainte, în „Familia”. De-aș avea, aceste fapte literare împăcîndu-l cu severul căminar.

Episodul următor al călătoriilor sale începe de aceea de la Ipotești, pe citatul

„drum împărătesc” din *Geniu pustiu*. Drumul nu putea fi altul decît prin Mihăileni, Mihai Eminescu posedînd încă pașaportul eliberat în 1865.

Mihăileni—Siret—Cîmpulung Moldovenesc—Vatra Dornei—Pasul Tiubea—Bistrița—Mureș—Oșorhei (Tîrgu Mureș)—Dicioșin Martin—(Tîrnăveni)—Blaj este calea urmată, după cum o dovedesc drumurile înscrise în hărțile vremii.

Eminescu „n-avea testimoniu decît de pe clasa a II—III-a gimnazială”, scrie evocatorul acestei epoci, Elie Dăianu, în *Eminescu în Blaj*. Citește mult, dar se pare că tot atît de mult ascultă poveștile „măgărarului” din Zeza, adică ale sacagiului gimnaziului, Nicolae Mișu, poreclit Chenderi, cunosător de basme fără pereche.

Doar pentru cîteva zile pleacă la Alba Iulia, pentru a asista la lucrările „Asociațiunii”, care s-au ținut în zilele de 27—28 august 1866, de unde, prin Bucerdea Grînoasă, revine la Blaj, dar nu pentru multă vreme, căci la sfîrșitul lui septembrie se va afla la Sibiu, unde leagă prietenie cu Nicolae Densușianu. Acesta îi trimite la preotul Bratu din Rășinari (bunicul viitorului poet Octavian Goga), prin legăturile misterioase ale căruia, cu oameni anume care făceau legătura cu România, trece pe căi ocolite, întrucît îi expirase pașaportul, prin „Vama Cucului”, intrînd în Valea Oltului și apoi prin Cozia—Rîmniceu Vilcea—Curtea de Argeș—Pitești și ajunge la București.

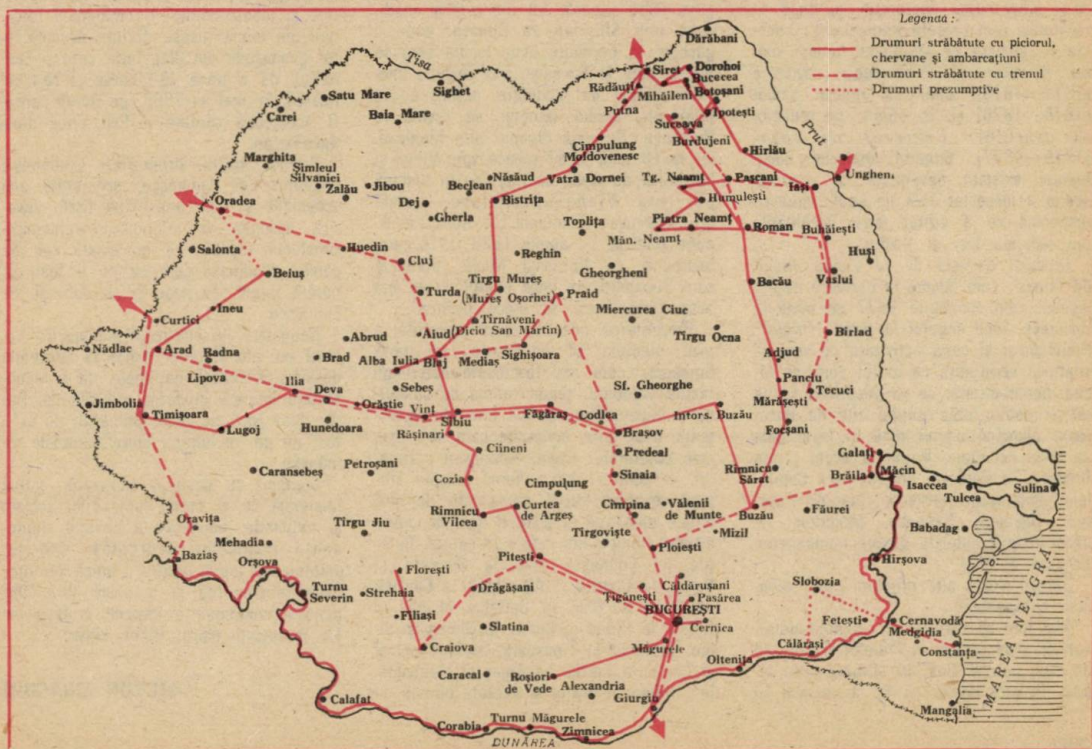
Și acum urmează etapa cea mai oare de descifrat, de prin sfîrșitul lui octombrie—început de noiembrie pînă în vara—toamna anului 1867—cînd este

descoperit de actorul Găvănescu din trupa lui Iorgu Caragiale în portul Giurgiu.

Există însă o scrisoare a lui Mihai Eminescu din care rezultă că în anul 1867 s-ar fi aflat la Timișoara, iar Ioan Slavici consemnează că tot pe atunci ar fi ajuns și la Beiuș, unde și-ar fi trecut examenul clasei a III-a gimnaziale.

În orice caz, în calitate de suflleur a slujit în trupa lui Iorgu Caragiale la Tirgoviște, Pitești, Ploiești, Cîmpina, Buzău, Focșani, Galați, Brăila, Călărași, Giurgiu, poate și în alte locuri în toamna și iarna 1867—1868. Mai limpede este consemnat în documentele vremii marile turnee pe care l-a organizat Mihai Pascaly în Transilvania și Banat. Pornită la 1 mai din București, trupa sosește la Brașov la 4/16 mai 1868, primul spectacol avînd loc la 5/17 mai, iar ultimul pe 3/15 iunie, peste o zi plecînd la Sibiu, oraș cunoscut din peregrinările anterioare. Urmează reprezentațiile la Lugoj între 22 iunie/4 iulie și 14/26 iulie, peste două zile se află la Timișoara, după trei spectacole urmînd Aradul, unde trupa este găzduită aproape o lună, dînd doar cîteva reprezentații în oraș, dar colindînd mai multe localități din împrejurimi. Eminescu are aici prilejul să-l cunoască pe Iosif Vulcan, aflat și el în trecere spre Gherla. La Oravița artiștii lui Mihai Pascaly sosesc cu trenul la 18/30 august 1868 și, după două spectacole, ajung la Baziaș la 21 august/3 septembrie pe cea mai veche linie ferată de la noi (construită în 1856). Apoi, pe Dunăre, aproape o săptămînă pentru a ajunge la Giurgiu și București.

Harta drumurilor eminesciene în reconstituirea lui Victor Crăciun

Se știe că între 29 septembrie/ 12 octombrie 1868 și 21 martie 1869 Eminescu este suflerul II și copist de roluri la Teatrul Național din București. La 1/13 aprilie 1869 este unul dintre întemeietorii societății „Oriental”, în ale cărei statute era prevăzută culegerea de folclor, ceea ce poetul realiza însă de multă vreme, cu prilejul tuturor drumurilor sale.

În iunie 1869, începe cel de-al doilea mare turneu al lui Mihai Pascaly; după Iași (iunie — iulie), Botoșani, ajungând și această trupă la Cernăuți (3/17 iulie—20 iulie/1 august 1869). În timpul reprezentațiilor la Botoșani, Eminescu este convins de familie să părăsească pentru totdeauna teatrul și, după un scurt popas la Ipotești, pleacă pentru cinci ani la studii la Viena și Berlin.

La 19 ani așadar, când pornea prin Cernăuți, Lvov, Cracovia, Praga (unde va face prima fotografie), la Viena, „țara” lui Eminescu era cu adevărat întregul pământ locuit de români.

La Viena, înubit de colegi și devenit unul din conducătorii Societății „România Jună”, poetul, cunoscut acum și prin poemele apărute în „Convorbiri literare” și prin articolele din „Federațiunea” și „Albina”, devine un nume reprezentativ, în special între tinerii studioși și intelectuali din țară. Prestigiul îi sporește prin rolul jucat în organizarea serbarilor de la Putna, la care participă, la 27 august 1871. Prilejul este, desigur, folosit și pentru a cunoaște întreaga zonă a Bucovinei, de unde coboară către Iași, fiind bine primit în societatea „Junimea”. Cu sprijinul acesteia își continuă de altfel studiile la Berlin, în 1872—1874. În acest ultim an, probabil după ce a vizitat Jena, unde intenționase pentru moment să-și pregătească doctoratul, și după ce călătorește prin orașele Königsberg, Cracovia și Lemberg, se stabilește la Iași, întâi ca director al Bibliotecii centrale (1874—1875); apoi ca revizor școlar (1875—1876) și, în sfârșit, ca redactor al ziarului „Curierul de Iași” (1876—1877). Bogatul material documentar existent dovedește că revizorul școlar a inspectat 152 de școli, ceea ce înseamnă că a vizitat toate localitățile din județele Iași și Vaslui.

Dirind și demisia de la „foaia vitelor de pripas”, cum numea în deridare gazeta ieșeană, din octombrie 1877 se mută la București, fiind angajat la ziarul „Timpul”. Preluându-și și noua activitate cu aceeași continuitate seriozitate ca în tot ceea ce făcea, poetul-gazetar se va desprinde foarte rar și pentru prea puține zile de București, ajungând uneori până la Iași, unde se aflau cei dragi, Veronica Mică și Ion Creangă, la Botoșani sau în jurul Capitalei (Căldărușani, Cernica, Snagov, Pasărea, Țigănești, Băneasa, Măgurele — unde tradiția vorbește despre compunerea *Scrisorii a IV-a*).

Totuși, citeva alte drumuri „noi” trebuiesc consemnate.

Mai întâi să menționăm vacanța petrecută în mod creator la Florești, plasa Jiul de Jos, județul Dolj, în apropiere de Filiași, în vara anului 1878, la conacul lui

Nicolae Mandrea, loc în care realizează traducerea volumului întâi din celebra suită de documente *Fragmente zur Geschichte der Rumänen*, transcrise din arhivele veneze de Eudoxiu Hurmuzaki.

Apoi, a devenit, certitudine prezența poetului la Constanța. Călătoria, începută la 10 iunie 1882 în gara Filaret, s-a desfășurat pe traseul Giurgiu, de unde, pierzând cursa fluvială, vizitează și Ruscucul, mergând apoi pe Dunăre, la 13—14 iunie, până la Cernăvodă și din nou cu trenul, la Constanța, de unde, a doua zi după sosire, la 16 iunie, îi scrie Veronică Mică o impresionantă scrisoare, promițându-i „la anul să știi că venim amindoi aici”.

Altă călătorie face la Iași, cu prilejul dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare, la 5 iunie 1883. Nu participă însă la festivități, iar poezia dedicată evenimentului, *Doina*, este citită doar în cercul prietenilor apropiați. Se repede acum poate și până la Botoșani și își vizitează vechiul prieten Samson Bodnărescu, aflat director al așezămîntului Atanasie Bașotă din Pomirla.

La 17 iunie 1883 este la București și la scurt timp se îmbolnăvește, începînd alte drumuri, pentru îngrijirea sănătății, către Viena mai întâi. După însănătoșire, la sugestia junimiștilor, însoțit de Chibici-Rivneanu, face o excursie în Italia, până la Florența (unde se afla la 14/26 martie 1884) și de unde, prin Bologna și Veneția, se reîntoarce la Viena, ca să revină la București la 20 martie/2 aprilie 1884, ora 20.

În țară face drumuri mai ales în Moldova (între 1 octombrie 1884 și 1 septembrie 1885 este profesor suplinitor la Școala comercială din Iași), dar la 4 august 1885 pleacă, tot din motive medicale, prin Chișinău, la Odessa. Iarna îl găsește la Cernăuți, unde locuia sora sa Aglae, apoi la Suceava, spre bucuria unor vechi colegi de studenție, pentru ca în primăvara anului urmărit să revină la București. Din nou drumuri prin Moldova, iar la 16 iulie 1887 pleacă spre Viena și Innsbruck, de unde se întoarce în toamnă pe ruta Viena—Bratislava—Cernăuți—Suceava—Burdjeni. La Botoșani rămîne până la 14 aprilie 1888, zi în care, împreună cu Veronica Mică, pornește spre București, de unde poetul nu va mai avea forța fizică să plece nicăieri.

Prezentarea noastră, foarte succintă, a avut menirea să amplaseze, pe harta României, cele mai fascinante pelerinaje făcute vreodată, ținînd seama de condițiile politico-geografice ale țării, de inexistența unei baze materiale care să-i ușureze călătoriile. Tînărul Eminescu a repetat, în plină epocă modernă dinspre sfîrșitul veacului trecut, peregrinări de azei antic, dispărînd și apărînd aidoma legendarului Homer, din cetate în cetate. Cetățile lui Eminescu erau la Suceava și Putna, la Bistrița și Alba Iulia, la Cetatea de Baltă și Blaj, la Cetățuia Iașului și Brăila, la Birlad și Buzău, la Brașov și Sibiu, la Arad și Timișoara, la Caransebeș și Cozia, la Curtea de Argeș și Tirgoviște, în Cetatea lui Bucur și Cetatea Banilor, la

INVOCAȚIE

Lui Mihai Eminescu

N-am tulburat secunda niciodată
îngă teiul sfînt și stelar,
doar verbul meu rostea universal
prin care Tu existai tutelar.

N-am tulburat ninsoarea niciodată
cînd pătura striga anotimpul
doar sărutul amiezii invoca prîmirea
sub manta nopții încrîncenînd Olimpul...

N-am tulburat secunda niciodată
petala ei zămislă Nemurire —
innoptam rostindu-ți poemul
din necuprinsa-ți zidire.

MARIUS C. NICA

Giurgiu și noul Tomis și ar trebui enumerate mii de localități prin care a trecut, cu pașii lui, bătînd cu încălțări sărace întregul pămînt românesc. Pretutîndeni s-a minunat de cele văzute; de pretutîndeni a desprins o legendă, o faptă, un cuvînt; pretutîndeni a fost interesat de oameni și de viața lor. Sutele și sutele de locuri străbătute, sate, așezări, unele încă fără nume la vremea aceea, colțuri de stîncă și vîgăuni, „vămi ale văzduhului”, făgașuri și prîvelști de legendă au trecut cu înfățișarea sau doar cu pomenirea lor în pagini care constituie piatra unghiulară a culturii naționale. Locurile i-au amintit figurile de „dăttori de legi și datini”, cărturari care au ținut trează conștiința națională, luptători pentru unitate și independență. Ce minunată izbucnire din inimă fusese dorința născută între gimnaziiști din Blaj, între care și Eminescu, de a porni să-l caute și să-l cunoască, în acel an 1866, pe Avram Iancu! O asemenea căutare a fost orice drum eminescian.

Privind harta drumurilor românești străbătute de Eminescu, prezentată aici schematic și încă neexistînd toate dovezile, ascunse de intemperii vremelnice, constatăm așadar că nu există colț de pămînt românesc care să nu fi fost cunoscut direct, cu pașii și cu suflul, de Eminescu.

Neegalata lui poezie și publicistica politică nu s-ar fi putut înălța la conceptul desăvîrșirii unității naționale, ca o reconstrucție istorică modernă a străbunei Dacii, dacă încă de tînăr Eminescu nu ar fi fost un om al întregii ființe naționale românești.

Contopit cu destinul oamenilor, trăind împreună cu ei drama oropsirilor sociale și naționale, Eminescu a devenit chintesența tragicelor nedreptăți istorice, portdrapelul luptei pentru o unică spiritualitate românească și o unică țară. Din această conștiință a izbucnit profeta sa: **La trecutu-ți mare, mare viitor!**

VICTOR CRĂCIUN

Un general de cavalerie român,

MAESTRU AL CÂNȚONETEI NAPOLITANE

În ziua de 17 decembrie 1962, marele poet napolitan Domenico Furno a publicat în ziarul *Il Matino* din Napoli un articol pe trei coloane titrat cu litere majuscule: *Muzicianul român Skeletti, autor de cîntece napolitane*, iar supratitlul, *Un caz singular în istoria cîntecului*, invita parcă cititorii și, bineînțeles, specialiștii artei sunetelor să pătrundă în amănuntele de-a dreptul senzaționale ale unui proces de creație muzicală singular. Să deschidem volumul de *10 Canzoni napolitani* tipărit în Italia (1939), spre a cita din prefața scriitorului Domenico Furno: „Skeletti e napolitan? M-aș fi îndoit, dacă nu aș fi văzut cu ochii mei actul său de naștere. Pare — într-adevăr — imposibil ca el să fie român... Ar fi fost mai puțin bizară natura dacă ar fi făcut să se nască acest temperament de artist, autentic napolitan, la Napoli și nu aiurea”. Melodiile acestui volum au fost interpretate de cei mai de seamă cîntăreți ai Italiei — de la Tito Schipa, Assandă, de Luca, Elena Zapponi, Margherita Cossa, pînă la Beniamino Gigli —, unele piese fiind tipărite apoi separat în numerele unice ale cunoscutelor colecții *Piedigrotta* (ca, de pildă, *Dimme* — Spune-mi) și difuzate la posturile radiofonice ale întregii peninsule. „Emil Skeletti, purtînd din armoniile patriei sale nostalgice vibrații ale acelor cîntece de adîncă pătrundere pe care uneori radioul ni le transmite și care în suavă lor tînguire par a ne legăna într-un vis iradiînd dulci viziuni — remarcă același maestru al versului, Domenico Furno — fu prins în cercul magic al cîntecului napolitan, vrîjit de farmecul cu care el îl înfășură, spre a se dezlega în inspiratele sale inimitabile compoziții”.

Desigur, această introducere în opera muzicală a lui Emil Scarlat Skeletti poate apărea exagerată dacă nu vom apela la documentele epocii de afirmare a creatorului nostru. Ce poate fi mai edificator decît ca pe genericul unui aîș alcătuit din pagini nepieritoare de „cîntece napolitane *antice și celebre*” să figureze — alături de Tagliaferi, De Curtis, Mario și Di Capua — numele românului Skeletti? Ce loc ocupă în ierarhia valorilor artistice lucrarea *Dimme* (Spune-mi), așezată — pe același aîș — alături de *Santa Lucia*, *O Sole mio*, *Torna a Surriento*? Răspunsul este simplu: „Ei, bine — conchide poetul italian — dacă orașul nostru nu-l poate număra printre locuitorii săi, cum atît de bucuros ar face-o, totuși Napoli oferă din toată inima lui Emil Skeletti, care atît de admirabil i-a cîntat frumusețea, acea ce-

tățenie spirituală la care dragostea îi dă dreptul.” Cine a fost compozitorul — aproape necunoscut — în propria-i patrie? De ce a rămas pînă azi în umbra nemeritatului anonim artistic?

Răspunsul pare simplu: haina militară pe care a purtat-o toată viața l-a obligat pe compozitor să trăiască departe de breasla muzicienilor, să se ascundă sub pseudonim, deși a fost membru activ atît în vechea *Societate a Compozitorilor Români*, cît și în *Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor*. Se mai adaugă o nejustificată modestie profesională datorată faptului că pînă la sfîrșitul vieții (1969) a rămas un autodidact în muzică. A scris lieduri, romante, cîntece pentru copii, coruri, piese de muzică ușoară (pe versuri de G. Coșbuc, Al. O. Teodoreanu, Duiliu Zamfirescu) și marșuri. Bineînțeles, un loc important în creația sa l-au ocupat cîntecetele napolitane, fapt care i-a atras cooptarea în *Societatea Italiana degli Autori ed Editori* (Roma, 1937).

Născut la 28 septembrie 1888 în Ga-lați, Emil Skeletti a făcut parte dintr-o ilustră familie de... generali. Tatăl său, Scarlat Skeletti, general de divizie (infanterie) a participat la războiul de independență din 1877—1878; fratele cel mare, Teodor Skeletti, a fost general de infanterie; al doilea frate, Mihail Skeletti, a ajuns general de artilerie; Emil Skeletti, muzicianul, s-a pensionat ca general de cavalerie; în sfîrșit, poate că și fratele cel mai vîrstnic, Anton Skeletti, locotenent de roșiori, ar fi ajuns tot general dacă nu ar fi murit de tînră. Și pentru a contura definitiv tradiția militară a familiei Skeletti merită să amintim că vestitul compozitor al melodiei *Ce te legeni codrule*, Gheorghe Skeletti, unchiul lui Emil, a fost... colonel la Iași.

Cariera militară a început-o cu Școala fiilor de militari din Iași și Școala de cavalerie din Tîrgoviște, după care a fost trimis — ca șef de promoție — la specializare în Germania (1909—1913). „Un viitor mare strateg — îi scria tatăl său din țară, îndemnîndu-l, cu o surprinzătoare viziune politică, să-l mai lase pe Kant și să-l aprofundeze pe Karl Marx — trebuie să fie pregătit a înțelege și deci a prevedea tot ceea ce în viitor poate schimba structura suflutească a contingentelor sub arme. Problemele sociale puse de Marx sînt astăzi considerate teorii. Dar miune? E bine să le cunoști. Căi îi duci cu șezuta. Oștirile, însă, se duc la război cu mult cap, fiindcă mulți și felurii sînt factorii care hotărăsc soarta unei

bătălii”. Inapoiat în patrie, Emil Skeletti a peregrinat prin diferite unități militare din Roman, Pașcani, Tîrgoviște, București, devenind ofițer de Stat major. Fire extrem de personală, cu idei prea „avansate” față de politicienii conservatori ai epocii, colonelul Skeletti a fost numit atașat militar la Roma (1932), avînd apoi o propunere de atașat militar la... Tokio (1936). A refuzat fiindcă în peninsula mediteraneană pusese stăpînire pe ființa sa muza muzicii. Izbucnirea celui de-al doilea război mondial l-a readus în patrie (1940), unde a fost avansat la gradul de general. A refuzat plecarea pe frontul antisovietic, cerîndu-și demisia din armată. Aici s-a încheiat cariera militară, anii de după 1945 consacîndu-i pînă în clipa de pe urmă (10 III 1969) numai compoziții.

L-am cunoscut bine pe Emil Scarlat Skeletti. A fost un om de caracter, modest, un cavaler stoic. Stăpînea la perfecție 4—5 limbi străine, cunoștea bine literatura clasică română și universală, citea zilnic enorm de mult, iar noaptea compunea. Refuza să prezinte la Uniunea Compozitorilor tot ce scria, spre a nu abuza de „prioritatea tinerilor” din breaslă. Desigur că marșurile (militare, pionierești, de defilare, pentru tineret) ar merita să fie repute în circuitul vieții noastre artistice, fiindcă melodia inspirată a lui Emil Scarlat Skeletti constituie un argument de perenitate. Și dacă *Electrecordul* ar imprima pe discuri cele zece cîntecete napolitane, poate că memoria generalului de cavalerie român (ascuns sub pseudonimul „Milgrei”) ar fi evocată la dimensiunile artei universale, acolo unde numele lui Emil Scarlat Skeletti ar avea dreptul să aspire.

VIOREL COSMA

Avem convingerea că la succesul pe care l-a avut primul *Almanah al oștirii*, apărut în anul 1987, au contribuit, în mare măsură, și rubricile dedicate unor personalități ale armatei noastre. Și e firesc dacă ținem seama de interesul tot mai crescând al cititorilor față de istoria îndelungată și atît de bogată în fapte, oameni și evenimente a poporului român și a armatei sale.

Pornind de la aceste considerații, colectivul care s-a îngrijit de apariția *Almanahului oștirii '88* a considerat necesar a supune atenției cititorilor cîteva noi însemnări privitoare la activitatea laborioasă a unor scriitori, oameni de știință, diplomați, artiști, compozitori, poeți care au purtat uniformă ostășească. La întocmirea acestui material ne-au fost, și de această dată, de un real folos lucrările: *„Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent”* de George Călinescu, *„Dicționarul scriitorilor români”* (coordonator Mircea Zăciu), *„Prezențe militare în știința și cultura românească”*, redactat de Florian Gheorghe, Mihai Popescu, conf. dr. Ion Rotaru, monografii, precum și documentele extrem de prețioase aflate în patrimoniul Muzeului Militar Central, Arhivelor Ministerului Apărării Naționale, Bibliotecii Centrale a Ministerului Apărării Naționale, redacției revistei *„Viața militară”*, numeroșilor noștri prieteni și colaboratori...

IOAN (IANCU) ALECSANDRI

A participat la revoluția de la 1848, apoi, ca și fratele său, remarcabilul poet, dramaturg și prozator Vasile Alecsandri, s-a dedicat, în întregime, înfăptuirii unirii Țării Româ-

nești Muntenia cu Țara Românească Moldova. A făcut parte din cadrele armatei între 1854 și 1856, cu gradul de căpitan, iar în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, a cărui politică reformatoare a susținut-o cu

toată energia, a fost înălțat la gradul de locotenent-colonel. S-a remarcat ca agent diplomatic al țării noastre la Paris și Londra, contribuind, în această calitate, la recunoașterea oficială de către cele două puteri a statului născut în urma unirii de la 1859.

Activitatea sa literară este modestă; de notat doar *„Odă la Unire”*, nuvelele *„Dor de morți”* și *„Morunul”*, cîteva traduceri din Camille Flammarion și Charles Louis de Secondat, baron de Montesquieu. Avînd studii de specialitate a mai scris, în limba franceză, *„Aperçu sur le pont de fier entre Giurgiu et Rotschuck”*, *„Etat économique et financier de la Roumanie”* etc. Între anii 1862—1864 întocmește o culegere, în 17 volume, cu toate referirile la România apărute în publicațiile franceze ale vremii, considerate de cercetători ca avînd o indubitabilă valoare documentară. Locotenent-colonelul Iancu Alecsandri s-a născut la Bacău — 30 dec. 1826 — și a decedat la Paris (15 mai 1884).

CONSTANTIN ARGEȘANU

S-a născut la 17. IX. 1892 în comuna Ștefănești județul Argeș, și a decedat la 19 ianuarie 1964, la București. A absolvit Școala militară de artilerie, geniu și marină cu gradul de sublocotenent. A luat parte la

campania din 1916—1918, cu gradul de căpitan. Între 1920—1922 a absolvit Școala de pilotaj de la Tecuci, după care a fost avansat maior (în 1923) și locotenent-comandor (în

1932). A fost conferențiar la Școala de ofițeri navigatori, și, din 1932, comandant al Flotilei 1 aviație. A participat la războiul antihitlerist cu gradul de colonel, apoi de general, avînd, pentru scurt timp, comanda Regiunii 3 aeriene. A semnat — folosind și pseudonimele C. Argus, Ion Brambură, Nichifor Coțcarul — versuri, schițe, amintiri, traduceri din limba rusă (unele împreună cu Claudia Millian, Demostene Botez și Mihai Dragomir); în colaborare cu Al. Bibescu a realizat drama istorică *„Ferdinand Catolicul”*. Dacă versurile sale sînt considerate „compuneri ușoare, epigonizînd în umbra lui Ion Minulescu”, schițele *„Drumuri albastre. Însemnările unui pilot”*, *„Țambalul lui Chiron”* și *„Pilot fără noroc”* se remarcă „prin umor și vioiciune stilistică”. A fost prezent și în presă cu materiale de diferite genuri.

ANDREI NAUM

Puținele date pe care le deținem asupra căpitanului erou le datorăm generalului Constantin Argeșanu, la care ne-am referit mai sus, date extrase dintr-un articol postum inedit, publicat de revista *Viața militară* nr. 7/1967 și intitulat *„Poetul Andrei Naum și-a ținut cuvîntul”*. Sub titlul articolului se află drept motto un distih dintr-o poezie a lui Andrei Naum: *„Și cite vise slinte nu stîrnește/ un plîns de doină, adîindu-l vîntul”*. Într-o notiță scurtă de ziar — continuă C.A. — în august 1917, au apărut cîteva rînduri la rubrica „Știri de

pe front": „În luptele de la Mărășești, în fruntea batalionului său din Regimentul 35 Matei Basarab, a căzut ca un erou căpitanul de rezervă Andrei Naum, om de literă și poet de talent. Modest funcționar la un minister — din cauza sărăciei —, începutul campaniei l-a găsit comandant al batalionului 1 din Regimentul 63, iar zelul lui deosebit l-au adus tresele de căpitan. Versurile lui, de o cugetare adâncă, au apărut în diverse reviste literare, iar în mișcarea literară din ultimii douăzeci de ani, Andrei Naum

și avea un loc merituos. Acum, la Mărășești, a căzut apărându-și țara.» Notița este simplă și săracă. Era a cincea zi la Mărășești...” Și C. Argeșanu povestește, simplu și emoționant, cum a căzut la datorie poetul căpitan Andrei Naum, în luptele pentru nimicirea cuiburilor de mitraliere de pe marginea șoselei. Panciu — Tecuci. „Credincios jurământului, căpitanul Naum Andrei și-a ținut cuvântul și n-a dat înapoi. A murit senin, în picioare”, își încheie relatarea C. Argeșanu, frate de arme și de condei.

CAROL DAVILA

Este originar din orașul Parma — Italia. După studii de specialitate — medicină și farmacie — pe care le absolvă în mod strălucit, în Franța, în 1853 se stabilește în țara noastră. Se căsătorește cu o româncă. Este tatăl dramaturgului Alexandru Davila... La scurt timp după sosirea sa în țară, i se încredințează funcții de răspundere, dovedind calități deosebite de medic, organizator, cercetător și pedagoag, ce le va pune în slujba

noii sale patrii, pe care o va îndrăgi și pe care nu o va mai părăsi până la sfârșitul vieții (27 august 1884). Domnitorul Barbu Știrbei (1854—1856) îi acordă gradul de

maior și-l numește medic-șef al armatei. Începe o prodigioasă activitate ce-l situează în rîndul iluștrilor învățați și patrioți români din acea vreme. El rămîne întemeietorul învățămîntului medical din țara noastră, prin înființarea Școalei naționale de medicină și farmacie; elaborează primele acte normative privind apărarea sănătății publice; organizează Societatea medicală (1857), Societatea de Cruce Roșie (1876), Societatea Științelor Naturale (1865); înființează biblioteci și muzee, reviste de specialitate, primele de acest gen din țara noastră. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, care îl prețuia în mod deosebit, îi acordă, la 10 octombrie 1859, numai la cîteva luni de la înscăunare, gradul de colonel, iar la 3 decembrie 1860, gradul de general de brigadă medic. În timpul războiului nostru pentru independență duce o neobosită activitate pe front, în calitate de inspector general al serviciului sanitar militar român, pentru alinarea suferinței bolnavilor și răniților, salvînd viața a mii de oameni. Devine general de divizie. A fost distins cu numeroase ordine și medalii, românești și străine. În fața Institutului medico-farmaceutic din București i s-a înălțat un monument, operă a sculptorului Carol Stork, iar în incinta Spitalului Militar Central, un bust realizat de marele sculptor român Constantin Brâncuși. S-au bătut medalii și plachete cu chipul său, iar Poșta română i-a dedicat emisiuni speciale

CONSTANTIN GHIBAN

Nu fără o undă de tristețe și emoție consemnăm aici, lapidar, remarcabila activitate pe tărîm literar — dacă ținem seama de faptul că se întinde pe mai puțin de douăzeci de ani — a regretatului nostru coleg, omul exemplar pentru calitățile sale, care a fost Constantin Ghiban, mulți ani secretar de redacție al revistei *Viața militară*. S-a stins din viață, în urma unei necruțătoare boli, la vîrsta de 40 de ani (septembrie 1959). A lăsat în urmă nu numai o operă literară atît de diversă, plină de simțire artistică, dar și amintirea unui om de excepție, cu o mare putere de muncă, de o modestie rar întîlnită. Lubea cu

pasiune patria, istoria poporului român. Exceptînd volumul de debut „*Flori de primăvară*”, cu versuri idilice, ușor naive, toate celelalte creații ale sale poartă pecetea patosului patriotic, al iubirii față de glorioasa noastră istorie. „*M-afund în lumea de milenii/ ca-ntr-o fîntînă fără fund*”, zicea el într-un poem. Și cerceta documente vechi, străbătea ținuturi încărcate de legendă, spre a da la iveală marele său proiect, rămas din păcate neterminat, o amplă epopee națională. Ca urmare, a apărut doar o parte din ce și-a propus și a visat. A scris romane, piese de teatru (circa douăzeci), povestiri, versuri, librete de operetă, cuplete, scheciuri, tipărite mai cu seamă în *Editura Militară* sau în publicațiile armatei. Cîteva dintre piesele sale, unele scrise în colaborare, au fost puse în scenă de către Teatrul de operetă al armatei sau Teatrul marinei militare, echi-

Și ei au fost ostași

pele artistice profesioniste sau de amatori ale armatei: „Versuri” (cu ciclurile *Cinze de cătanie*, *File de le-topiseș*, *Flăcări în beznă*, *Călugăreni*), romanele „*Flacăul din Bințiș*”, „*Înima lui Horia*” și „*Cînta la Stupca o vioară*” (carte inspirată din viața compozitorului patriot Ciprian Porumbescu); „*România, țara unor glorioase tradiții aviatice*” (interesantă trecere în revistă a unor memorabile figuri de aviatori); „*Cîntecul munților*” (libret de operetă, cu muzica semnată de un alt regretat creator militar, locotenent-colonelul Viorel Doboș); „*Ne vin oaspeți*” (piesă în trei acte, în colaborare cu Jean Gheluc și N. Otrocol); „*Jurnal de bord*”, „*Freacățul mării*”, „*Camere mobilate*” (în colaborare) etc, etc.

Moldovean — s-a născut în comuna Șchiopeni, județul Iași, la 9 ianuarie 1919 — și-a purtat pașii vieții la Timișoara, unde a urmat cursurile liceale. În 1942 a absolvit Școala de artilerie din Pitești, cu gradul de sublocotenent. A luat parte, cu gradul de căpitan, la luptele împotriva hitleriştilor. În 1950 a fost mutat la revista *Educația artistică*, devenită ulterior *Viața militară*, și avansat la gradul de maior, iar în 1955 la cel de locotenent-colonel... Pe monumentul său funerar de la Ghencea stau înscrise versurile: „*La revedere, crîngule cu plop.*...” O viață atît de scurtă, dar și atît de bogată.

THEODOR ȘERBĂNESCU

Deși în numărul anterior al *Almanahului oștirii* am publicat, sub semnătura lui Florentin Popescu, o scurtă biografie, revenim asupra activității literare a acestui „pionier al romanului fantezie”, cum îl categorisește George Călinescu în a sa *Istorie a literaturii române de la origini și pînă astăzi*. Nu ne propunem a pune la îndoială aprecierile marelui critic, dar nu putem trece cu vederea popularitatea deosebită de care s-a bucurat

în epocă creația colonelului Theodor Șerbănescu, elogiile pe care i le-au adus Titu Maiorescu, Olănescu Ascanio, Bogdan Duică și faptul că în fosta grădină a Ateneului Român a putut fi văzut, o vreme, bustul său. Citeva noi date interesante asupra operei ofițerului-poet T.S., membru corespondent al Academiei Române, ni le oferă nr. 12/ 1936 al revistei *Lumea militară ilustrată*, organ al Societății scriitorilor și autorilor militari. La rubrica *Armele și muzeele*, un anume Al. C. semnează un interesant articol despre poet, din care reproducem: „Un nume astăzi uitat. Este numele unui poet despre care certitudinea critică obișnuită a lui Titu Maiorescu a scris: «Vor rămîne poeziile d-lui Șerbănescu». Nume altădată cu strălucire în cercurile literare. Dar cine nu le-a cunoscut la vremea lui! Este poetul pentru care cercul ermetic al «Junimei» ieșene se deschidea primitor; poetul răsfățat, ale cărui versuri călătoresc pe aripile popularității ușoare și schimbătoare, cu tarafurile pierdute de lăutari, trecînd din gură în gură, din inimă în inimă, ducînd neliniști, ispite, fugarie virtuți sentimentale (...) unea armonios sensibilitatea feminină cu rigiditatea de ostaș”. A scris și versuri eroice, din care G. Călinescu citează o strofă: „Tunul tună, bomba zboară/ Bravi cu miile dispar/ Iar acolo în biata țară/ Văduvele plîng amar”.

MAXIME

- Cîrăul unei națiuni poartă uniforma de ostaș
- În faldurile drapelului care flutură, fruntea neamului își descrește toate culele
- Cînd vorbiți despre război, dați cuvîntul în primul rînd veteranilor
- Jurămîntul oștășesc se spune o singură dată și nu se uită toată viața
- Glonțul dușmanului te poate scoate din luptă, dar nu și din credința pentru care lupti
- Lașul poate să poarte orice fel de pălărie, numai boneta de ostaș, nu
- Eroii sînt singurele viețuitoare de pe pămînt care trăiesc și după moarte
- Ceasul ostașului are o bră în plus față de 12 ore ale cadranelui. Și anume, ora „H”.

TUDOR MUȘATESCU

ÎNTÎMPLĂRI NĂUCITE

- Tot în domeniul fizicii, doi inventatori au reușit să construiască o lanternă care se aprinde numai cînd este eclipsă de soare. Utilitatea acestei lanterne este dată de faptul că, prin intermediul ei, astrononii pot afla momentul începerii eclipselor...
- Lucrînd cu abnegație, chimistul Topsalen a reușit după trei ani să obțină altsanetul. Altsanetul este denumirea unei substanțe cu proprietăți neobișnuite. Deocamdată a obținut cuvîntul „altsanet”, dar cercetările continuă.
- După multe încercări s-a reușit construirea unei săli de spectacole cu reverberație deosebită. Astfel, datorită unei mișcări spirale, replicile ajung la public după două ore, timp în care actorii pot pleca liniștiți, fiind feriți de trac, fluierături sau obiecte contondente.

(urmăre din pag. 169)

convingerea că va ieși un lucru bun. Imaginea pe care v-ați putea-o face despre cum a fost regizat războiul în acest film — petarde, gloanțe oarbe, o figurație ce se lăsa ochită și atinsă, în fond nimeni nu murea — ar fi întrucitva idilică. Exploziile erau cumplit de adevărate, vacarmul și mirosul de bătălie nu pot fi descrise. Două dealuri erau amenajate pentru bătălie, atmosfera devenea adesea înfiorătoare, iar noi, actorii și figurația — militari în termen — participam la tot. Pe vremea aceea nu aveam cascadori. Da, am urît și atunci, și acum, și întotdeauna războiul; el mi-a răpit tatăl...

VICTOR REBENGIUC

**HAI,
„STEUAU”!**

„Am făcut parte din prima promoție de absolvenți ai Școlii medii tehnice de aviație și am lucrat pe Aeroportul Băneasa, de unde, de fapt, m-a luat Clubul «Steaua», C.C.A., cum se numea el pe atunci. Cu echipa de floretă a clubului am înregistrat performanțe frumoase, am ajuns chiar maestru al sportului, am participat la Olimpiada din '52 de la Helsinki. Din

vremea activității mele sportive am rămas cu o mare slăbiciune pentru clubul militarilor, îndurerându-mă înfringerile lui și bucurându-mă victoriile. Ce să-i faci, dragoste veche și statornică. Hai, «Steaua»!

ȘTEFAN TAPALAGĂ

**O FILĂ
DE EROISM
NAȚIONAL**

„În filmul «Am fost șaisprezece» am interpretat rolul unui sergent român care și-a jertfit viața, alături de fratele său, pe frontul antihitlerist din Ungaria. Am lucrat la acest film cu senzația că particip la reconstituirea istorică a unui moment de eroism al poporului meu și cu tot angajamentul afectiv, așa cum au luptat militarii români în războiul antihitlerist.”

ȘTEFAN SILEANU

APEL

„Cinematografia noastră a abordat puține filme care să reflecte viața militarilor noștri, cu bucuriile, sacrificiile și problemele acestei vieți. Dar și aceste filme trebuie să poarte

de la scenariile bune, cu mult adevăr de viață. Cel care ar scrie un asemenea scenariu ar trebui să cunoască acest mediu, această viață, de dinlăuntru ei și nu prin «documentar» de dinafară. Există scriitori care cunosc această viață, dar nu se apucă să scrie scenariile despre ea. Mă întreb însă dacă în rîndurile armatei noastre nu există oameni cu harul scrisului cărora cunoașterea vieții militarilor le-ar permite scrierea unor scenariilor de film? Nu cred să nu existe asemenea oameni. Mă adresez deci lor cu acest apel: *„Scrieți scenariul despre viața pe care o cunoașteți atât de bine.”*

LUCIAN BRATU

**CU ENTUZIASM
OSTĂȘESC**

„Pentru că în cariera mea am avut prilejul să lucrez și alături de militari, trebuie să vă spun că întotdeauna mi-au făcut o impresie excelentă. Închipuiți-vă, să scli la ora 6 dimineața 10 000 de suflete, câte au fost în «Mihai Viteazul», să le dai costume și arme și, la ora 8, să poți comanda «motor!», ei, așa ceva nu era posibil decât cu niște oameni tineri, disciplinați și dăruți muncii pe care au făcut-o mereu cu plăcere, trăind sincer entuziasmul și eroismul scenelor dificile la care au participat”.

SZOBY CSEH

Filmul artistic

(continuare din pag. 229)

La Șelimbăr, de asemenea: privind orașul Sibiu, Sibiu! vechi, ne-am deplasat de pe o culme pe alta, am schimbat unghiul de filmare și așa, din aproape în aproape, uitându-ne cu ochii de astăzi și cunoscînd descrierea istoricilor, am descoperit, credem, locurile adevărate ale bătăliei lui Mihai, care sînt sigur că nu corespund exact cu notațiile găsite în unele documentații.

De asemenea, pentru „Ultima noapte de dragoste”, căutînd locurile de filmare prin munți, am găsit drumurile vechi, astăzi poteci abia bănuite, borna de frontieră, pînă și poziția clădirii

punctului de frontieră... Deci, am reconstituit drumul exact pe care l-a străbătut eroiul. Lucrul acesta mi-a dat o satisfacție extraordinară: senzația că mă apropiu de realitate, că depun mărturie prin film, că las un adevăr — adevăr al conștiinței mele.

Același lucru mi s-a întimplat cu filmul „Ziua Z”: am fost „sfătuit” să caut alt pod, nu cel de la Băneasa, unde au avut loc în 24 august 1944 lupte insurecționale, pentru că el nu mai corespunde imaginii lui inițiale, construindu-se între timp; altul; apoi să nu filmez atacul de la Comandamentul aviației germane pe Cheiul Girlei, ci să găsesc o altă clădire mai „arătoasă” pentru film; Școala de Război, de asemenea... am reușit însă să-mi impun convingerea că trebuie să filmez pe locurile istorice respective, astfel încît materialul pe care noi îl lăsăm ca film, și considerat film artistic, să rămînă pentru generațiile viitoare un document istoric.

riașul dirijabil „Hindenburg” a traversat cu bine Oceanul Atlantic și acum, trecind peste Atlantic City, se pregătește de amarare pe aeroportul Lackenhurst din apropiere. 200 de soldați americani prind frînghiile aruncate din aerostat și acesta, docil, coboară lângă catargul unde „l-au agățat de parcă ar fi fost mișcarea obișnuită a unui om care-și atîrnă paltonul într-un cuier”. Coboară, pe rînd, pasagerii cu bagajele lor, sînt scoase din imensa magazie a aerostatului colete de tot felul, iar, la urmă de tot, un mic avion fără aripi, pe care se putea distinge inscripția YR — PAX, adică, după codul internațional al aviației: YR: ROMÂNIA, celelalte trei litere însemnînd abrevierea numelui ofițerului aviator român Alex. Papană, abreviere ce coincidea cu simbolul păcii. Era, va scrie mai tîrziu pilotul nostru, invitat să participe la un mare concurs aviatic, „prima pasăre metalică din lume care a trecut Atlanticul purtată de o altă pasăre, poate antediluviană, căci pasăre e, dar fără aripi”. În dimineața zilei de 20 august 1936, locotenentul Papană, brevetat ca pilot în România, țară cu o bogată tradiție în domeniul aviației își montează

singur micul aparat „Bucker”, iar la orele 14 decolează cu destinația New York. Avionul său, pilotat — cum scria presa vremii — de un „aviator necunoscut dintr-o țară din Europa”, produce senzație privitorilor: aripile sale seamănă cu o imensă tablă de șah!... Fără asistență tehnică, atît de necesară în asemenea împrejurări, fără agent de publicitate, cum se obișnuiește în America, Papană își pregătește cu meticulozitate aparatul pentru evoluțiile din cadrul săptămîinii aviatic organizate la Los Angeles. Raliul, la care participau renumiți aviatori, produce o mare surpriză: locotenentul Alex. Papană, din aviația română, se clasează primul! Și era numai începutul.

Mile de telegrame trimise din țară, reportajele elogioase din ziare, îndemnul americanilor de origină română din coloniile de la Deaborn — Michigan (care „se roagă pentru izbînda solului din patria mămă”, din Alianța-Ohiu îi dădeau, acolo, departe, noi aripi: „Nu te lăsa, frate Alex — se putea citi într-o telegramă — pentru a face ca stindardul părinților noștri să fluture cel mai sus și cel dintîi pe catargul de la Los Angeles. Stop. Urări de bine de la colonia din Alianța — Ohio”. I-au mai trimis felicitări

Celebrul aviator după cucerirea cursei aeriene „Cupa Ionel Ghika” — 1935

UN AVIATOR ROMÂN

Alex. Papană a fost și un neîntrecut motociclist, tenismen, fotbalist, bober etc. În foto: echipajul Papană—Hubert la startul cursei care i-a adus titlul de campion mondial la bob (Germania, 1932)

și calde îndemnuri „Parohia română din Detroit”, „Comitetul clubului Unirea Românilor” din S.U.A., „Consiliul societății Bucovina”, Societatea „Apolzana”, aceasta din urmă scriind: „Mindria ce a fost făcută părinților noștri de către Vlăicu (pionier al aviației românești și mondiale, n.n.) s-o continui tu azi pentru noi, pe cerul american, mindrule șoim al Carpaților”.

Papană, de data aceasta cu ajutorul unui mecanic angajat de el, se pregăti cu și mai mare atenție pentru noi și noi performanțe, spre gloria Tricolorului românesc, sub faldurile căruia zbura. Astfel, la un nou miting aviatic, se hotărî să-i cucerească pe spectatori cu o evoluție ieșită din comun: „împreună trei fișii mari de cite un metru, din trei culori diferite, pentru a întocmi din ele un Tricolor românesc: roșu, galben și albastru, stindardul României”. După evoluția excelentă a asului german von Hagenburg, urmă pilotul român. Ce putea să mai demonstreze Papană, se întrebau spectatorii și ceilalți concurenți? Ținînd seama de psihologia publicului american, dornic de senzații tari, Papană se gîndi la ceva ieșit din comun: „el înlipse în pămînt (după cum relatează ziaristul român V. Firoiu într-o carte ce i-a dedicat-o), la o distanță de 100 de metri unul de celălalt, în stînga

și dreapta acestui spațiu, cite un țărșu cu steagul S.U.A. și cel al României. În timpul evoluției, Papană coborî pînă la un metru aproape de sol și, cu o cîngă construită special, el smulse, mai întîi, stegulețul american. Revenind, smulse, plănind cu aripa dreaptă, stegulețul cu culorile țării noastre.” În acordurile imnului american și apoi ale celui românesc, locotenentul Papană ateriză. Aclamații și aplauze fără sfîrșit pentru aviatorul român. Și de această dată el ocupă locul întîi, înaintea contelui german von Hagenburg, campion al lumii!

Popularitatea sa creștea enorm. I se propun afaceri de tot felul, dreptul de publicitate pentru zeci de firme americane, angajamente cu enorme sume de dolari. Papană refuză. El dorește să-și slujească patria prin talentul și măiestria sa. Este înconjurat cu admirație nu numai de spectatori, pe care-i cucerise definitiv, ci și de ași ai aviației mondiale prezenți la întreceri, cu unii dintre ei legendă trînică prietenie: americanul Millo Burkhard, campion al lumii la zborul pe spate (patru ore și cinci minute!), Herold Johnson, campion al S.U.A. la acrobație, pe care l-a și întrecut într-un concurs, Amelia Earhardt (care ulterior a pierit în timp ce încerca să parcurgă, fără escală, distanța America — Australia), Howard Hughes, celebrul multimilionar, constructor și producător de filme, proprietarul firmei ce construia celebrele avioane „Constela-

tion", realizator al unor uimitoare performanțe aviatice, precum și eroul Atlanticului, Charles Lindberg...

O nouă întrecere, în cadrul săptămânii de pe coasta Floridei. Folosind rezervorul suplimentar cu care era dotat avionul său, își luă zborul spre Miami, de unde urma să ia parte, alături de alți 30 de concurenți, la cursa Miami — Havana...

La 13 decembrie 1936, el trimite la București o telegramă ce a produs un mare entuziasm în inimile tuturor românilor: „Participant la cursa de viteză Miami — Havana cu avionul PAX. Stop. Câștigat în categoria respectivă împotriva a 30 de concurenți”. La 16 decembrie, același an, o nouă telegramă: „Succes nesperat — am câștigat campionatul acrobatic al ambelor Americi. Sint fericit pentru țară și pentru

mine. Semnat — Papană”. Și, în sfârșit, o a treia telegramă, de data aceasta din partea președintelui consiliului mitingului, adresată Aero-Clubului României: „Aviatorul Papană întrece pe toți zburătorii întregului miting aerian și toate elementele americane cele mai de preț. Stop. Sportivitatea și abilitatea sa fac ca el și țara sa să fie îndrăgite de publicul american”...

Elogiile la adresa bravului ofițer român nu mai conteneau. În țară, Nicolae Iorga, marele nostru istoric, îi consacră, în ziarul său „Neamul Românesc”, un articol, din care cităm: „I s-a părut (lui Alex. Papană, n.n.) că în Statele Unite, țara minu-

nilor de tehnică și a celor mai strălucite dovezi de energie, nu se știe despre noi. S-a dus să li se arate ce fel de lințe omenești fără pretenție, dar de mare ispravă, se nasc aici la noi”.

Și, într-adevăr, aviatorul-ofițer Papană a fost un om de mare ispravă, bun patriot, ce și-a consacrat întreaga viață, curmă din păcate prea devreme, slujirii cu abnegație a poporului din care s-a născut și care a dat lumii atîția oameni cetezători și talentați.

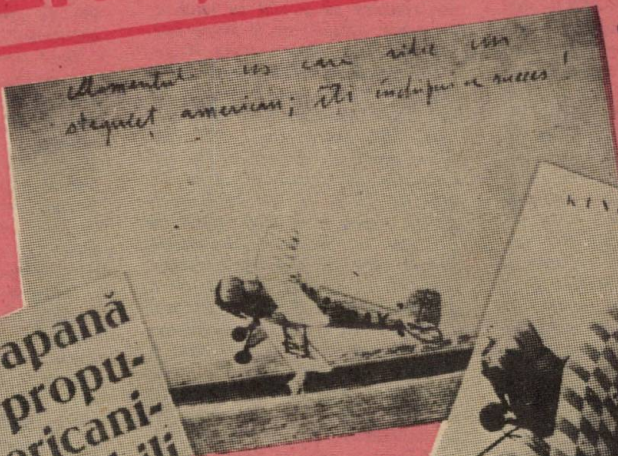
J. GHELIUC

CUCEREȘTE AMERICA

Unul dintre numeroasele articole apărute în presa vremii

Aviatorul Papană a refuzat propunerea americanilor de a se stabili în Statele-Unite

Am văzut cum se desfășoară în țară, în zilele de 13 și 14 decembrie, concursul de viteză Miami — Havana, cu avionul PAX. Aviatorul român, ofițer de aviație, a câștigat în categoria respectivă împotriva a 30 de concurenți. După aceasta, el a trimis la București o telegramă...

Pe aerodromul din Miami. Locotenentul Papană taie cu roțile aparatului său panglica ținută de Miss America de Sud și Miss America de Nord (1936)

Afiș în stil american: sub inscripția REGI PE DRUMUL CERULUI, avionul YR-PAX și portretul pilotului român înconjurat de reclamele unor mari firme comerciale

Ofițerul român GEORGE POMUȚ

erou național
al Statelor Unite ale Americii

Printre figurile proeminente ale istoriei militare a S.U.A. se numără și George Pomuț – ofițer român care s-a distins prin fapte de arme deosebit de importante în timpul războiului civil (1861–1865). Luptele din timpul războiului de secesiune i-au oferit prilejul afirmării virtuților sale militare, conferindu-i-se ulterior cele mai înalte onoruri din partea națiunii americane și a președintelui S.U.A.

După absolvirea academiei militare din Viena și St. Etienne (Franța), George Pomuț (1818–1882), fiul unei familii de români din satul Giula, județul Cluj, a participat la revoluția de la 1848, iar după înfrângerea mișcării, fiind pus sub urmărire de către autorități, a fost nevoit să se refugieze în Italia. Doi ani mai târziu, în 1850, ajungea, ca emigrant în America, la New York, de unde pleacă la Keokuk – o mică localitate în care s-a putut distinge ca un om foarte întreprinzător (a cumpărat terenuri virgine, a construit o șosea, a exploatat zăcămintele miniere și a ajuns proprietarul unei ferme); pe lângă toate acestea, a mai proiectat, împreună cu alți emigranți, edificarea orașului New Buda, care urma să aibă străzi și edificii cu nume românești.

Declanșarea războiului civil i-a dat lui George Pomuț ideea înrolării imediate în armata unionistă. A intrat în rândurile oștirii cu gradul de căpitan al Regimentului 15 voluntari din Iowa, în cadrul căruia colonelul Reid l-a însărcinat cu scrierea jurnalului de campanie al formațiunii din care

facea parte. Doi ani mai târziu, în 1863, fiind apreciat de către forurile armate, e promovat comandant și participă la marea bătălie de la Vicksburg, în fruntea unui detașament care a reușit să disloce inamicul din dispozitiv și să atingă obiectivul încredințat.

Din acest moment, calitățile de luptător și de bun strateg ale ofițerului român încep să se afirme tot mai mult în vîltoarea luptelor. Astfel, dintre succesele raportate de formațiunea condusă de el sînt cu totul remarcabile: bătăliile de la Moon City, riul Tennessee, Athena, Cairo, Huntsville (unde a format avangarda generalului Gresham), luptele din direcția căii ferate Montgomery (Alabama).

În 1864, George Pomuț era avansat la gradul de locotenent-colonel și comandant de brigadă, iar un an mai târziu, la 23 și 24 mai 1865, regimentul condus de el defila, alături de alte trupe victorioase ale Uniunii, pe străzile capitalei, prin fața președintelui S.U.A., Andrew Johnson, și a generalului Ulyse S. Grant. „În capul coloanei — nota unul din ziarele vremii, referindu-se la cea de-a doua zi a defilării — călărea tinărul și viteazul colonel George Pomuț, a cărui frumoasă prestanță a făcut o impresie admirabilă”. La rîndul său, generalul Gresham avea să spună mai târziu: „L-am cunoscut pe George Pomuț. Era un ofițer valoros și brav, care se bucura de o mare popularitate printre camarazii săi. Nu era numai un ofițer de valoare, foarte la curent cu toate problemele militare,

dar, de asemenea, un savant și un gentleman cu maniere elegante”.

După război, în semn de recunoaștere a calităților lui George Pomuț, președintele Andrew Johnson l-a numit consul general al S.U.A. la Petersburg, funcție pe care viteazul ofițer român a îndeplinit-o remarcabil pînă la moarte (1882), timp de douăsprezece ani – interval în care a militat pentru dezvoltarea relațiilor diplomatice și comerciale dintre tinărul stat american și Imperiul țarist.

Acționînd cu întreaga-i putere pentru ideile de libertate și de abolire a sclavajului, împotriva discriminărilor rasiale și sociale, George Pomuț – luptător și strateg, diplomat și pacifist – și-a scris definitiv numele în galeria oamenilor de seamă ai armatei americane, probînd totodată și marea capacitate de afirmare pe plan internațional al virtuților ostășești ale românilor.

FLORENTIN POPESCU

DE VEGHE

Veghindu-te, pămînt, trecură ani
Și ochii mei se prefăcură zări,
Gîndurile mele depărtări,
Inima cuib pentru vulturi montani.

Limbă română, primăvara mea,
Pe piatra morii boabele de grai,
Ploaia lor de aur, măcinai —
Pîită de soare plămădii din ea!

Acum și timpu-mi pare nestîrșit
Și neodihna lui imi aparține
Precum pămîntul dac, ce l-am iubit
Și-n mine cîntă cu rostiri latine.

Singele meu, scurs tocul cînd scria,
Tălpile mele, rădăcini sub gruiuri,
Brațele mele, prefăcute-n riuri,
Unde încep și unde patria?

Locotenent IOAN POPA

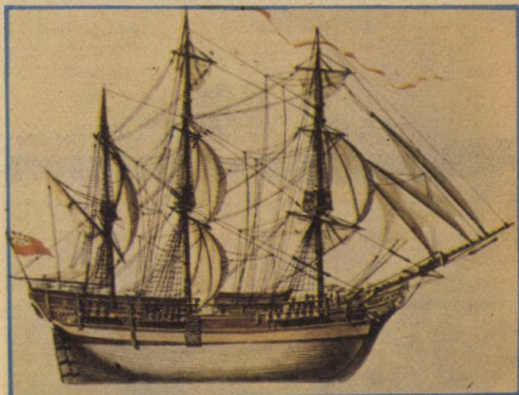
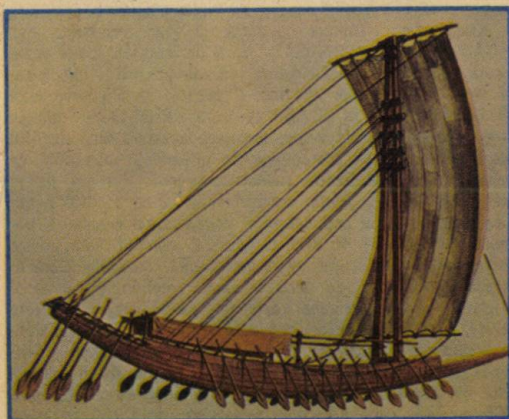
NAVE MILITARE

Navele, indeletnicirile nautice și portuare, tainele care învăluie viața celor plecați pe ape, exotismul locurilor de pe traiectul escalei, prospețimea și ineditul unor creații specifice tripticului mare-marină-marinari: obiceiuri și ceremonialuri, cuvinte și expresii, proverbe și zicători, povești, literă mnemonică etc. — totul și toate fac din marină un domeniu plin de atracție și de frumusețe. Înseși civilizațiile lumii, intrate în relații de interferență prin oamenii desprinși de țărni și împlinind benefice rosturi, au consacrat mării nepieritoare capodopere: orașele înfloritoare ctitorite pe litoral, puzderia de nave care cutreieră apele și istoria, nemuritoarele personaje intrate cu navele și marea în pantheonul omenirii („Căci fără Ulise marea ce-ar fi fost?” — se întreabă scinteietor un scriitor, iluminând orizontul lecturii), statui și basoreliefuli în care simți valurile eternității etc. Un plus de interes îl stîrnesc, firește, navele militare.

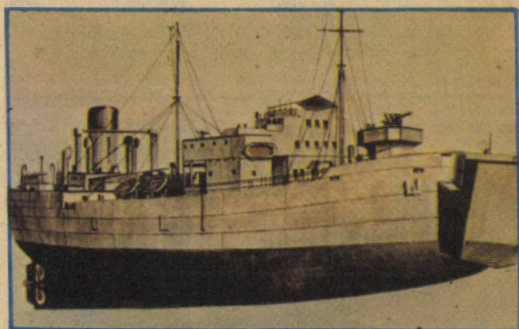
Primele mijloace de navigație — plutele, luntrile din ani 10 000 î.e.n. cioplite din trunchiuri de arbori, corăbiile Mesopotamiei antice etc. — au avut destinații pașnice: transport de persoane, materiale și mărfuri, pescuit etc. Ulterior, pentru a proteja comunicațiile fluviale și maritime proprii care includ nave comerciale, trafic naval, drumuri și rute de navigație, porturi, alte obiective importante de litoral — sau pentru a împiedica adversarul să-și folosească comunicațiile similare, unele nave comerciale au primit o destinație militară.

Evoluția confruntărilor militare navale va înregistra în secolele XIX-XX apariția și întrebuițarea navelor și flotelor cu aburi, a armelor de calibru mic cu tragere rapidă etc. De acum, timp de mai multe decenii, beligeranții își vor folosi forțele navale și aero-navale, submarinele și scafandrii de luptă pentru a rezolva principalele probleme ale luptei armate, cucerind supremația pe mare sau în raioane maritime vitale, desfășurând acțiuni de luptă sistematice și rapide între forțele principale, în raioane întinse și în adîncimea teatrului mari-

Navă egipteană, circa 2800 î.e.n.

Navă-barc

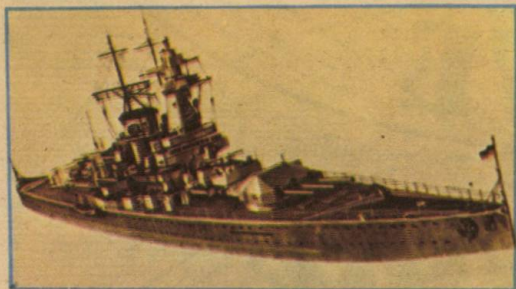
Navă de transportat tancuri (LST)

tim, recurgînd la blocadă, contrablocadă, minări, dragaje, angajamente între nave izolate sau grupări mici de nave etc. În acest scop, vor fi întrebuițate nave cuirasate a căror artilerie are bătaie mare, torpiloare rapide, submarine, mine, torpile etc.

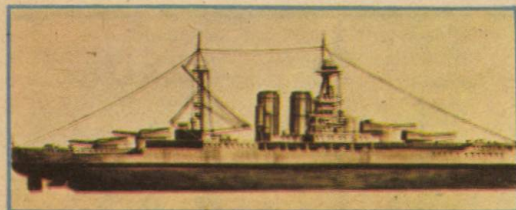
Armele de foc — al căror prim impact asupra confruntărilor navale l-am urmărit pînă aici — vor continua să dețină pentru încă multă vreme supremația în cadrul mijloacelor de luptă întrebuițate pentru lovirea inamicului naval sau contracararea acțiunilor acestuia.

Efectul distructiv al armelor de foc a impus protejarea navelor cu înveliș metalic, apoi construirea lor în întregime din metal. Astfel, intrăm în epoca navelor de metal, al căror propulsor îl constituie motorul cu aburi. A fost astfel realizat un mijloc de navigație superior tuturor celorlalte de pînă atunci, ca rezistență, viteză, rază de acțiune, posibilități de amplasare

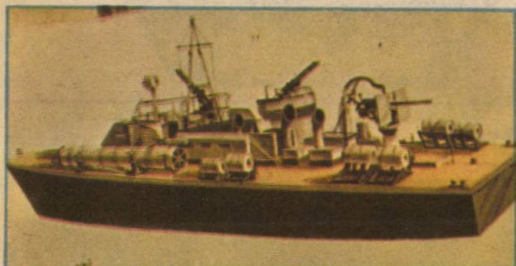

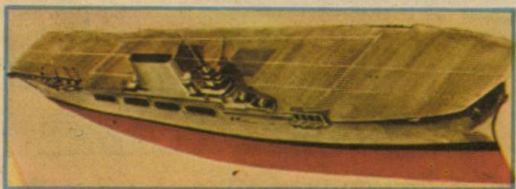
Navă de linie

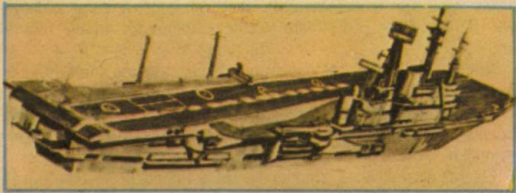
Cuirasat

Vinător de submarine

Portavion („Fletcher”)

Portavion („Ark Royal”)

a armamentului, independență a propulsiei față de vânt etc.

Așadar, de-a lungul a peste patru milenii, evoluția navelor militare a cunoscut momente semnificative. Istoria a consemnat pentru fiecare epocă prezența unor nave de mare diversitate, ca dimensiuni, destinație, dotare, caracteristici de construcție etc. Să le cunoaștem pe cele reprezentative din epoca contemporană.

Pentru început, să facem câteva precizări privind conceptul de *navă militară*, în accepția actuală. Reținem că aceasta este un mijloc de navigație aflat în una din următoarele situații: 1. aparține marinei militare; 2. comandantul navei este în serviciul statului și pe lista ofițerilor din armată; 3. echipajul este supus jurisdicției militare; 4. nava prezintă semne specifice marinei de război.

Nava militară poate fi navă de luptă (de război) sau navă auxiliară — aceasta din urmă având destinații specifice: cazare echipaje; remorcare; aprovizionare cu combustibil, apă, alimente, materiale etc.; reparații navale; asigurare de navigație; asistență medicală etc. În funcție de numeroși factori — misiuni, armament principal, dimensiuni, arhitectură navală, putere, sistem, propulsie, material de construcție etc. — se disting mai multe clase de nave, înglobând portavioane, portelicoptere, nave de linie, crucișătoare, distrugătoare, dragoare, puitoare de mine, nave de debarcare etc. O clasă de nave poate avea mai multe tipuri de nave, diferite între ele îndeosebi prin dotare tehnică și dimensiuni. Să le cunoaștem.

PORTAVION. Miniaerodrom plutitor, deci o navă purtătoare de avioane militare. Primele *P* construite în lume au fost *Argus* și *Engadine* din marina britanică; pentru îndeplinirea unei misiuni, avioanele de la bord erau lăsate la apă, pluteau pe flotoarele proprii și decolau de pe apă; după îndeplinirea misiunii, avioanele amerizau în apropierea navei, erau ridicate și amplasate la bord. În august 1917 a intrat în compunerea flotei britanice primul portavion din lume cu punte pentru decolare — apunțare. De atunci, *P* a fost perfecționat continuu și a dobândit caracteristici care îi conferă rolul de principală forță de lovire înaintată. *P* își folosește „armamentul” (aviația) la distanțe egale cu valoarea razei de acțiune a avioanelor purtate, pentru misiuni cum sînt cercetarea, supravegherea și acoperirea aeriană a unor obiective sau raioane, distrugerea submarinelor, navelor militare și comerciale inamice, lovirea bazelor navale, porturilor și altor obiective importante de pe litoral etc. La Pearl Harbour și Midway *P* a avut rolul principal în desfășurarea bătăliei aeronavale. Deplasamentul diferă de la navă la navă: 9 500, 14 500, 27 000, 33 000, 45 000, 95 000 t. Pista are lungimea de 100—400 m. Numărul avioanelor purtate este de 20—200. Viteza realizată: 15—30 Nd. Suprastructura are punctul de comandă principal situat lateral de pistă. Pentru apărarea *P* este necesar să fie repartizate o parte din aviația proprie și mai multe nave de luptă.

PORTELICOPTER. Navă militară purtătoare a 30—60 elicoptere de luptă. Navele din această clasă au un deplasament de 25 000—30 000 t, lungimea de 200—210 m, viteza de 20—25 Nd. Aparatele de zbor pot îndeplini misiuni multiple, uneori în raioane în care nu pot pătrunde navele sau la care nu pot ajunge loviturile navelor de luptă: observare, cercetare și supraveghere; căutare, urmărire și atac submarine etc.

NAVA DE LINIE (CUIRASAT). Navă de luptă cu foarte mare putere de lovire. Era considerată imbatabilă, pînă în timpul celui de-al doilea război mondial. *C* au fost și sînt nave mari (deplasament pînă la 60 000 t), cuirasate cu file de blindaj care protejează părțile vitale, grosimea acestuia fiind de 450 mm pentru protecția instalațiilor de artilerie și magazii de muniție, 125 mm pentru puntea principală. Tratatul de la Washington (1922) limita deplasamentul *C* la 35 000 t, dar s-au construit și au acționat în al doilea război mondial *C* britanice de 40 000—45 000 t. Acestea, avînd o mare putere de foc, au contribuit decisiv la menținerea controlului comunicațiilor în Atlanticul de nord, în ciuda superiorității numerice a forțelor aeriene germane, repartizate să lovească obiectivele navale și de litoral din această zonă. Puterea de foc este dată de numeroasele tunuri de la bord; *C* americane au circa 150 tunuri de 20, 40 și 127 mm, dar în mod obișnuit dotarea navelor din această clasă cuprinde 8—12 tunuri de calibru mare (305 mm sau chiar 406 mm, proiectilele de 1 160 kg avînd

bătaia de 36 km), numeroase piese de calibruri mai mici și — la *C* mari — mai multe rampe de lansare a rachetelor. Misiunile de bază ale *C* — apărarea anti-aeriană a convoaielor și forțelor proprii, distrugerea navelor militare și comerciale ale adversarului, bombardarea obiectivelor de litoral inamice, desfășurarea acțiunilor-corsar în largul mării, departe de propriile elemente de sprijin logistic — au impus navele din această clasă drept principala forță de lovire din cadrul flotelor antebelice. În perioada 1939—1945 însă, numeroase acțiuni (la Pearl Harbor, de pildă) au înfirmat acest rol, pe care l-au dobândit portavioanele. În schimb, *C* și-au afirmat puternic calitățile în acțiunile de debarcare (Casablanca, Salerno, Sicilia, Towia, Normandia).

DISTRUGĂTOR (CONTRATORPILOR). Navă rapidă, cu mare putere de foc. Inițial, la sfârșitul secolului al XIX-lea, când torpilorului amenința serios nava de linie, pentru contracararea acestuia au fost realizate așa-numitele „torpedo-boat destroyers”, adică „distrugătoare împotriva torpiloadelor” — pe scurt, distrugătoare. Eficiența în combaterea torpiloadelor a înregistrat succese atât de mari încât această clasă de nave a fost desființată. Dispărând obiectivul care trebuia contracarat, era de așteptat să urmeze involuția *D*. Situația însă a fost alta: *D* a primit alte misiuni ofensive, care l-au menținut în rândul forțelor de lovire. În primul război mondial, el a fost principala navă antisubmarină. De atunci, misiunile i s-au diversificat și amplificat: lovirea navelor și submarinelor inamice, escortarea și mascarea navelor proprii cu perdele de fum, lovirea obiectivelor de litoral etc. În aceste scopuri *D* — având deplasamentul cuprins între 1 050 și 2 200 t — au fost foarte bine armate: 4—8 tunuri de 100—130 mm, 4—16 tuburi lanstorpile. Perfecționările aduse aparatului propulsor au asigurat *D* recordul de viteză în rândul navelor mari: 35—50 Nd. Navele din această clasă sînt de mai multe tipuri: *D* de escortă — *D E*, numit și fregată americană din anii 1943—1944, care avea deplasamentul de circa 1 300 t, viteză de peste 20 Nd, trei tunuri de 75 sau 127 mm și bombe antisubmarine; *MTB* (motor-torpedo-boat) sau *E*-boat; *PT*-boat (patrol — torpedo-boat), *PC* (patrol coast), *SP* (submarin pătroul), *MAS* (varianta italiană a vechiului torpilor).

În Marina militară a României au existat (1930—1961) *D* tip „R” cu următoarele caracteristici: deplasament 1700 t, lungime 102 m, propulsie mecanică (45 000 CP), viteză 37,6

Nd; rază de acțiune 3 000 Mm, armament de artilerie (cinci tunuri de 120 mm, un tun de 76,2 mm, patru tunuri de 40 mm) și antisubmarin (șase tuburi lanstorpile), instalații de lansare pentru mine și bombe antisubmarine.

COVERTĂ. Navă care a preluat numele velierului medieval destinat menținerii legăturilor pentru nave. În 1939—1940, *C* avea deplasamentul de 900 t, viteză de 16—17 Nd și dotare corespunzătoare: artilerie de 102 mm și de calibruri mai mici (tunuri a.a.), bombe antisubmarine etc. În flotele de azi îndeplinește misiuni de însoțire (escortă). Nava mai este cunoscută și sub numele „vinător de submarine”.

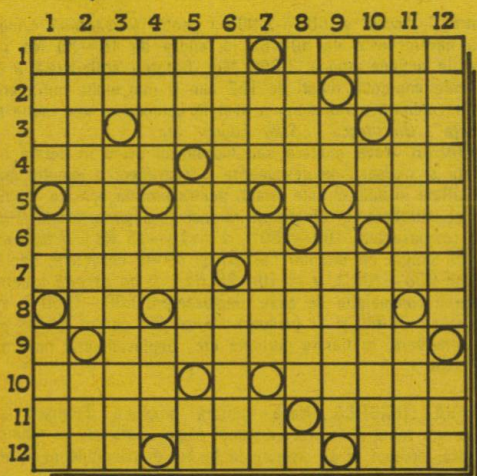
FREGATĂ. Navă care păstrează numele velierului militar cu trei catarge și artilerie puternică, destinat în evul mediu acțiunilor de recunoaștere (de urmărire), de pază și de legătură între navele mari. Astăzi, *F* este o navă modernă cu deplasament de 1 500—6 000 t, manevrieră și rapidă (30—35 Nd), destinată mai multor misiuni — apărarea convoaielor de nave, pază coastă, patrulare, menținerea legăturilor navă-navă, sprijinirea debarcărilor etc. — pentru a căror îndeplinire există la bord propulsoare puternice (mecanice sau nucleare), precum și armamentul necesar: tunuri și rachete a.a., torpile și bombe antisubmarine.

CRUCIȘĂTOR. Navă de mari dimensiuni, folosită pe căile de comunicații maritime în special pentru cercetarea rapidă a raioanelor de acțiune și lovirea navelor inamice — militare și civile. Tratatelor militare existente între cele două războaie mondiale limita deplasamentul *C* la 10 000 t, iar calibrul artileriei la 203 mm. În al doilea război mondial s-au construit și au acționat *C* de 5 000—13 000 t, cu mare putere de foc (6—15 piese de calibrul mijlociu și tuburi lanstorpile). În funcție de calibrul artileriei, există *C ușoare* (are tunuri de 155 mm), *C grele* (cu tunuri de 155—203 mm). Mărimea navelor diferă de la o țară la alta: flota S.U.A. are *C* de 7 000—13 000 t, bordaj blindat și tunuri de 203 mm, 15 tunuri de 152 mm (*C tip San Juan*). Unele nave din această clasă au aviație la bord. Raza de acțiune — 14 500 Mm. — este mai mare decât a cirasatelor și portavioanelor.

ESCORTOR. Navă a cărei misiune principală este — cum rezultă chiar din denumire — escortarea convoaielor navale. Navele din această clasă au diferite deplasamente: 300—3000 t. *E* de coastă; 1500—2 000 t, *E* rapid, specializat în contracararea submarinelor; 2 500 — 3 000 t, *E* de es-

PE MARE

ORIZONTAL: 1) Navă cu vele folosită în secolele 16—18 pentru transportul mărfurilor sau ca navă de război — Vas de pescuit, construit din lemn, cu formă alungită 2) Totalitatea catargelor și vergilor unei nave — Riu în Italia 3) Florea Marinescu — Marinar turc din flota de război — Cesiul 4) Riu în Elveția — Vas tras la cheu 5) În cuter! — Dan Logofătul — Însemne pe navele Republicii Democratice Germane (abr.) 6) Arborele de la prora ce susține pinzele triunghiulare — Din escadră! 7) Partea dinaintea unei nave — Nava conducătoare a flotei 8) Într-o pirogă — Navă cu rame din vechime, minuită de sclavi sau deținuți 9) Mari nave de război 10) Navă de agrement — Nu ia apă 11) Parimă folosită la remorcarea unor nave de pe mal (pl.) — Aici (pop.) 12. Din nou — Pinza comună a navelor... — ... la caiac!

VERTICAL: 1) Cîrlig folosit la acostarea sau îndepărtarea de țărm a ambarcațiunilor — Barbu Petrescu — Materie primă pentru pirogi (pl.) 2) Proprietari de nave — Diminutiv... la arboradă! 3) În salbă! — Căraș de nave 4) Ambarcațiune sportivă cu catarg și velă (pl.) — La prora! — Uniunea Tineretului Comunist 5) Ceasul... corăbiei (pl.) — Nave speciale înzestrate cu instalații pentru adîncirea fundului apei — În cuvă! 6) Șantier... tematice — Cu frecvență slabă (pl.) 7) Trei la edec! — Cameră mare — La torpilă! 8) Ambarcațiune sportivă fără cîrmă, cu ambele capete ascuțite — Mobilier la popota navei (pl.) 9) Pește! — Hoți de nave 10) La catarg! — Traian Demetrescu — A pierde cîrma (fig.) 11) Mare unitate de nave — Temerarul navigator evocat de Vergiliu 12) Coloană romană sculptată cu probe de nave în amintirea unei victorii navale — Depozit ambulant.

Dicționar: ASO, AARE, D.D.R., DEC

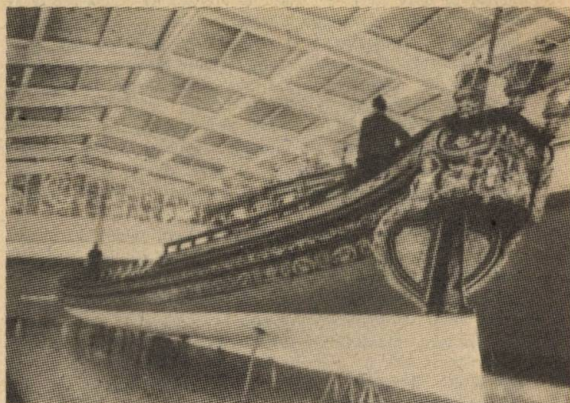
ȘTEFAN DIACONU

Elegie portugheză

Prima oară am văzut Atlanticul de pe faleza pe care-și înfipse rădăcinile, de sute de ani un sat pescăresc; pe urmă, ne-am oprit la Cabo da Roca – punctul cel mai dinspre apus al Europei continentale –, am ascultat zbaterea oceanului între pereții unei uriașe căldări de stîncă, numită omeneste de expresiv „Gura iadului”... Drumul nostru s-a prelus de-a lungul coastei pe la Cascais și Estoril, oprindu-se la estuarul fluviului Tejo, în piața uriașă din fața Mănăstirii Ieronimilor – acolo unde-și dorm somnul de veci, ca într-o cabină de cîrmă a unei nave, viteazul corăbier Vasco da Gama și poetul care i-a cîntat peripeziile, în renumitele „Os Lusíadas”, Camões... Pe latura dinspre ocean, acolo unde Tejo se-nvolburează parcă spre toate punctele cardinale, am intrat în Muzeul Marinei – Muzeu de Marinha –, puțin înspăimîntat de cele pe care puteam să le văd și să le-nțeleg eu, om de la munte, pentru care singurele valuri mai mari decît casa erau Obcinele Țării de Sus...

Curios: lucrurile mi s-au părut mult mai simple, lumea devenise măruntă, de metal, lemn și pinză, alergam cu privirea printre exponate ca un copil care-ar fi vrut să se joace; din cînd în cînd mai notam: ancore de pe caravela „Niña” (regăsită multă vreme după ce Columb, întorcîndu-se din America, le pierduse în apele Azorelor), sala Orientului Îndepărtat, sala Marinei Comerciale, sala descoperirilor, miniaturile, cabinetul regal al navei „Amélia”, galeria exterioară a ambarcațiunilor originale, Planetariul, sala de cartografie... Viața întreagă a unui popor al cărui suflet pulsează dincolo de estuarul lui Tejo, viața unui popor al cărui inimă bate distinct în pămîntul de-acasă; amintirea arborelui de plută, descojit, rămas în ploaia începutului de noiembrie ca un jupuit de viu, graiul demn și independent al pietrelor mari din trupul complexului

Năvă de protocol (sec. XVIII, Muzeul marinei portugheze)

național de la Batalha, visul mereu viu al navelor care se pierd, una cite una, în discul de singe al soarelui ce se scufundă încet în Atlantic...

Am ieșit în piața imensă, la marginea căreia continua să vegheze Turnul Belém – ca în urmă cu aproape cinci sute de ani – plecarea lui Vasco da Gama spre Indii. M-am gîndit din nou cît de mici pot fi lucrurile și cît de necuprinsă vrerea omului de a supune nemărginirea: „Am făcut semn cu mîna și amiralul mi-a răspuns la fel... și era o pierdere a zilei în ea însăși... și cineva dintre gazde a șoptit două versuri de demult: „Senhor, dai-me as coisas/ que eu vos deixarei a verdade!” – „Doamne, dă-mi mie lucrurile/ ca eu să-ți las adevărul!”

Era o imensă răzvrătire în această respirație poetică și sufletul meu se zbătea între pereții de aer ai oceanului, iar Camões stătea în cabina de cîrmă și-i spunea versuri, pe românește, lui Vasco da Gama. Și acesta le înțelegea.

Căpitan GEORGE FLORIN COZMA

cadră, destinat acțiunilor în cadrul escadrei. Viteza *E* ajunge la 35–40 Nd, iar raza de acțiune la 4 000–5 000 Mm. Ca armament, navele *E* au tunuri a.a., torpile, bombe antisubmarine.

MONITOR. Năvă fluvială sau maritimă destinată lăvirii (apărării) obiectivelor de pe malul apei, sprijinirii forțelor proprii terestre, escortării convoaielor de nave etc. *M* fluviale au 500–1 000 t deplasament, 50–60 m lungime, 12–15 Nd, viteză, 500–600 Mm rază de acțiune, blindaj de 60–100 mm. Caracteristicile *M* maritime sînt superioare *M* fluviale: 3 000–9 000 t deplasament, 100–130 m lungime, 13–16 Nd, viteză, cuirasă de circa 330 mm, tunuri de 120–190 mm și de 240–381 mm.

În Marina militară a României au existat mai multe nave din această clasă. De exemplu, *M „Mihail Kogălniceanu”* (1906–1961) avea următoarele caracteristici: deplasament 680 t, lungime 63,5 m, propulsie mecanică (1 800 C.P.), viteză 12,5 Nd, armament de artilerie (trei tunuri de 120 mm în turele și șapte tunuri de calibruri diferite), blindaj de 20–80 mm, punte din oțel special.

CANONIERĂ. Năvă maritimă sau fluvială de mici dimensiuni destinată misiunilor de patrulare, escortare, apărare în raioane limitrofe litoralului. Deplasamentul variază între 400 și 600 t

pentru *C* fluvială și 500–2 000 t pentru *C* maritimă. Lungimea navelor este de 50–80 m, viteza de 10–20 Nd, iar raza de acțiune atinge 3 000 Mm. Dotarea artileristică a *C* cuprinde unu-două tunuri de 152 mm și mai multe mitraliere. Marina militară a României a avut în componere mai multe *C*: „Grivița”, „Ghiculescu”, „Stihi Eugen” etc.

DRAGOR. Năvă militară sau hidroavion avînd în dotare instalații și mijloace de descoperire și distrugere a minelor marine aflate în apă. *D* este armat, pentru propria apărare, cu tunuri și mitraliere. În funcție de raionul de acțiune, există *D* de rază (deplasament 100–200 t, $v = 10$ –15 Nd), *D* de bază (pentru dragaj pe drumuri costiere și pentru convoiere; deplasament 300–700 t, $v = 10$ –20 Nd), *D* de escortă (pentru însoțirea convoaielor de nave; deplasament 500–1500 t, viteză circa 30Nd) și *D* (vedetă) fluvială (ă), pentru dragaj pe ape interioare, în bazine portuare etc., deplasamentul fiind de 10–100 t.

NAVĂ LOGISTICĂ. Năvă militară auxiliară destinată să transporte rapid și la mari distanțe trupe, materiale și tehnică militară, precum și să asigure la bordul ei condițiile necesare conducerii forțelor navale. Are deplasament de 1 000–2 000 t și viteză de 18–20 Nd.

Mai sus de Cornul de Aur

Ceva mai la nord de cheul și palatul Dolma Bahçe din Istanbul, și mai la sud de nava plină de fast a insulei Galatasaray, apele Bosforului scaldă treptele de marmură ale Muzeului marinei turcești. Loc în care timpul și apa – apă substanță, apa metaforă și spațiu – oferă într-o simbioză secretă prilej de înfiorare și nostalgie. Loc de reflecție, de înțelegere, de bucurare a privirii și minții.

Tunuri mici, de bronz, pe fiecare treaptă a scărilor de la intrare, tunuri navale mari, tot de bronz, pe pedestale solide, uriașe galoane medievale zoomorfe – lei, vulturi cu aripile

Galeră turcească (sec. XVI)

NAVĂ-DESANT (NAVĂ DE DEBARCARE, TRANSPORTOR). Navă pentru transport pe distanțe scurte (durata navigației — cel mult 24 ore), pentru debarcări, inclusiv în locuri neamenajate, de trupe, mijloace de luptă etc. Are fund plat, provă lată, dreaptă și rabatabilă, pentru a permite abordarea țărului și debarcarea. În lume, la începutul anului 1944 existau 80 tipuri totalizând 20 000 N.D.: LCP (Landing Craft Personnel): capacitate de transport 26 militari cu 3 t încărcătură; lungime 11,17 m; lățime 3,30 m; viteză 7—8 Nd; echipaj 3 marinari; LCA (Landing Craft Assault) și LCVP (Landing Craft Vehicle and Personnel): transportă 35 militari cu 0,4 t material; lungime 12,55 m, lățime 3,10 m, viteză 10 Nd; echipaj 4 marinari; LCM (Landing Craft Mechanized) pentru vehicule și oameni totalizând 120—350 t, în varianta LCT 2, nava având lungimea de 48,75 m, lățimea de 9,45 m, viteza 10 Nd; LSI (Landing Ship Infantry), navă de 3 000—10 000 t pentru trupe și mici ambarcațiuni; LST (Lan-

desfăcute, dragoni — embleme cu numele navelor turcești, de altădată, scrise în arabă, ghidul, de fapt directorul adjunct al muzeului, vorbește mai mult o engleză marinărească, cu calambururi amuzante, neintenționate, platoșe, săbii de toate felurile, tablouri cu sultani conducând mari bătălii pe mare (despre Lepanto nu există nimic), galere și veliere felurite în miniatură, camera dedicată lui Mahomed al II-lea, cu picturi reprezentând scena de pomină a trecerii corăbiilor otomane peste colina Galatei în Cornul de Aur, războiul Crimeii, Aivazovski, alte tablouri încărcate de valuri și nave militare de luptă, scufundări, naufragii, transbordări, matrozi înecându-se sau susținându-se de câte un fragment de catarg, primul crucișător turcesc și primul război mondial, manechine de vestiți amirali și căpitani de vase, uniforme și portrete, decorații, Republica, câteva camere dedicate marelui Atatürk, care, ni se spune, și-a plimbat suferința ce i-a pricinuit moartea pe o navă militară, la recomandarea expresă a doctorilor, cabina acelei nave în care a stat pârîntele Turciei moderne, apoi al doilea război mondial, o masă a lui Goebbels (?), surprinzător de mărunț pentru orgoliul prusac al aceluia, torpile, mine masive, tunuri și proiectile. O curte cu magnolii a doua oară înflorite în an, un palmier, piatră mărunță și ascuțită scrișînd sub încălțări, o galerie cu efigii de bronz ale marilor navigatori otomani (între care și Piri Reis, a cărui celebră hartă atlantă, de la mijlocul secolului al șaisprezecelea, am admirat-o la intrare), o hartă a fostului imperiu pictată pe un perete uriaș, un alt pavilion cu bărci lungi și luxoase lucrate cu mare migală, bărci de plimbat în Bosfor și-n Halic, una pentru sultan, cu baldachinul îngreunat de mătăsuri, alta pentru harem, acoperită, acoperită... Impresia e răscolitoare, trupurile de lemn suple, de o rară frumusețe, istoria pare o dulce și nostalgică povară a viitorului, se face semn spre cartea de onoare a muzeului, colegii mei marinari mă desemnează din priviri, scot stiloul cu care scriu și acum și semnez în numele tuturor, într-un fel de rubrică parcă dintr-o condică funcționarească, notez și data, gradul, numele și prenumele, țara și portul de bază, sub cele ale unui amiral englez care a trecut și el pe aici cu câteva luni în urmă, eu, care acum o săptămână și ceva mă temeam să nu cumva să am rău de mare...

Căpitan VASILE PEDA

ding Ship Tank), transportă tancuri și alte mașini de luptă și are deplasament de 1 100—3 065 t. Tipul LCT 2 are 99,88 m lungime, 15,25 m lățime și 8—10 Nd.

NAVĂ CORSAR. Navă comercială armată sau navă militară, care acționează pe timp de război sub pavilionul unui stat împotriva navelor inamice, lovindu-le prin surprindere, capturându-le sau scufundându-le. Viteza, compartimentajul și armamentul NC trebuie să-i asigure rapiditatea deplasării, schimbarea raionului de acțiune și autonomie ridicată la mari distanțe de bazele proprii. Se deosebește de nava-pirat, care nu recurge la pavilionul unui stat, iar echipajul ei jefuiește, capturează sau scufundă fără nici o discriminare navele înfrînte.

HIDROAVION. Vehicul militar a cărui construcție specifică îi permite acestuia să amerizeze (decoleză) pe (de pe) apă, susținut de flotoare. În 1910, francezul Henri Fabre a realizat primul H. Destinațiile acestui vehicul sînt multiple: cercetare, supraveghere, legătură, salvare, acțiuni antisubmarine etc.

Căpitan de rangul III
ILIE MANOLE

ARTA UNUI FOTO- REPORTER

Virgil Ulieru s-a născut la 27 iulie 1929, în județul Timiș, la Comloșu Mare. Fiu de fotograf și fotoreporter, a devenit fotograf și fotoreporter la rîndu-i, îndreptîndu-și obiectivul aparatului de luat vederi asupra chipului ostașului încă din 1956. La revista „Viața militară” a început să lucreze din 1960, iar în 1961 a fost primit ca membru în Asociația Artiștilor Fotografi din România. Prezent la mai toate expozițiile interne și internaționale (și premiat, desigur!), a contribuit din plin, și contribuie, la prezentarea firească și nealterată a militarilor armatei noastre în ipostazele lor esențiale, inconfundabile. Dar, după cum vedeți, nu se rezumă doar la atît...

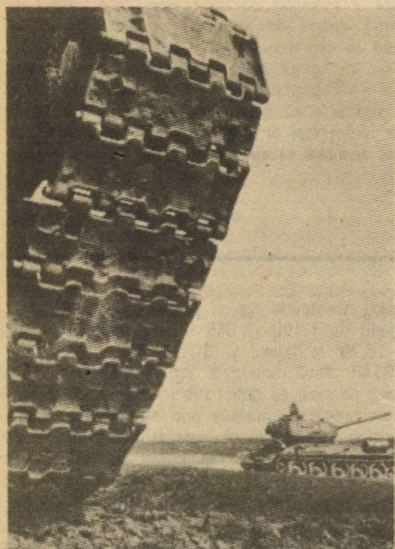

Ne-au dus — pe el, pe mine — drumuri lungi; ne-a privegheat mereu un ochi imens: acela care dă privirii sens și care știe noaptea s-o alunge; am stat în gări cumplit revelatoare și ne-am bătut pe-un om, pe umbra lui... dar niciodată n-am uitat de soare și largul nu ne-a fost nicicînd hai-hui...

E-o toamnă, între noi, atît de lină — că nu mai știm de unde se-ncepu... Era, el, DA? Eram, prin sine-și, NU? Știu doar atît: așteptu-l să revină, mereu, într-a privirii întrebare — să-i înțelegem capătul de zi, să ne învingem propria eroare: de-a nu mai fi, de-a pururea a fi...

Priviți-i sufletul! Și-apoi priviți/ cu-ncredere, cu drag, cu-ngăduință,/ cum sinteți și, apoi, cum vreți să fiți,/ cum poate fi lumina cu puțință!

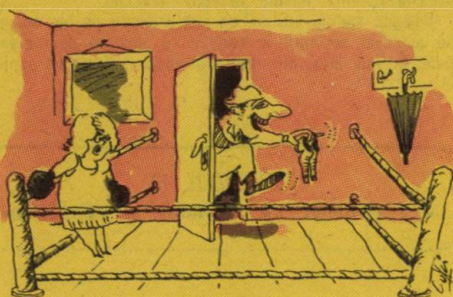
G.F.C.

A DESENA O METAFORĂ

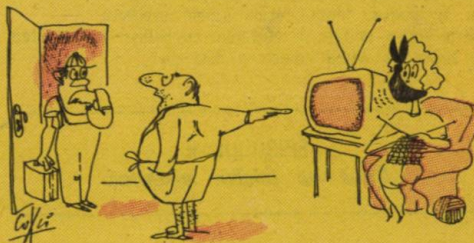
De peste 25 de ani, Octavian Covaci este un nume care a câștigat continuu în prestigiu și autoritate în lumea caricaturiştilor, și nu numai a lor. Pentru că a surprinde în câteva linii un aspect exemplar al existenței, fie el și înveșmântat în aură satirică, ține de îndeletnicirile esențializante, acelea care, transgresind realul cotidian — și înglobându-l totuși — pătrund în metaforă. Locotenent-colonelul Octavian Covaci — în viața de zi cu zi operator la Studioul Cinematografic al Armatei, unde este coautor la aproape 100 de filme — ca artist plastic, a evoluat mereu stilistic, în pas cu problematica cotidiană, cu gustul și exigențele marelui public, desenele sale — peste 2 000

publicate — fiind adevărate fișe de temperatură ale spiritului unei societăți efervescente ea însăși, cu o deosebită capacitate de reacție, de opinie.

Palmaresul caricaturistului este impresionant. Prezent, încă de la debut, la majoritatea manifestărilor de gen din țară și străinătate, a acumulat 10 premii naționale și 9 internaționale, între care locurile 1 la concursurile de grafică umoristică de la București (1968, 1982, 1985), Suceava (1977), Tokio (1980), Brăila și Vaslui (1982), precum și premiile „Excellency” dobândite la Tokio în anii 1981, 1982 și... 1987, ultimul premiu urmîndu-i a i se decerna în zilele cînd apare almanahul nostru.

Urîndu-i noi succese în continuare, oferim cititorilor spre delectare cîteva din ultimele sale realizări.

I s-a defectat... sonorul!

Microfoileton

CUM SE INTRĂ ÎN FOLCLOR

MAIOR
VASILE POPA

Sergentul Gigi Tutunaru este un veritabil erou al folclorului ostășesc nou. Am aflat-o chiar din grupa pe care o comandă, unde asemenea creații ni-l recomandă. De exemplu, faptul că el are simpatii „grdate” printre militari a stîrnit ecouri. Un autor anonim, desigur soldat, într-un catren așa i-a cîntat: „Cu tov. sergent n-ai probleme! Dacă-i raportezi din vreme!// El te și recompensează/ Cel mai tîrziu la amiază!” Remarcabilă promptitudine! Iată însă ce atitudine ia mai departe poetul anonim într-un alt catren: „Ca să-l convingi pe tov. sergent/ Trebuie să-l servești cu-n Kent!// Căci cine-i dă, bunădoară,/ Are viața mai ușoară”. Dacă am înțeles noi corect, tutunul are la sergentul Tutunaru cel mai mare efect. Căci el e îndrăgostit lulea de această... iarbă rea! Fumîndu-și zilnic „calumetul”, le subțiază altora bugetul, pentru că, în concepția lui, o țigară nu-i chiar un capăt de țară.

Cîte-un ostaș rapsod însă recunoaște că, de unde dau ei, se cunoaște. Ba, pe drumul de costîșă ce duce-n poligon l-am auzit deunăzi pe unul din pluton spunînd c-ar vrea să zboare săptămînal acasă, dar sergentul nostru, fără țigări, nu-l lasă! De-aceia, el cu jale doinea un cîntec dulce, zicînd că prea devreme, acasă, nu se duce! Căci, dacă n-ai un Kent și-un foc, bați mereu pasul pe loc!

În limbajul comun, acestor invenții li se spune cu delicatețe atenții. Dar atenție: în regulamente, ele sînt totalmente absente! Așa că nu ar fi exclus ca sergentul supus, luat de șefi la întrebări, să rămînă fără... țigări, intrînd de data aceasta-n folclor ca autentic... nefumător! Care, de cînd s-a fript cu Kent, a devenit foarte atent!

URMĂRIREA a luat sfârșit

(povestire pseudopolițistă)

EPISODUL I „Misterele nopții”

Bing, bang, bing! (Asta de douăsprezece ori)
E miezul nopții. O cucuvea cîntă sinistru. E ora fantomelor.
Persoanele slabe de inimă să nu citească mai departe.
Pe deasupra mai este și liniște. O liniște mormintală. Pe
dedesubt nu se știe cum este.

Deodată, la parterul unui bloc se aude o bufnitură de corp
trîntit și un strigăt sfișietor:

— Miaauu!

Stop! Cititorul să mă scuze. L-am introdus din eroare în ca-
mera unui locatar care a căzut din pat peste pisica favorită. O
luăm de la început. (Povestirea, nu pisica).

Bing, bang, bing! (Nu mai știu de cite ori, fiindcă a trecut
miezul nopții). Cucuveaua a tăcut. Și totuși, cineva cotrobiea
prin niște sertare în virtul picioarelor. Bineînțeles, cu degetele
de la mini. Răsufală ușurat; a găsit...

— Mișule, pune țigările la loc! răsună strident o voce de
femeie.

Poftim, iar n-am nimerit unde trebuie. Dragă cititorule, te
rog nu te enerva, fiindcă acum începe aventura.

Undeva, într-o unitate a militarilor cu petițe de culoarea
cerului senin, la ivirea zorilor, o dată cu...

EPISODUL II „Sună un telefon misterios”

Exact, sună un telefon. Griguță, telefonist de serviciu, ridică
plictisit receptorul.

— Da!... Să trăiți, tovarășe maior, ordonați!... De ce nu mă
prezint?... Păi dacă vă cunosc, de ce să mă mai prezint?... Am,
am înțeles!

Griguță își notează ceva în caietul de însemnări, apoi lasă
receptorul în furcă. Nu apucă, însă, să-și finalizeze acțiunea că
iar îl deranjează un apel.

— Alo?... A, noroc, măi, Năică!... Mersi, bine, dar tu?
Cum, e cineva pe firul nostru? Cum și-o păstra echilibrul?
Bine, bine, să nu mai ținem telefonul ocupat!

Soldatul închide din nou aparatul.

Stimate cititor, rogu-te mai suportă un ultim țîrit de sone-
rie. Este telefonul misterios pe care-l așteptăm de la începutul
episodului doi.

— Da!

— Vă rog cu soldatul Uță! se aude o voce blondă.

— Regret, e în aplicație la Zimnicea! răspunde telefonistul
de serviciu. Vine peste o săptămînă!

— Cu cine am plăcerea? întreabă vocea de aur.

— Secret, fetițo!

Și receptorul cade, vigilent, în furcă.

Dar „fetița” nu renunță și mai sună o dată.

— Ce mai este? se enervează Griguță.

— Spuneți-i soldatului Uță că din acest moment îl voi găsi
și-n gaură de șarpe!

— Dar cine...

Interlocutoarea, însă, trîntise receptorul.

Telefonistul rămîne pe gînduri. O dramă pasională? Exclus.
Nu cumva prietenul său se afla amestecat în cine știe ce com-
binații necurate?! În ultimul timp parcă era puțin neliniștit.

„Trebuie să lămuresc misterul!” își spune Griguță și cu
această hotărîre devine detectiv neoficial.

Desigur, stimați cititori, aș putea lămuri pe loc enigma, dar
nu am chef să intru în conflict cu amatorii de romane poli-
țiste. Și, mai ales, nu vreau să-l supăr pe detectiv pentru care
în...

EPISODUL III „S-a terminat cu «Sfîntul» și «Colombo»”

Și o să vedeți de ce. Pînă atunci, însă, îmi permit să fac
un sumăr portret al eroului nostru: este un bărbat de o frumu-
sețe rară (iertăți-mi trucajele literare), blond, cu ochi albaștri.
Trăsăturile dure ale feței se potrivesc perfect cu gura-i senzua-
lă, ce zimbește tot timpul seducător. (Le-am dat gata pe citi-
toare). Spre satisfacția lor și a adolescenților, mai adaug că
are un corp athletic, că știe judo, jiu-jitsu și karate.

Cu aceste precizări, nu mă îndoiesc de fel că detectivul Gri-
guță va ajunge tot atît de celebru ca Sherlock Holmes.

Așadar, el era hotărît să dezlege misterul. Imaginația îi lu-
cra febril. Se și vedea pe primele pagini ale ziarelor, omagiat
pentru deducțiile sale geniale.

Evident, primul și ultimul anchetat a fost soldatul Uță. Cum
s-a întors din aplicație, detectivul i-a pus o întrebare care l-a
făcut pe interlocutor să treacă prin toate culorile curcubeului:

— Cine e fata aceea care te-a amenințat?

Neprimind răspuns, Griguță se hotărâște să-și urmărească
prietenul ori de cite ori va ieși în oraș. Și o dată cu...

EPISODUL IV „Începe marea aventură”

Întîmplarea face ca în această zi nici Griguță și nici Uță să
nu aibă învoire. Cum cel de-al doilea stă ca pe jăratec, detec-
tivul nu-l slăbește o clipă din ochi. Și bine face pentru că
Uță, apropiindu-se de gardul unității, își testează aptitudinile
sportive. Fiind cel mai bun la o sută de metri garduri, celălalt
nu se lasă mai prejos. Amîndoi mulțumind în gînd responsabi-
lului cu natura că n-au fost somați de santinelă și alergînd
spre oraș.